

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI

RAPORT ROCZNY 2023

SPIS TREŚCI

› LIST OD KIEROWNICTWA	4
› OBSZARY DZIAŁANIA FUNDACJI	8
› DWUDZIESTY CZWARTY ROK DZIAŁALNOŚCI	
RÓWNAMY SZANSE W EDUKACJI	9
WSPIERAMY ROZWÓJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNYCH	20
DZIELIMY SIĘ DOŚWIADCZENIEM POLSKIEJ TRANSFORMACJI	33
MONITORING, EWALUACJE, ANALIZY (MEVA)	39
› LUDZIE, PROJEKTY, INICJATYWY	41
› SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE SPORZĄDZONE NA DZIEŃ I ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2023 R. ORAZ RAPORT NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA	57
SPRAWOZDANIE NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA	58
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE SPORZĄDZONE NA DZIEŃ I ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2023 R.	61
INFORMACJA DODATKOWA (NOTY) DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO SPORZĄDZONEGO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2023 R.	64
› RADA DYREKTORÓW	78
› ZARZĄD I PRACOWNICY	79

List od Kierownictwa

Andrew Nagorski
Przewodniczący Rady
Dyrektorów

Jerzy Koźmiński
Prezes Fundacji

Szanowni Państwo, Drodzy Przyjaciele!

Raport Roczny Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, który mamy przyjemność Państwu zaprezentować, podsumowuje działalność Fundacji w 2023 roku. Ostateczny kształt uzyskuje on w czerwcu 2024, w ślad za zakończonym audytem Sprawozdania Finansowego.

Jest to czas trzech ważnych polskich rocznic: trzydziestopięciolecia przemian ustrojowych, które uitorowały drogę do wolności, demokracji i gospodarki rynkowej w Europie Środkowej i Wschodniej, dwudziestopięciolecia przystąpienia Polski do NATO, a także dwudziestolecia jej członkostwa w Unii Europejskiej.

To dobra okazja, aby przypomnieć zasadnicze cele, jakie w 2000 roku zostały postawione przed nowo utworzoną Polsko-Amerykańską Fundacją Wolności: działanie na rzecz konsolidacji efektów polskiej transformacji zapoczątkowanej w 1989 roku oraz dzielenie się polskim doświadczeniem z innymi krajami Regionu. W Polsce od początku postanowiliśmy koncentrować się na tych społecznościach i grupach, które w okresie przemian wymagały szczególnego wsparcia – zwłaszcza na terenach wiejskich i w małych miastach. Stąd też w krajowych programach PAFW od dawna dominują dwa motywy – wyrównywanie szans edukacyjnych w połączeniu z poprawą jakości oświaty, a także wspieranie aspiracji rozwojowych lokalnych społeczności. W latach 2000-2023, na cele te Fundacja przeznaczyła ponad 270 milionów dolarów, czyli ponad miliard złotych.

W minionym roku, podobnie jak w poprzednim, istotną część naszych środków skierowaliśmy na działania służące Ukrainie, która już drugi rok bohatersko stawiała czoło rosyjskiej agresji. Działo się to między innymi w ramach specjalnego programu grantowego „Wspieramy Ukrainę”, uruchomionego w marcu 2022. Korzystały z niego polskie organizacje pozarządowe niosące pomoc zarówno ludności cywilnej w Ukrainie, jak i uchodźcom wojennym, którzy trafili do Polski. Na inicjatywy podejmowane w ramach tego programu PAFW wyasygnowała dotąd ponad 8 milionów złotych, dzięki czemu bezpośrednio wsparcie uzyskało blisko 95 tysięcy ukraińskich uchodźców w Polsce oraz prawie 160 tysięcy osób w ogarniętej wojną Ukrainie.

Zaangażowanie Fundacji na rzecz Ukrainy miało miejsce także w innych jej programach. Celem podejmowanych działań było przede wszystkim udzielanie pomocy ukraińskim uchodźcom w lokalnych społecznościach Polski. Na tego typu przedsięwzięcia z fundacyjnego budżetu skierowano dotychczas kwotę 4,7 miliona złotych. Większość z niej trafiła do organizacji pozarządowych zajmujących się dziećmi i młodzieżą z Ukrainy.

Ponadto Realizatorzy Programów PAFW pozyskali na rzecz Ukrainy blisko 25 milionów złotych od zagranicznych darczyńców; najwięcej od Fundacji Save the Children i PLAN International, głównie na inicjatywy w ramach Programu Rozwoju Bibliotek oraz projektu Szkoła z Klasą.

W odniesieniu do działalności Fundacji służącej budowie i umacnianiu kapitału społecznego, na uwagę zasługuje rozszerzenie skali Programu Rozwoju Bibliotek. Jest on realizowany od 2008 roku i wspiera biblioteki publiczne w mniejszych miastach i wsiach w pełnieniu przez nie funkcji nowoczesnych, lokalnych miejsc dostępu do informacji, kultury, edukacji i aktywności obywatelskiej. Od początku szczególny nacisk program kładł na wzmacnianie kompetencji i prestiżu zawodowego bibliotekarzy. Do 2015 przedsięwzięcie było prowadzone w partnerstwie Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności oraz Fundacji Billa i Melindy Gatesów; na jego realizację Fundacja Gatesów przekazała PAFW grant w wysokości 31 milionów dolarów.

Dotychczas, w czterech rundach Programu Rozwoju Bibliotek, wsparcie otrzymało 4055 placówek bibliotecznych z 1335 gmin, co stanowi 70 procent grupy docelowej, a w jego działania zaangażowało się ponad 12 tysięcy bibliotekarek i bibliotekarzy. W 2023 roku, w ramach piątej rundy, do programu dołączyło kolejne 166 placówek z gmin wiejskich, wiejsko-miejskich i miast do 50 tysięcy mieszkańców. Między innymi otrzymały one wsparcie w przygotowaniu oferty integracji ukraińskich uchodźców z lokalnymi społecznościami, edukacji nieformalnej mieszkańców w zakresie ochrony środowiska naturalnego i zmian klimatycznych – w ramach projektu „Biblioteki dla Klimatu” – a także edukacji cyfrowej połączonej z doskonaleniem umiejętności krytycznego korzystania z mediów.

W grudniu 2023 roku podsumowaliśmy funkcjonowanie „Funduszu Pomocowego dla Organizacji Pozarządowych i Inicjatyw Obywatelskich” – interwencyjnego programu PAFW, który pomagał organizacjom społecznym w minimalizowaniu skutków pandemii COVID-19. Na początku był on adresowany do szerokiego grona organizacji, głównie na pomoc dla dzieci i młodzieży, osób starszych, lokalnych społeczności, a także do tych organizacji, które musiały ograniczyć swoją współpracę z partnerami zagranicznymi. Od 2021 roku priorytetem „Funduszu Pomocowego” było wsparcie edukacji i wychowania najmłodszych – inicjatyw, które pomagały dzieciom nadrobić zaległości w szkole, zmniejszały ich osamotnienie, czy angażowały w lokalne działania. Dofinansowanie na kwotę blisko 9 milionów złotych otrzymało łącznie 250 organizacji.

Doświadczenia „Funduszu Pomocowego” zostały wykorzystane w nowym, pilotażowym fundacyjnym programie – „Kurs na Odporność” – uruchomionym na początku 2024 roku, którego celem jest wzmocnienie odporności psychicznej dzieci i młodzieży. To wyzwanie, jakie w ostatnich kilku latach narastało zarówno w Polsce jak i w szeregu innych krajów.

Istotnym wydarzeniem minionego roku były wybory parlamentarne w Polsce, które odbyły się 15 października. W poprzedzającym je okresie wiele organizacji pozarządowych zaangażowało się w różnego typu inicjatywy zachęcające do udziału w głosowaniu. Zapewne i to przyczyniło się do wyjątkowo wysokiej frekwencji, zwłaszcza wśród młodych ludzi; wyniosła ona 74 procent.

Godnym odnotowania jest fakt, że w parlamentarnych wyborach wystartowało dziesięciu absolwentów programu „Liderzy PAFW”, z których dwóch uzyskało mandaty poselskie: Marcin Skonieczka, burmistrz gminy wiejskiej Płużnica oraz Iwona Karolewska, radna w Świeciu. Natomiast podczas jednego ze swoich pierwszych posiedzeń, w listopadzie 2023, nowy Sejm wybrał na stanowisko Rzecznika Praw Dziecka liderkę PAFW – Monikę Hornę-Cieślak, prawniczkę i współautorkę ważnych aktów prawnych związanych z ochroną praw dzieci.

Spośród ubiegłorocznych wydarzeń budzących naszą satysfakcję warto wspomnieć obecność Olgi Tokarczuk na premierze filmu „Skarb”, zrealizowanego przez grupę amatorskiego Teatru Lokomotywa ze Świdnika. Jego produkcja była możliwa dzięki wsparciu z programu „Działaj Lokalnie”. Polska Noblistka wysoko oceniła filmową adaptację swojej sztuki z 1999 roku.

Warto także odnotować, że w 2023 roku program „Równać Szanse” otrzymał Nagrodę im. Janusza Korczaka. Organizatorem Nagrody, wręczanej instytucjom i osobom, które zmieniają oblicze edukacji i dbają o prawa dzieci i młodzieży, jest Uczelnia Korczaka – Akademia Nauk Stosowanych z siedzibą w Warszawie.

Wkraczając w kolejny etap fundacyjnej działalności z wdzięcznością zwracamy się do wszystkich, którzy w minionym roku aktywnie uczestniczyli w przedsięwzięciach PAFW; przede wszystkim do naszych Partnerów – Realizatorów Programów Fundacji. Dziękujemy im za inicjatywę, wysiłek, niezawodność oraz najwyższe standardy działania. Słowa serdecznych podziękowań kierujemy pod adresem Członków Rady Dyrektorów Fundacji, którzy niezmiennie angażowali się w jej rozwój i wspierali Zespół PAFW w wykonywaniu swoich zadań.

Andrew Nagorski
Przewodniczący Rady Dyrektorów

Jerzy Koźmiński
Prezes Fundacji

Nowy Jork – Warszawa, czerwiec 2024 r.

Obszary działania Fundacji

Równamy szanse w edukacji

› ENGLISH TEACHING	10
› RÓWNAĆ SZANSE	11
› SZKOŁA UCZĄCA SIĘ (SUS)	12
› SZKOŁA EDUKACJI PAFW I UW	14
› PROJEKTOR – WOLONTARIAT STUDENCKI	15
› STYPENDIA POMOSTOWE	16
› UNIwersytety TRZECIEGO WIEKU (UTW)	17

Wspieramy rozwój społeczności lokalnych

› WSPIERAMY ORGANIZACJE POZARZĄDOWE	20
› DZIAŁAJ LOKALNIE	21
› LIDERZY PAFW	22
› SEKTOR 3.0	24
› PRO PUBLICO BONO	25
› ZIELONY LIDER	26
› FUNDUSZ POMOCOWY	27
› PROGRAM ROZWOJU BIBLIOTEK	28
› LOKALNE PARTNERSTWA PAFW	29

Dzielimy się doświadczeniem polskiej transformacji

› STYPENDIA IM. LANE'A KIRKLANDA	33
› PRZEMIANY W REGIONIE (RITA)	34
› STUDY TOURS TO POLAND (STP)	35
› WSPIERAMY UKRAINĘ	37
› MONITORING, EWALUACJE, ANALIZY (MEVA)	39

Równamy szanse w edukacji

› ENGLISH TEACHING	10
› RÓWNAĆ SZANSE	11
› SZKOŁA UCZĄCA SIĘ (SUS)	12
› SZKOŁA EDUKACJI PAFW I UW	14
› PROJEKTOR – WOLONTARIAT STUDENCKI	15
› UNIWERSYTETY TRZECIEGO WIEKU (UTW)	16
› STYPENDIA POMOSTOWE	17

ENGLISH TEACHING

Realizowany od 2000 roku program inicjuje i wspiera działania na rzecz promocji języka angielskiego oraz poprawy poziomu jego nauczania wśród dzieci i młodzieży z małych miast i wsi, a tym samym służy wyrównywaniu ich szans edukacyjnych. Jednocześnie program przyczynia się do rozwoju zawodowego nauczycieli języka angielskiego pracujących w małych miejscowościach.

Promując naukę języka angielskiego, „English Teaching” pobudza i rozwija różnorakie inicjatywy społeczne. Ich efekty często wykraczają poza założony cel, co wyraża się w ogólnej aktywizacji społeczności lokalnych. Działania programu kierowane są głównie do nauczycieli języka angielskiego uczących w szkołach podstawowych oraz w przedszkolach na terenach wiejskich i w małych miastach. W poprzednich latach wiele inicjatyw realizowanych było w gimnazjach. W ofercie programu znajdują się szkolenia dla nauczycieli połączone z możliwością prowadzenia przez nich projektów z uczniami, a także pomoc w przygotowaniu takich projektów w formie szkoleń i doradztwa.

W latach 2000-2023, poprzez konkursy grantowe kierowane do szkół i organizacji pozarządowych z małych miejscowości, dofinansowano 1210 projektów, w wyniku których w wielu szkołach powstały kluby miłośników kultury anglosaskiej i języka angielskiego, biblioteczki z literaturą i prasą anglojęzyczną oraz koła teatralne. Organizowano liczne konkursy wiedzy o anglosaskich pisarzach, kulturze i historii, a także festiwale piosenki. Dzieci i młodzież otrzymały możliwość obejrzenia anglojęzycznych filmów oraz uczestnictwa w lekcjach prowa-

dzonych przez „native speakers”. W projektach uczestniczyło bezpośrednio 75 tysięcy uczniów i blisko 5 tysięcy nauczycieli, a pośrednio ponad 200 tysięcy rodziców oraz innych przedstawicieli lokalnych społeczności.

W ofercie programu są również letnie obozy językowe dla dzieci i młodzieży. W latach 2006-2023 wzięło w nich udział blisko 2 tysiące uczestników.

Nauczyciele języka angielskiego z miejscowości do 20 tysięcy mieszkańców mogą wziąć udział w szkoleniach metodycznych „Weekends with English Teaching”. Dotychczas przeprowadzono 158 takich szkoleń, a łącznie wzięło w nich udział ponad 7200 osób.

Najaktywniejsi nauczyciele uczestniczący w programie mają możliwość poszerzania swoich kompetencji podczas trzytygodniowej Letniej Szkoły „Teaching English to Speakers of Other Languages” (TESOL), organizowanej przez Uniwersytet Gonzaga w USA.

W ramach programu zorganizowano 19 ogólnopolskich spotkań edukacyjnych – „English Teaching Market” – dla nauczycieli języka angielskiego oraz przedstawicieli

FAKTY I LICZBY

1210 projektów dofinansowano poprzez konkursy grantowe kierowane do szkół i organizacji pozarządowych z miejscowości do **20 tysięcy mieszkańców**.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

9.832.548 USD

w tym 251.596 USD w 2023 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:

Nidzicka Fundacja Rozwoju „Nida”

WIĘCEJ INFORMACJI:

englishteaching.org.pl

zainteresowanych instytucji, organizacji, szkół i wydawnictw; uczestniczyło w nich łącznie ponad 9 tysięcy osób. Te coroczne spotkania służą między innymi rozwojowi sieci współpracy nauczycieli języka angielskiego z małych miejscowości, są wspierane przez portal społecznościowy i regularne e-newsy o innych inicjatywach edukacyjnych, takich jak granty na projekty, szkolenia, czy konkursy. W 2023 roku, w spotkaniu „English Teaching Market”, wzięło udział ponad 300 uczestników.

Od 2015 roku, z inicjatywy Ambasadorów English Teaching – najaktywniejszych nauczycieli uczestniczących

w programie – działa Ogólnopolskie Stowarzyszenie Anglistów „English Teaching”, którego głównym celem jest doskonalenie zawodowe nauczycieli angielskiego, szczególnie z małych miejscowości, a także prowadzenie działań rzeczniczych.

Nauczyciele języka angielskiego, współpracujący z programem, otrzymali wsparcie w zakresie metod i technik zdalnego nauczania języka angielskiego. Projekty językowe dla uczniów realizowane przez nauczycieli zostały w znacznej mierze przeprowadzone w formule online. ●

RÓWNAĆ SZANSE

Celem prowadzonego od 2001 roku programu jest wspieranie inicjatyw społecznych służących wyrównywaniu szans na dobry start w dorosłe życie dzieci i młodzieży z terenów wiejskich i małych miast, poprzez podnoszenie ich kompetencji i rozwój umiejętności społecznych, takich jak praca w zespole, umiejętność planowania swoich działań, a także zdolność pozyskiwania wsparcia dla realizacji wytyczonych celów.

W ramach programu organizacje pozarządowe, domy kultury, biblioteki oraz grupy nieformalne ubiegają się o dotacje na projekty, które pobudzają aspiracje dzieci i młodzieży, sprzyjają rozwijaniu ich umiejętności osiągania samodzielnie i realistycznie postawionych celów, uczą radzenia sobie ze swoimi emocjami, kształtują postawy aktywności i otwartości, a także zachęcają do działań na rzecz własnego środowiska. Dzięki

projektom młodzi ludzie mają możliwość uczestniczenia w zajęciach wykraczających poza standardową ofertę edukacyjną szkoły.

W 2023 roku, w ramach Konkursu „Duże Granty” oraz Konkursu „Małe Granty”, dofinansowano łącznie 111 projektów. Wśród nich są inicjatywy służące, między innymi, promocji działań proekologicznych, zagospodarowania

FAKTY I LICZBY

3340 projektów z udziałem **153 000 uczestników** – pośrednio wzięło w nich udział ponad **516 000 osób** – zrealizowano w ramach programu.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY
18.777.000 USD
w tym 729.782 USD w 2023 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:
Fundacja Civis Polonus

WIĘCEJ INFORMACJI:
rownacszanse.pl

przestrzeni publicznej przez młodzież (malowanie murali, pielęgnacja zieleni miejskiej), poszerzeniu zakresu działań edukacyjno-kulturalnych dla młodzieży na przykład poprzez organizację gier terenowych, czy wystawianie spektakli teatralnych.

Organizowane są także szkolenia dla koordynatorów projektów – podnoszą ich kwalifikacje, uczą prowadzenia projektu z położeniem nacisku na angażowanie młodzieży jako aktywnego twórcy, uczestnika i bezpośredniego realizatora przedsięwzięcia.

Ofertę programu uzupełnia Letnia Szkoła Młodzieżowych Liderów, w której każdorazowo bierze udział grupa ponad 20 uczestników projektów zrealizowanych w ramach programu „Równać Szanse”. Tygodniowe warsztaty, które odbywają się w wakacje, stwarzają młodzieży możliwości doskonalenia umiejętności planowania i realizacji działań społecznych oraz zdobycia wiedzy w obszarze edukacji obywatelskiej.

Efekty 23 lat programu to przede wszystkim prawie 3340 projektów z udziałem blisko 153 tysięcy uczestników (pośrednio wzięło w nich udział około 516 tysięcy osób), a także aktywizacja i integracja lokalnych środowisk wokół działań na rzecz dzieci i młodzieży.

W 2023 roku odbyła się trzecia edycja akcji „Gotowi na przyszłość”, która służy stworzeniu przestrzeni współpracy i wymiany doświadczeń między młodzieżą a dorosłymi odnośnie wiedzy na temat trudnych wyzwań, przed jakimi stoją dziś młodzi ludzie. Chodzi między innymi o kwestie związane ze zdrowiem psychicznym młodzieży i kompetencjami niezbędnymi na współczesnym rynku pracy. Podobnie jak w roku 2022, partnerem medialnym akcji był portal Onet.pl, a do organizacji partnerskich dołączyły Fundacja Orange i Fundacja Unaweza Martyny Wojciechowskiej.

Program „Równać Szanse” jest tegorocznym laureatem Nagrody im. Janusza Korczaka w kategorii „Instytucje i organizacje. Celem nagrody, której organizatorem jest Uczelnia Korczaka – Akademia Nauk Stosowanych, jest promowanie idei Janusza Korczaka oraz wspieranie zmian w edukacji poprzez nagradzanie instytucji i osób, które w swojej działalności kierują się podmiotowością dzieci oraz wspierają dzieci i ich rodziny w trudnych sytuacjach a także tworzą środowiska przyjazne szczęśliwemu dzieciństwu.

Poprzez program Fundacja wspiera inicjatywę Klubów Młodego Odkrywcy (KMO), będącą kontynuacją projektu modelowego zainicjowanego w ramach programu w 2002 roku przez Kłodzkie Towarzystwo Oświatowe, obecnie realizowaną przez Centrum Nauki Kopernik. Celem Klubów Młodego Odkrywcy jest popularyzacja wśród dzieci i młodzieży zainteresowania naukami ścisłymi. Ich formuła umożliwia młodym ludziom uczenie się poprzez eksperymentowanie i prowadzenie samodzielnych doświadczeń z wykorzystaniem prostych, łatwo dostępnych materiałów.

W minionym roku w Centrum Nauki Kopernik odbyła się dwunasta międzynarodowa edycja Forum Klubów Młodego Odkrywcy. W wydarzeniu wzięło udział 250 osób z Armenii, Gruzji, Polski i Ukrainy a także Etiopii, Kuby i Izraela. Forum jest platformą kontaktów i wymiany doświadczeń, służy również promocji klubów. Sieć KMO liczy obecnie blisko 1100 jednostek; należy do niej również około 200 KMO działających w Gruzji.

W latach 2001-2020 Realizatorem Programu była Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży. ●

SZKOŁA UCZĄCA SIĘ (SUS)

W ramach programu, realizowanego od 2000 roku, prowadzone są kompleksowe działania na rzecz podniesienia poziomu polskiej oświaty z wykorzystaniem najlepszych wzorców zagranicznych. Poprawa jakości pracy szkół odbywa się głównie poprzez szkolenia nauczycieli i dyrektorów szkół, zwłaszcza z terenów wiejskich i małych miast.

Oferata szkoleniowa „SUS” uwzględnia długofalowe działania służące całościowemu rozwojowi szkół, roczne kursy e-learningowe dla nauczycieli, jednodniowe warsztaty dla rad pedagogicznych, a także Studia Podyplomowe dla Liderów Oświaty prowadzone we współpracy z Collegium Civitas.

„SUS” wprowadza w codzienną praktykę szkół autorski

system zapewniania jakości, który wpływa na poprawę efektów nauczania. Podstawowym narzędziem pracy ze szkołami jest ocenianie kształtujące, czyli zestaw strategii uczenia się. Dzięki partnerstwu ucznia i nauczyciela rozwijane są kompetencje uczenia się, wspierana wewnętrzna motywacja i poczucie autorstwa dzieci i młodzieży. Uczestniczące w programie szkoły wypracowują rozwiązania służące doskonaleniu pracy nauczycieli,

monitorują rezultaty podejmowanych działań, dzielą się między sobą najlepszymi praktykami. W ramach programu stosowany jest autorski system zapewniania jakości oparty na ocenianiu kształtującym i innych strategiach uczenia.

Dzięki udziałowi szkół w programie młodzi ludzie stają się odpowiedzialni za swój proces uczenia się i lepiej przygotowani do dorosłości, nauczyciele rozwijają konkretne umiejętności i poznają niekonwencjonalne metody nauczania; dyrektorzy wzmacniają się w roli liderów; a szkoła buduje dobre relacje między członkami społeczności szkolnej, a także lokalną społecznością. Efektem realizacji programu „SUS” jest większa skuteczność uczenia się uczniów, organizacja pracy szkoły jako instytucji uczącej się, zwiększenie kompetencji i autonomii zespołu nauczycielskiego, wzmocnienie pozycji dyrektora, a także współpraca szkoły ze środowiskiem zewnętrznym.

W ciągu 23 lat w programie uczestniczyło około 12 tysięcy szkół, z czego 1600 w jego zasadniczych działaniach, których celem jest wdrażanie oceniania kształtującego. Szkoleniami oferowanymi w ramach różnych komponentów „SUS” zostało objętych prawie 200 tysięcy nauczycieli oraz ponad 10 tysięcy dyrektorów szkół.

W związku ze zmianami w systemie polskiej oświaty wprowadzonymi w 2017 roku przez Ministerstwo Edukacji Narodowej oraz pandemią COVID-19, a także wojną w Ukrainie, która skutkowałą napływem uchodźców do Polski, konieczne stało się wzmocnienie dyrektorów i nauczycieli, którzy stanęli przed nowymi wyzwaniami. W tym celu oferta programu została poszerzona o nowe

przedsięwzięcie „Odporna szkoła” służące sieciowaniu szkół, rozwojowi kompetencji nauczycieli oraz wzmocnieniu pozycji dyrektorów poprzez upowszechnianie wniosków z analiz eksperckich, wymianę informacji, dzielenie się opiniami oraz prezentację dobrych praktyk w obszarze edukacji, wychowania uczniów i organizacji pracy szkoły. W działaniach „Odpornej szkoły” wzięło udział ponad 3 tysiące dyrektorów i nauczycieli.

Wieloletnie doświadczenia programu „SUS” wykorzystywane są w różnych inicjatywach edukacyjnych finansowanych ze środków unijnych. Należą do nich między innymi: „Cyfrowa Szkoła”, „Akademia Liderów Oświaty Szkoły Uczącej Się” (ALO SUS) czy „Szkoła dla Innowatora”. Ich celem jest kształtowanie wśród uczniów kompetencji niezbędnych w dorosłym życiu, poprzez upowszechnianie innowacyjnych metod nauczania, oceniania a także organizacji pracy szkoły. Dotychczas w inicjatywach tych wzięło udział ponad 10 tysięcy szkół.

PAFW jest partnerem przedsięwzięcia „Szkoła z Klasą”, promującego nowoczesne rozwiązania edukacyjne wśród szkół i nauczycieli, wykorzystującego nowoczesne technologie informacyjno-komunikacyjne, metodę design thinking oraz metodykę Agile. Akcja, której pierwsza edycja odbyła się w 2002 roku, prowadzona była przez Centrum Edukacji Obywatelskiej we współpracy z „Gazetą Wyborczą”. Od 2015 roku jej organizatorem jest Fundacja Szkoła z Klasą. W przeszłości rozszerzenie akcji stanowiły takie inicjatywy, jak: „Nauczyciel z Klasą”, „Lego, Cogito, Ago”, „Uczeń z Klasą” i „Szkoła Myślenia”. Łącznie w akcji wzięło udział ponad 10 tysięcy szkół z całej Polski oraz około 160 tysięcy nauczycieli. ●

FAKTY I LICZBY

12 000 szkół uczestniczyło w programie w ciągu 23 lat. Szkoleniami oferowanymi w ramach „SUS” zostało objętych **200 000 nauczycieli**.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

16.357.194 USD

w tym 1.034.891 USD w 2023 roku.

REALIZATORZY PROGRAMU:

Centrum Edukacji Obywatelskiej
Fundacja Szkoła z Klasą („Szkoła z Klasą”)

WIĘCEJ INFORMACJI:

sus.ceo.org.pl

SZKOŁA EDUKACJI PAFW I UW

Szkoła Edukacji jest wspólnym przedsięwzięciem Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności oraz Uniwersytetu Warszawskiego, której program powstał w ścisłej współpracy z renomowanym ośrodkiem kształcenia nauczycieli – Columbia University Teachers College w Nowym Jorku. To jedyne w Polsce studia podyplomowe dające uprawnienia nauczycielskie, które odbywają się w trybie stacjonarnym.

Obecnie studia są bezpłatne, a studenci mogą ubiegać się o stypendium pomagające w pokryciu kosztów utrzymania, a także o miejsce w akademiku UW.

Integralną częścią kształcenia nauczycieli w SE są codzienne praktyki w szkołach. Studenci spędzają czas zarówno na zajęciach akademickich, jak i w klasie – obserwują lekcje, współprowadzą i samodzielnie je prowadzą, uczestniczą w radach pedagogicznych oraz w zebraniach z rodzicami. Doświadczenia szkolne są na bieżąco omawiane podczas zajęć akademickich. Szkoła Edukacji odpowiada za jakość praktyk, blisko współpracując z siecią starannie wybranych 40 placówek szkolnych z Warszawy i okolic. W warsztatach i spotkaniach konsultacyjnych regularnie uczestniczy 100 nauczycieli ze szkół praktyk.

Studenci mają także zapewnioną indywidualną opiekę tutorów ze Szkoły Edukacji. Zajęcia akademickie odbywają się w małych grupach. Duży nacisk położony jest na dyskusję i systematyczne poddawanie refleksji postępów w nauce. Zajęcia prowadzą osoby z doświadczeniem w pracy szkolnej, aktywnie zajmujące się edukacją, patrzące z różnych perspektyw: nauczycieli-praktyków,

akademików, pasjonatów oświaty. Wykładowcy Szkoły Edukacji reprezentują różne ośrodki akademickie, zostali przeszkoleni przez wybitnych amerykańskich i europejskich specjalistów w zakresie kształcenia nauczycieli.

W siódmej edycji „Szkoły Edukacji”, w rok akademickim 2022/23, udział wzięło 26 studentów na czterech ścieżkach kształcenia: polonistycznej, matematycznej, historii i wiedzy o społeczeństwie, a także biologii z przyrodą.

Przy Szkole Edukacji PAFW i UW działa Biuro Absolwenta, oferując długofalowe wsparcie dla byłych studentów Szkoły, także pomagając w znalezieniu zatrudnienia w zawodzie. Absolwenci, obecnie 200 osób, stale współpracują z wykładowcami SE, na bieżąco doskonaląc swój warsztat pracy i wymieniając się szkolnymi doświadczeniami. Placówki zatrudniające absolwentów, mają pierwszeństwo z korzystania z różnych szkoleń oferowanych przez Szkołę Edukacji.

Od 2017 roku ważnym elementem oferty SE są kursy doskonalące dla czynnych zawodowo nauczycieli z dydaktyki literatury i języka polskiego, matematyki, biologii, historii oraz kompetencji wychowawczych i komuni-

FAKTY I LICZBY

4000 osób wzięło udział w 2023 roku w różnego rodzaju konferencjach, szkoleniach i spotkaniach online, na których prezentowane były metody i narzędzia stosowane przez Szkołę Edukacji w pracy ze studentami.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

8.527.117 USD

w tym 1.236.726 USD w 2023 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:

Fundacja Dobrej Edukacji

WIĘCEJ INFORMACJI:

szkolaedukacji.pl

kacyjnych. W roku akademickim 2023/24 w kursach uczestniczy ok. 200 osób.

Od 2023 roku w programie wykorzystywane są doświadczenia Myślącej Klasy – innowacyjnej metody prowadzenia zajęć opracowanej przez kanadyjskiego eksperta edukacji matematycznej, prof. Petera Liljedahla z Uniwersytetu Simona Frasera w Vancouver w Kanadzie. Dydaktycy Szkoły Edukacji, przeszkoleni przez prof. Liljedahla, prowadzą warsztaty wprowadzające tę metodę zarówno na lekcjach matematyki, jak i na innych przedmiotach – np. na języku polskim, czy biologii.

Od 2021 roku kadra SE prowadzi badania, które mają na celu naukową weryfikację metod i narzędzi dydaktycznych wykorzystywanych w pracy Szkoły Edukacji. Sprawdzone praktyki są upowszechniane nie tylko w szkołach, ale też wśród innych uczelni oraz placówek doskonalenia nauczycieli. W 2023 roku, w konferencjach, szkoleniach i webinarach, na których prezentowane były metody i narzędzia stosowane przez SE w pracy ze studentami, udział wzięło blisko 4 tysiące osób.

W zarządzanie oraz rozwój Szkoły Edukacji zaangażowana jest Fundacja Dobrej Edukacji, utworzona przez PAFW w 2014 roku. ●

PROJEKTOR–WOLONTARIAT STUDENCKI

Program ma na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży mieszkającej na wsi i w małych miastach. W ramach programu grupy studentów-wolontariuszy realizują przygotowane przez siebie projekty rozwijające wiedzę, umiejętności oraz zainteresowania dzieci i młodzieży. Są one prowadzone w czasie wolnym od zajęć w trakcie roku szkolnego oraz w wakacje i ferie.

Projekty koncentrują się wokół kilku wiodących tematów, które dotyczą m.in. odpowiedzialnego korzystania z Internetu, ekologii a także budowania i utrzymywania relacji społecznych. Poprzez promocję pozytywnych wzorców osobowych program zachęca uczniów do rozwijania swoich zdolności, zaś wśród studentów kształtuje poczucie społecznej odpowiedzialności

i solidarności, umożliwiając im jednocześnie realizację własnych pasji i zainteresowań w atrakcyjnej formule.

Od 2003 roku w całej Polsce przeprowadzono 43 600 projektów edukacyjnych w blisko 3200 szkołach, z udziałem prawie 16 tysięcy studentów-wolontariuszy oraz ponad 456 tysięcy uczniów.

FAKTY I LICZBY

43 600 projektów edukacyjnych
w 3200 szkołach, z udziałem **16 000**
studentów-wolontariuszy oraz
456 tysięcy uczniów przeprowadzono
od 2003 roku w całej Polsce.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

8.640.462 USD

w tym 390.485 USD w 2023 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:

Fundacja Edukacyjna Przedsiębiorczości

WIĘCEJ INFORMACJI:

www.projektor.org.pl

Program wsparli dwaj byli premierzy: Prof. Jerzy Buzek i Prof. Marek Belka, którzy w 2007 roku, jako wolontariusze, w okresie wakacji prowadzili zajęcia dla młodzieży szkolnej w kilku gminach wiejskich. W 2012 roku Fundacja Rozwoju Wolontariatu, we współpracy z Kancelarią Prezydenta Bronisława Komorowskiego, zrealizowała projekt „Nowoczesny Patriotyzm”, w ramach którego Ministrowie i Doradcy Kancelarii Prezydenta RP odwiedzili szkoły w małych miejscowościach. Projekt miał na celu upowszechnianie wiedzy o patriotyzmie, kształtowanie obywatelskich postaw wśród młodych ludzi, zapoznanie ich z lokalnymi tradycjami i narodowymi symbolami oraz krzewienie tolerancji i szacunku.

„PROJEKTOR – wolontariat studencki” wspiera grupa kilkunastu ekspertów o uznanym dorobku w edukacji. Należą do niej m.in. Przemysław Staroń – psycholog, wykładowca, trener i edukator, Nauczyciel Roku 2018, finalista Global Teacher Prize 2020, Anna Konarzewska – edukatorka, nauczycielka, pisarka i blogerka oraz Agnieszka Jankowiak-Mail – nauczycielka, aktywistka edukacyjna, pisarka i blogerka, laureatka Nagrody im. Ireny Sendlerowej oraz Medalu Wolności Słowa Grand Press. Eksperti pomagają studentom-wolontariuszom w prowadzeniu projektów, przygotowaniu materiałów i scenariuszy zajęć.

Od 2011 roku regularnie prowadzony jest proces monitoringu i ewaluacji projektów realizowanych w programie przez studentów-wolontariuszy. Służy to zarówno pomiarowi bezpośrednich wyników przedsięwzięcia, jak

i rozpoznawaniu jego oddziaływania na dłuższą metę. Wśród największych korzyści studenci-wolontariusze wymieniają możliwość zdobycia nowych, praktycznych doświadczeń, rozwój umiejętności komunikacyjnych, nawiązywanie znajomości, a także dostrzeżenie oraz docenienie ich działań społecznych przez uczelnie. I, co szczególnie istotne, korzyści z udziału w „PROJEKTORZE” dostrzegają placówki oświatowe, należą do nich: poszerzenie oferty edukacyjnej, zwiększenie atrakcyjności szkoły, a także pozytywny odbiór programu przez rodziców.

W programie podjęto działania na rzecz wsparcia uchodźców z Ukrainy. Blisko 100 studentów-wolontariuszy zaangażowało się w przeprowadzenie 590 projektów dla ponad trzech tysięcy dzieci z Ukrainy w 93 placówkach edukacyjnych (2600 godzin zajęć).

Nowością w 2023 roku była organizacja kongresu „Uczysz się od dziecka” połączonego ze spotkaniem ekspertów programu oraz zjazdem studentów-wolontariuszy. W ramach wydarzenia odbyły się warsztaty, lekcje online oraz panel dyskusyjny z udziałem nauczycieli, dyrektorów szkół i rodziców. Kongres było miejscem do aktywnej dyskusji, wymiany doświadczeń, współpracy i analizy potencjalnych kierunków działań na rzecz dzieci z małych miejscowości. Wzięło w nim udział ponad 800 osób.

W latach 2005-2010 Realizatorem Programu było Polskie Stowarzyszenie Pedagogów i Animatorów „Klanza”. Następnie, do roku 2017, program był prowadzony przez Fundację Rozwoju Wolontariatu. ●

UNIwersytety TRZECIEGO WIEKU (UTW)

Program, którego realizacja rozpoczęła się w 2005 roku, ma na celu promowanie działań edukacyjnych i aktywizujących skierowanych do osób starszych, z położeniem nacisku na ich zaangażowanie społeczne, zwłaszcza w relacjach międzypokoleniowych. Jest on realizowany głównie poprzez wsparcie i promocję inicjatyw podejmowanych przez seniorów oraz wykorzystanie ich potencjału, wiedzy, doświadczenia i czasu w działaniach na rzecz własnego otoczenia, a także poprzez wsparcie Uniwersytetów Trzeciego Wieku.

W ramach konkursu „Seniorzy w Akcji” oferowane są granty i szkolenia dla osób powyżej 60 roku życia, które, samodzielnie lub w parze z osobą młodszą, chcą realizować działania społeczne i międzypokoleniowe oparte na własnym pomysle. Adresatami konkursu są zarówno aktywni seniorzy działający w ramach Uniwersytetów Trzeciego Wieku, jak i we współpracy z innymi organizacjami i instytucjami.

Dotychczas, w ramach piętnastu edycji konkursu „Seniorzy w Akcji”, dofinansowanych zostało 438 projektów: międzypokoleniowych, mobilizujących osoby starsze do działania na rzecz ich otoczenia oraz promujących

wolontariat seniorów. Trwa szesnasta edycja, w której realizowanych jest 19 projektów.

W ramach wsparcia Uniwersytetów Trzeciego Wieku program oferuje szkolenia, warsztaty oraz możliwość wymiany doświadczeń podczas konferencji dla przedstawicieli UTW. W latach 2004-2012 spotkania ogólnopolskie odbyły się w Krakowie, Bydgoszczy, Słupsku, Płocku, Warszawie, Nowym Sączu i Katowicach. W latach 2011-2013 wsparto 14 regionalnych spotkań UTW. Program angażuje się również w ważne dla ruchu UTW wydarzenia – w coroczne Forum III Wieku będące częścią Międzynarodowego Forum Ekonomicznego, które do

FAKTY I LICZBY

457 projektów międzypokoleniowych, mobilizujących osoby starsze do działania na rzecz ich otoczenia oraz promujących wolontariat seniorów zostało dofinansowanych w ramach programu.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

6.429.673 USD

w tym 386.238 USD w 2023 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:

Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „ę”

WIĘCEJ INFORMACJI:

seniorzywakcji.pl

niedawna odbywało się w Krynicy (obecnie w Karpaczu), a także w Ogólnopolskie Kongresy UTW.

Od 2013 roku Uniwersytety Trzeciego Wieku mogą brać udział w cyklu warsztatów „UTW dla społeczności”, wspomagających tworzenie na Uniwersytetach Trzeciego Wieku grup wolontariatu oraz współpracę ze społecznością lokalną. W dziesięciu zakończonych edycjach tego projektu wzięło udział 100 UTW, kolejne 10 uczestniczy w bieżącej, jedenastej edycji.

W 2020 roku zakończony został pilotaż „Tandem. Mentoring 55+” zachęcający osoby starsze do angażowania się w mentoring na rzecz dzieci i młodzieży ze środowisk wymagających szczególnego wsparcia. Kilkunastu mentorów współpracowało ze swoim podopiecznym na rzecz wzmocnienia poczucia ich własnej wartości i kompetencji społecznych. W efekcie powstała publikacja „Tandem.

Jak prowadzić mentoring międzypokoleniowy” będąca kompendium wiedzy „krok po kroku” dla instytucji i organizacji zainteresowanych podjęciem działań mentoringowych na rzecz dzieci i młodzieży. Partnerami projektu był Zespół Edukacyjno-Przedszkolny „Szkoła z Pasją” im. Elżbiety Sołtys w Ostrowcu Świętokrzyskim oraz Fundacja Joanny Radziwiłł Opiekuńcze Skrzydła w Warszawie.

Ponadto w latach 2005-2008 w ramach konkursu grantowego skierowanego bezpośrednio do Uniwersytetów Trzeciego Wieku, przyznano 131 dotacji na projekty podnoszące jakość oferty edukacyjnej, w tym na zajęcia z komputerem i Internetem, służące dotarciu z ofertą UTW do szerszego grona seniorów, a także angażujące osoby starsze w działania na rzecz ich lokalnych społeczności, zwłaszcza w formie wolontariatu. ●

STYPENDIA POMOSTOWE

Przedsięwzięcie zostało zainicjowane w 2002 roku w odpowiedzi na istotny problem, jaki stanowiła wyraźna dysproporcja w dostępie do studiów między młodzieżą mieszkającą na wsi i w miastach. Program miał ułatwić uzdolnionej młodzieży z małych miejscowości, zwłaszcza z terenów popegeerowskich, podjęcie decyzji o kontynuacji nauki na wyższych uczelniach poprzez stworzenie możliwości uzyskania stypendium na pierwszy rok studiów.

Od początku „Stypendia Pomostowe” były wspólnym przedsięwzięciem wielu partnerów. Obecnie jest ono finansowane przez Polsko-Amerykańską Fundację Wolności i Fundację Inter Cars oraz koalicję kilkunastu

lokalnych organizacji pozarządowych. Przedsięwzięcie jest realizowane przy wsparciu informacyjnym Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (dawniej Agencji Nieruchomości Rolnych) i we współpracy z Fundacją

27 000 stypendiów pomostowych,
w tym **19 000** na pierwszy rok studiów
przyznano od początku programu.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

29.250.397 USD

w tym 1.344.654 USD w 2023 roku.

REALIZATORZY PROGRAMU:

Fundacja Edukacyjna Przedsiębiorczości
Fundacja Dobra Sieć

WIĘCEJ INFORMACJI:

www.stypendia-pomostowe.pl

www.paii.pl

dobrasiec.org

Centrum im. Profesora Bronisława Geremka. Na realizację programu partnerzy przeznaczili dotychczas blisko 142,5 mln zł. Od początku istnienia programu przyznano ponad 27 tysięcy stypendiów, w tym prawie 19 tysięcy na pierwszy rok studiów.

W ramach akcji „Dyplom z Marzeń”, której celem jest zachęcenie i wsparcie kolejnych lokalnych organizacji pozarządowych do realizacji inicjatyw stypendialnych zgodnych z ideą Programu Stypendiów Pomostowych, od 2006 roku 153 takie organizacje zaangażowały się w pomoc dla ponad 6500 stypendystów.

Z upływem lat „Stypendia Pomostowe” przekształciły się w coraz bardziej rozbudowany system stypendialny, którego oferta wykraczała poza pomoc na pierwszym roku studiów. Obecnie stypendyści, którzy osiągają wysokie wyniki w nauce mają szansę uzyskać wsparcie także w kolejnych latach nauki: na II roku studiów – w ramach konkursu „Prymus” oraz stypendia korporacyjne na III i IV roku. Oferta programu to także stypendia językowe, warsztaty przygotowujące stypendystów do wejścia na rynek pracy, jak i do wyzwań wynikających z cyfryzacji, a także konferencje „Naukowy Start”.

Program oferuje również wakacyjne staże w USA, organizowane we współpracy z Ambasadą Stanów Zjednoczonych w Warszawie (Polish-American Internship Initiative). W latach 2011-2019, 105 studentów odbyło staże w trzynastu korporacjach: Archer Daniels Midland Company, Boeing, Chevron North America, Citigroup, GE Hitachi Nuclear Energy, MoneyGram, Pittsburgh Glass Works LLC, Raytheon BBN Technologies, Sikorsky Aircraft Corporation, Westinghouse Electric Company, Discovery Inc., Planting Arboretum Fields, Broadmoor Resort. Ponadto, dzięki współpracy z Transatlantic Future Leaders Forum, 41 studentów uczestni-

czyło w stażach w Kongresie Stanów Zjednoczonych.

W przeszłości jednym z segmentów programu były stypendia naukowe skierowane do wyróżniającej się w nauce młodzieży z małych miast i wsi, studiującej na kierunkach ekonomicznych wyższych uczelni niepaństwowych oraz w prywatnych szkołach biznesu. W latach 2001-2014 przyznano blisko 7 tysięcy takich stypendiów.

Jak wynika z przeprowadzonych wśród stypendystów pomostowych badań, 98 procent absolwentów programu uważa, że stypendium w znacznym stopniu wpłynęło na poprawę ich sytuacji materialnej w czasie studiów. 90 procent stypendystów kończy studia z dobrymi i bardzo dobrymi wynikami w nauce, 70 procent kończy studia w terminie, zaledwie 5 procent przerwało studia.

W ramach programu PAFW wspiera Olimpiadę Przedsiębiorczości – wspólną inicjatywę Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych oraz pięciu największych polskich uczelni ekonomicznych: Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie oraz Uniwersytetów Ekonomicznych w Katowicach, Krakowie, Poznaniu i we Wrocławiu – której celem jest popularyzacja przedsiębiorczości wśród uczniów szkół średnich z całej Polski.

Poprzez Program Stypendiów Pomostowych, PAFW podejmuje również działania na rzecz rozwoju inicjatyw stypendialnych i wolontariatu realizowane przez Fundację Dobra Sieć, która między innymi prowadzi portal Moje Stypendium – największy w Polsce serwis internetowy poświęcony stypendiom.

Patronat medialny nad programem sprawuje „Rzeczpospolita”, „Forum Akademickie”, „Perspektywy” i portal dlaStudenta.pl. ●

Wspieramy rozwój społeczności lokalnych

› WSPIERAMY ORGANIZACJE POZARZĄDOWE	21
› DZIAŁAJ LOKALNIE	22
› LIDERZY PAFW	24
› SEKTOR 3.0	25
› PRO PUBLICO BONO	26
› ZIELONY LIDER	27
› FUNDUSZ POMOCOWY	28
› PROGRAM ROZWOJU BIBLIOTEK	29
› LOKALNE PARTNERSTWA PAFW	31

WSPIERAMY ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Celem programu jest zapewnianie organizacjom pozarządowym i liderom społecznym w Polsce, szczególnie z małych miast i wsi, wsparcia instytucjonalnego poprzez dostęp do informacji, poradnictwa i szkoleń. Sprzyja to poprawie warunków funkcjonowania organizacji trzeciego sektora i podniesieniu jakości zarządzania nimi, co prowadzi do bardziej efektywnego działania i skuteczniejszej realizacji przedsięwzięć społecznych.

Obecnie program przebiega na trzech ścieżkach.

Pierwsza – „Towarzystwo Wzajemnej Informacji” – to system informacji dla organizacji obywatelskich, którego głównym komponentem jest Portal Organizacji Pozarządowych ngo.pl – największy w Polsce serwis internetowy zajmujący się tematyką społeczeństwa obywatelskiego, rozpoznawalny przez blisko 80 procent NGO w Polsce. W 2023 roku z zasobów portalu skorzystało 4,4 miliona użytkowników. Jego baza danych zawiera informacje o 200 tysiącach polskich organizacji pozarządowych. Na system składają się ponadto Informatorium z Infolinią 801 646 719 (w minionym roku udzielono ponad 4 tysiące porad), a także badania i publikacje.

Druga ścieżka – „EURO-NGO+” – ma na celu zwiększenie przez organizacje non-profit absorpcji środków Unii Europejskiej. Stanowi kontynuację programu PAFW „EURO-NGO”, realizowanego w latach 2003–2006, który przyczynił się do pozyskania przez polskie organizacje pozarządowe wiedzy na temat funduszy strukturalnych oraz podniesienia kompetencji tych organizacji, umożliwiając im skuteczne aplikowanie o środki unijne. Otrzymały one wsparcie w budowaniu partnerstw, rzecznictwie i udziale w procesach planowania funduszy

strukturalnych na lata 2007-2013 i 2014-2020. Działania informacyjne i rzecznicze prowadzone są przez Ogólnopolską Federację Organizacji Pozarządowych (OFOP).

Trzecia ścieżka – „NGO Training” – składa się z dwóch części. Pierwsza – „Zarządzanie Finansami w NGO (FIMANGO)” – to szkolenia, poradnictwo i publikacje dla osób odpowiedzialnych za zarządzanie finansami w organizacjach non-profit, w większości spoza dużych aglomeracji miejskich. Łącznie, w latach 2000-2023, w tego typu szkoleniach wzięło udział 6300 osób reprezentujących blisko 4370 organizacji z całej Polski. Szkolenia realizowane są przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.

Druga część, uruchomiona w 2013 roku, to kompleksowa oferta edukacyjna dla menedżerów NGO, składająca się z programu szkoleniowego „PROMENGO”, platformy e-learningowej „Kursodrom”, z której skorzystało już ponad 9 tysięcy użytkowników, oraz warsztatów z zarządzania organizacjami pozarządowymi, których najważniejszym komponentem jest Program Edukacji Fundraisingowej skierowany do osób zajmujących się pozyskiwaniem środków na działania organizacji non-profit. Ofertę uzupełnia kwartalnik „Trzeci Sektor” – publikacja o charakterze naukowym, poświęcona w całości badaniom

FAKTY I LICZBY

4,4 miliona użytkowników skorzystało z portalu ngo.pl w 2023 roku. Jego baza danych zawiera informacje o **200 tysiącach** polskich organizacji pozarządowych.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

16.717.137 USD

w tym 828.994 USD w 2023 roku.

REALIZATORZY PROGRAMU:

„Towarzystwo Wzajemnej Informacji”:
Stowarzyszenie Klon/Jawor

„FIMANGO”: Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

„PROMENGO”: Fundacja Akademia Organizacji Obywatelskich

WIĘCEJ INFORMACJI:

www.ngo.pl
frso.pl
www.faoo.pl

i analizom zagadnień istotnych dla rozwoju organizacji pozarządowych w Polsce. Realizatorem tej części jest utworzona przez PAFW Fundacja Akademia Organizacji Obywatelskich.

W ramach programu PAFW była przez wiele lat współorganizatorem corocznego ogólnopolskiego spotkania organizacji wiejskich w Marózie, z udziałem kilkuset

przedstawicieli organizacji z różnych regionów Polski. Obecnie inicjatywa jest realizowana w zmienionej formule – skierowanej do sołtysów, we współpracy z Fundacją Wspomagania Wsi.

PAFW wspiera również prowadzone cyklicznie badania kondycji trzeciego sektora. ●

DZIAŁAJ LOKALNIE

Celem realizowanego od 2000 roku programu jest wspieranie i aktywizowanie lokalnych społeczności na terenach wiejskich i w małych miastach poprzez projekty obywatelskie, które służą pobudzaniu aspiracji rozwojowych i poprawie jakości życia oraz przyczyniają się do budowy kapitału społecznego. W ramach programu oferowane jest wsparcie dla aktywnych społeczności lokalnych, których członkowie sami definiują własne potrzeby i podejmują wspólne działania.

Dotacje przyznawane są na poziomie lokalnym, w otwartych konkursach grantowych organizowanych raz w roku przez sieć Ośrodków Działaj Lokalnie (ODL), która obejmuje stowarzyszenia oraz fundacje z miejscowości do 50 tysięcy mieszkańców, działające na terenie od czterech gmin do kilku powiatów. Sieć ODL sukcesywnie powiększa się – od 15 ośrodków w 2004 roku do 80 organizacji obecnie i obejmuje swoim zasięgiem blisko 680 gmin. W każdym województwie działają co najmniej dwa Ośrodki Działaj Lokalnie. Nawiązują one współpracę z innymi organizacjami pozarządowymi, a także lokalnymi władzami i przedsiębiorcami. Nowe ODL wyłaniane są w otwartym naborze przez

Komisję Konkursową. Beneficjentami konkursów lokalnych są organizacje pozarządowe i nieformalne grupy obywatelskie, w których imieniu wnioski mogą składać organizacje oraz instytucje publiczne (szkoły, domy kultury, biblioteki), działające w miejscowościach do 20 tysięcy mieszkańców.

Dotychczas w realizację ponad 15 tysięcy projektów zaangażowanych było 5,3 miliona uczestników, w tym ponad 251 tysięcy wolontariuszy.

Dofinansowane inicjatywy koncentrują się wokół kultury i tradycji, edukacji, zdrowia, ekologii, sportu i tworzenia nowych możliwości rozwoju osobistego oraz spędzania wolnego czasu, turystyki i podnoszenia atrakcyjności

FAKTY I LICZBY

5,3 miliona uczestników, w tym **251 000 wolontariuszy** zaangażowało się w realizację **15 000 projektów**, których wspólnym mianownikiem jest lokalna aktywność.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

20.899.716 USD

w tym 1.167.999 USD w 2023 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:

Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce

WIĘCEJ INFORMACJI:

dzialajlokalnie.pl

regionu, a także przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Wspólnym mianownikiem jest lokalna aktywność, dzięki której mieszkańcy nabywają nowe umiejętności, uczą się lepiej samoorganizować oraz reagować na nowe problemy. W konkursach lokalnych możliwa jest również realizacja projektów w ramach ścieżek tematycznych. W bieżącej edycji są to: „Działaj Lokalnie i Solidarnie z Ukrainą”, „Działaj Ekologicznie” oraz „Młodzi Działają Lokalnie”. Dla realizatorów wspieranych inicjatyw organizowany jest konkurs „Opowiedz...”, w którym nagradzane są najciekawsze formy promowania i komunikowania podejmowanych działań.

Podnoszeniu jakości pracy Ośrodków Działaj Lokalnie służą szkolenia, warsztaty, spotkania regionalne, wizyty studyjne oraz webinaria, które pozwalają na wymianę dobrych praktyk, podnoszenie wiedzy i kompetencji oraz zacieśniają współpracę wewnątrz sieci ODL. Ośrodki Działaj Lokalnie wykorzystują zdobyte w programie doświadczenia angażując się w inne przedsięwzięcia Fundacji, takie jak „Lokalne Partnerstwa PAFW”, gdzie wspólnie z innymi uczestnikami programów Fundacji realizują partnerskie projekty odpowiadające na potrzeby ich społeczności. To także program „Liderzy PAFW”, w którym przedstawiciele ODL uczestniczą zarówno jako liderzy, jak i tutorzy, czy też „Sektor 3.0”, w którym współtworzą Sieć Mobilnych Doradców wspierających inne organizacje w korzystaniu z ICT.

Od 2016 roku działa Szkoła Lokalnych Doradców „FIMANGO” – inicjatywa wykorzystująca zasoby programów PAFW „Działaj Lokalnie” oraz „Zarządzanie Finansami w Organizacjach Pozarządowych” (FIMANGO). Jest to intensywny program szkoleniowy podnoszący kompetencje przedstawicieli ODL w zakresie świadczenia usług poradniczych z zarządzania finansami dla mniejszych, lokalnych organizacji z nimi współpracujących. Dotychczas program ukończyło 47 przedstawicieli 33 Ośrodków Działaj Lokalnie.

W programie podejmowane były również działania służące zagranicznemu transferowi doświadczeń programu; zainspirowaniu środowiska ukraińskich organizacji po-

zarządowych do stworzenia sieci wzorowanej na ODL w ramach przedsięwzięcia „Działaj Lokalnie na Ukrainie” realizowanego przez Akademię Rozwoju Filantropii w Polsce we współpracy z ukraińską Fundacją ISAR Ednannia.

Ośrodki Działaj Lokalnie elastycznie reagują na zmieniające się okoliczności i związane z nimi wyzwania.

W latach 2020-2021 środki w ramach konkursów grantowych przekierowane zostały na inicjatywy przeciwdziałające negatywnym skutkom pandemii COVID-19. Uruchomiony został także specjalny fundusz wsparcia instytucjonalnego dla Ośrodków Działaj Lokalnie, które znalazły się w trudnej sytuacji w związku z pandemią, z którego skorzystało 31 ODL. Tyle samo skorzystało ze wsparcia w ramach utworzonego przez PAFW Funduszu Pomocowego dla Organizacji Pozarządowych oraz Inicjatyw Obywatelskich. Łącznie Ośrodki Działaj Lokalnie otrzymały wsparcie w wysokości 650 tysięcy zł.

Od 2021 roku, przy wsparciu merytorycznym WWF Polska, prowadzona jest tematyczna ścieżka grantowa „Działaj lokalnie i ekologicznie”, w ramach której zrealizowane zostały dotychczas 64 inicjatywy na rzecz ochrony środowiska i klimatu.

W 2022 roku, w ramach lokalnego konkursu grantowego, utworzona została ścieżka „Działaj Lokalnie i Solidarnie z Ukrainą” umożliwiająca otrzymanie wsparcia na projekty zapewniające pomoc uchodźcom z Ukrainy. Przyznano 201 dotacji na łączną kwotę blisko 1 miliona złotych.

W ramach „Działaj Lokalnie” PAFW angażuje się również w przedsięwzięcia służące rozwojowi i promowaniu filantropii społecznej – wspiera konkurs o tytuł „Dobroczynicy Roku” i sprawuje patronat nad kategorią „Partnerstwo lokalne” promującą aktywność społeczną przedsiębiorstw, które we współpracy z ODL przyczyniają się do trwałych zmian w lokalnych społecznościach. Fundacja wspiera również plebiscyt „Gwiazdy Dobroczynności” organizowany przez ARFP, w którym osoby publiczne nagradzane są za swoją działalność charytatywną. ●

LIDERZY PAFW

Celem programu jest wsparcie rozwoju umiejętności i kwalifikacji osób podejmujących działania na rzecz swoich społeczności, głównie poprzez wykorzystanie metody tutoringów, polegającej na stałej współpracy lokalnego lidera z doświadczonym tutorem.

Program jest skierowany do aktywnych uczestników projektów finansowanych w ramach różnych programów Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, a zwłaszcza „Działaj Lokalnie”, „Równać Szanse”, „English Teaching”, „Przemiany w Regionie” (RITA), „Lokalne

Partnerstwa PAFW” i Programu Rozwoju Bibliotek.

Zasadniczą część programu to trwająca 12 miesięcy współpraca lidera z tutorem oraz cykl szkoleń dostosowany do potrzeb oraz priorytetów ich uczestników, na

FAKTY I LICZBY

880 liderów lokalnych z całej Polski oraz powstanie ich aktywnej ogólnopolskiej sieci, a także wykształcenie **68 specjalistów** w zakresie stosowania metody tutoringów, to dotychczasowe efekty programu.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

6.794.161 USD

w tym 401.742 USD w 2023 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:

Fundacja Szkoła Liderów im. Zbigniewa Pełczyńskiego

WIĘCEJ INFORMACJI:

programliderski.pl

który składają się planowanie własnego rozwoju, budowanie zespołu, kierowanie organizacją, komunikacja, angażowanie otoczenia i budowanie partnerstwa lokalnego. Nabyte podczas udziału w programie umiejętności mają pomóc liderom w podejmowanych przez nich działaniach na rzecz lokalnych społeczności.

Istotną część stanowi oferta dla absolwentów – inicjatywa „Alumni” – której celem jest ich współpraca i wymiana doświadczeń. Umożliwia ona m.in. uczestnictwo w spotkaniach ze znanymi osobami życia publicznego, udział w warsztatach dostosowanych do potrzeb absolwentów, a także uzyskanie dotacji z funduszu inicjatyw absolwentów na realizację projektów liderek. Dzięki subskrypcji newslettera absolwenci regularnie otrzymują informacje o bieżących działaniach prowadzonych w ramach programu. Wymiana doświadczeń pomiędzy liderami jest także możliwa poprzez roczne spotkania uczestników oraz portale społecznościowe.

Szczególną grupę uczestników i absolwentów stanowią osoby zaangażowane w działalność publiczną. W 2023 roku Monika Horna-Cieślak (absolwentka osiemnastej edycji) została wybrana przez Parlament RP na stanowisko Rzeczniczki Praw Dziecka. W wyborach parlamentarnych, przeprowadzonych w minionym roku, mandat posła otrzymało dwoje Liderów PAFW: Iwona Karolewska (absolwentka czternastej edycji) i Marcin Skonieczka (absolwent drugiej edycji). W 2018 roku, w wyborach samorządowych roku udział wzięły 184 osoby, spośród których 83 uzyskały mandat burmistrza, lub członka rady gminy czy miasta.

Od 2008 roku, w ramach International Visitor Leadership Program, we współpracy z Ambasadą USA w Polsce,

organizowane są wizyty studyjne w Stanach Zjednoczonych z udziałem kilkunastu liderów PAFW i tutorów.

W 2022 roku ponad 100 absolwentów programu aktywnie zaangażowało się w pomoc ukraińskim uchodźcom. Już w pierwszych miesiącach agresji Rosji na Ukrainę 40 Liderów PAFW pojechało na granicę polsko-ukraińską, by współpracować z organizacjami koordynującymi wsparcie dla ukraińskich sąsiadów uciekających do Polski przed wojną. Dodatkowo 3 organizacje pozarządowe, w których działania zaangażowani są Liderzy PAFW, otrzymało w ramach programu dotacje o łącznej kwocie 20 tysięcy zł na działania związane z koordynacją relokacji pobytu uchodźców w Polsce oraz organizację pracy wolontariuszy przyjmujących osoby z Ukrainy.

W minionym roku w ramach programu, dzięki współpracy czterech organizacji: Fundacji Kościuszkowskiej, Fundacji Pogranicze, Stowarzyszenia Folkowisko i Fundacji Szkoła Liderów im. Zbigniewa Pełczyńskiego, zorganizowany został kurs przywództwa dla młodzieży mający na celu przygotowanie do pełnienia ról liderek w swoich środowiskach oraz inicjowaniu i kontynuacji współpracy międzynarodowej między Ukrainą, Białorusią a Polską. Uczestnicy kursu wzięli udział w warsztatach, webinarium i wizytach studyjnych w organizacjach pozarządowych mających doświadczenie w realizacji projektów transgranicznych.

Efekty dotychczasowych dziewiętnastu edycji programu to podniesienie kwalifikacji ponad 880 liderów lokalnych z całej Polski oraz powstanie ich aktywnej ogólnopolskiej sieci, a także wykształcenie 68 specjalistów w zakresie stosowania metody tutoringów. ●

SEKTOR 3.0

Realizowany od 2012 roku program stanowi kontynuację działań PAFW wspierających wykorzystanie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych w rozwoju lokalnym. Program służy podniesieniu wiedzy oraz umiejętności działaczy i pracowników organizacji pozarządowych, w zakresie skutecznego wykorzystania ICT w codziennej pracy, co zwiększa zasięg i efektywność ich działań.

Realizacja przedsięwzięcia została poprzedzona analizą, którą przeprowadziła Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia”, a także konsultacjami z ekspertami krajowymi i zagranicznymi. Zebrano i udostępniono informacje na temat zaawansowania organizacji pozarządowych w dziedzinie wykorzystywania ICT, z uwzględnieniem poziomu wiedzy i kompetencji ich kadr.

W ramach programu przeprowadzono szkolenia tematyczne dla organizacji pozarządowych prezentujące przykłady wykorzystania nowoczesnych technologii w komunikacji, marketingu, czy zarządzaniu. Niektóre z tych organizacji otrzymały dotacje na zakup sprzętu i oprogramowania, a także na projekty, których celem było praktyczne zastosowanie ICT w działalności trzeciego sektora.

Lokalne organizacje wspierała także Sieć Mobilnych Doradców ICT. Udzielili oni dotychczas blisko 9 tysięcy porad, a z ich pomocy skorzystało ponad 15 tysięcy przedstawicieli NGOs.

Uzupełnieniem wsparcia ze strony Mobilnych Doradców była sieć TechKlubów – cyklicznych spotkań ekspertów, przedstawicieli NGOs, biznesu, samorządu i świata nauki, służących dzieleniu się doświadczeniem w zakresie wykorzystania nowoczesnych technologii. Wzięło w nich

udział łącznie ponad 18 tysięcy osób.

Szczególny nacisk obecnie jest położony na dostarczanie wiedzy umożliwiającej identyfikowanie potencjalnych obszarów zastosowania ICT w organizacjach pozarządowych. Służy temu blog Sektora 3.0, na którym publikowane są materiały prezentujące różnorodne rozwiązania technologiczne przydatne w zakresie transformacji cyfrowej organizacji a także uruchomiona w 2022 roku platforma elearning.sektor3-0.pl z ofertą kursów online.

Program oferuje także środki finansowe oraz wsparcie merytoryczne dla nowych narzędzi ICT, które mogą być następnie wykorzystywane przez organizacje non-profit takie, jak Fundusz Innowacji Sektora 3.0. Poprzez Fundusz wsparło takie projekty jak np. portal e-wolontariatu TuDu, aplikację „Pacjenci pacjentom”, której użytkownikami są osoby z przewlekłymi schorzeniami czy „Znajdź: pętla indukcyjna”, czyli bazę miejsc i wydarzeń, gdzie dostępna jest pętla indukcyjna umożliwiająca osobom słabosłyszącym lepszy udział w życiu społecznym.

Ważną rolę w programie odgrywają coroczne międzynarodowe konferencje – Festiwale „Sektor 3.0”. Wydarzenia te gromadzą przedstawicieli organizacji pozarządowych, specjalistów ICT z biznesu, polityków,

FAKTY I LICZBY

8200 osób wzięło udział w Festiwalach Sektor 3.0 w latach 2012-2023.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

4.860.170 USD

w tym 516.318 USD w 2023 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:

Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego

WIĘCEJ INFORMACJI:

sektor3-0.pl

naukowców oraz ekspertów z zagranicy, między innymi z USA, Wielkiej Brytanii, Korei Południowej, Izraela i Indii. Stanowią one platformę wymiany informacji na temat współczesnych trendów wykorzystania ICT w działalności społecznej. W latach 2012-2022 w dwunastu edycjach organizowanej w Warszawie konferencji

„Sektor 3.0” wzięło udział ponad 7400 osób. W latach 2020-2022 Festiwal został zorganizowany całkowicie w formule online. W 2023 roku w wydarzeniu, które odbyło się w formule hybrydowej, łącznie wzięło udział ponad 800 uczestników. ●

PRO PUBLICO BONO

Konkurs na Najlepszą Inicjatywę Obywatelską „Pro Publico Bono” został zainicjowany w 1999 roku przez Premiera Jerzego Buzka. Od 2000 roku Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności była fundatorem nagród konkursowych.

Cel Konkursu stanowiło wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego poprzez coroczne wyłanianie i promocję najbardziej wartościowych działań organizacji pozarządowych – w skali kraju, regionu, a zwłaszcza lokalnej społeczności – realizowanych w zakresie edukacji, kultury i dziedzictwa narodowego, ochrony zdrowia, pomocy społecznej i charytatywnej, rozwoju środowiska i regionu, a także dyplomacji społecznej i integracji europejskiej.

Kapituła, której pierwszym honorowym przewodniczącym był Jan Nowak-Jeziorański, przy ocenie zgłaszanej inicjatywy brała pod uwagę jej społeczne znaczenie, innowacyjność, wpływ na rozwój i konkurencyjność miejscowości, efektywność oraz przejrzystość wykorzystania środków społecznych. Ponadto Kapituła uwzględniała stabilność instytucjonalną danej orga-

nizacji, przestrzeganie etycznych metod w działaniu, a także jakość współpracy z administracją publiczną oraz innymi instytucjami.

W ramach programu, w 2007 roku, ustanowiono Nagrodę im. Bolesława Wierzbiańskiego dla redakcji lokalnych tytułów prasowych; jej fundatorem została PAFW. Do 2011 roku Nagroda była przyznawana przez Stowarzyszenie Dziennikarzy Polskich, obecnie jej gospodarzem jest Stowarzyszenie Gazet Lokalnych. W 2023 roku laureatem Nagrody im. Bolesława Wierzbiańskiego została redakcja „Kroniki Beskidzkiej”.

W 2021 roku uruchomiono nowe przedsięwzięcie „Media Forum. Rozwój Lokalny”, w którym wykorzystano doświadczenia konkursu o Nagrodę im. Bolesława Wierzbiańskiego. Celem tego projektu jest rozwój

FAKTY I LICZBY

300 dziennikarzy lokalnych wzięło udział w szkoleniach zorganizowanych w ramach projektu „Media Forum. Rozwój Lokalny” w latach 2021-2023.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

3.517.587 USD

w tym 569.683 USD w 2023 roku.

REALIZATORZY PROGRAMU:

Stowarzyszenie Gazet Lokalnych (Nagroda im. Bolesława Wierzbiańskiego)

Fundacja Media Forum („Media Forum. Rozwój Lokalny”)
Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową (Kongres Obywatelski)

Fundacja Konkurs „Pro Publico Bono” (2000-2014)

WIĘCEJ INFORMACJI:

gazetylokalne.pl

lokalnemedio.org.pl

www.kongresobywatelski.pl

zawodowy dziennikarzy mediów lokalnych poprzez podnoszenie ich kompetencji w ramach szkoleń prowadzonych przez doświadczonych dziennikarzy mediów ogólnopolskich i lokalnych oraz innych ekspertów. W latach 2021-2023 w szkoleniach zorganizowanych w ramach projektu „Media Forum. Rozwój Lokalny” przez Fundację Media Forum wzięło udział blisko 300 dziennikarzy mediów lokalnych.

Poprzez program Fundacja wspiera również Kongres Obywatelski organizowany corocznie przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową. Wydarzenie, odbywające się od 2005 roku, jest unikalną formą zaangażo-

wania obywateli w dialog o kierunkach rozwoju kraju, kondycji społeczeństwa i dobru wspólnym. Kongres ma charakter otwarty i każdorazowo gromadzi blisko tysiąc osób, w tym przedstawiciele administracji centralnej i samorządowej, organizacji pozarządowych, środowisk naukowych, biznesu, organizacji studenckich, a także społeczności lokalnych. Kongres stwarza także sposobność do prezentacji doświadczeń PAFW w zakresie aktywizacji lokalnych społeczności.

Osiemnasty Kongres Obywatelski, w 2023 roku odbył się w formule on-line, pod hasłem „Polska – nowe otwarcie”. ●

ZIELONY LIDER

Uruchomiony w 2021 roku program wspiera lokalnych liderów i liderki w pozyskiwaniu wiedzy i kompetencji na rzecz prowadzenia w swoich społecznościach działań związanych z ochroną środowiska i klimatu, a także skutecznego pozyskiwania funduszy Unii Europejskiej i innych źródeł na ich realizację.

Degradacja środowiska naturalnego i zmiany klimatu mają negatywny wpływ na życie wszystkich ludzi. Dramatycznie narasta wyzwanie, by je ograniczać, by wprowadzać nowe, bardziej zrównoważone sposoby rozwoju, również na poziomie lokalnych społeczności. Na takich przesłankach opiera się program Fundacji, którego pilotaż z sukcesem przeprowadzono w 2021 roku.

„Zielony Lider” wykorzystuje również doświadczenia zdobyte podczas realizacji wielu proekologicznych projektów lokalnych, zarówno w programach PAFW, jak innych organizacji pozarządowych.

Przedsięwzięcie jest skierowane do lokalnych liderów działających w miejscowościach do 50 tysięcy mieszkańców (w uzasadnionych przypadkach w miastach do 150 tysięcy mieszkańców), uczestników programów PAFW, a także innych liderów społecznych i samorządowych, którzy są przekonani o wadze działań w zakresie ochrony środowiska i klimatu. W latach 2021-2023, w programie udział wzięło prawie 150 osób z 52 gmin z całej Polski.

Główna część programu ma charakter szkoleniowo-doradczy. Jego uczestnicy – liderzy wraz z zespołami – mogą korzystać z jednej z trzech ścieżek tematycznych:

FAKTY I LICZBY

150 osób z 52 gmin z całej Polski wzięło udział w programie w latach 2021-2023.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

595.912 USD

w tym 270.252 USD w 2023 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:

Fundacja Sendzimira

WIĘCEJ INFORMACJI:

zielonylider.org

gospodarka odpadami, lokalna retencja i walka z suszą oraz efektywność energetyczna. Mogą także ubiegać się o grant na wizytę studyjną zagraniczną lub krajową, która umożliwi nawiązanie współpracy z partnerami, transfer innowacyjnych rozwiązań, a także w miarę możliwości, przygotowanie pomysłów na wspólne projekty. Dzięki udziałowi w programie liderzy dowiadują się jak rozwiązywać istotny dla ich społeczności lokalnej problem w zakresie ochrony środowiska, uczą się korzystać z metod i narzędzi ułatwiających wprowadzanie zmian w społecznościach lokalnych, a także zdobywają wiedzę, jak ubiegać się o dotacje ze środków unijnych oraz innych funduszy na własne projekty proekologiczne.

Istotnym komponentem programu „Zielony Lider” jest Sieć Doradców – Fundusze dla Klimatu, będąca ogólnopolskim systemem informacji i doradztwa odnośnie zasad oraz mechanizmów funkcjonowania funduszy służących ochronie środowiska i klimatu, przede wszystkim unijnych. Służy ona wsparciu liderów organizacji pozarządowych oraz partnerstw organizacji i samorządów z małych miast i wsi. Wsparcie to jest udzielane przez wyspecjalizowanych doradców, w każdym z regionów Polski. Przedsięwzięcie jest koordynowane przez Ogólnopolską Federację Organizacji Pozarządowych. ●

FUNDUSZ POMOCOWY

Program „Fundusz Pomocowy dla Organizacji Pozarządowych oraz Inicjatyw Obywatelskich”, rozpoczęty w marcu 2020 roku, miał na celu wsparcie przedsięwzięć podejmowanych przez organizacje pozarządowe na rzecz łagodzenia lub przeciwdziałania skutkom negatywnego wpływu pandemii COVID-19, a także pomoc organizacjom znajdującym się w trudnej sytuacji wynikającej z pandemii.

W latach 2020-2022 pomoc została skierowana przede wszystkim do organizacji zaangażowanych w programy PAFW (np. do Ośrodków Działaj Lokalnie), ale również tych jakie wcześniej nie współpracowały z Fundacją, a których działania wpisywały się w jej misję.

W pierwszej edycji 2020-2021 przyznano ponad 160 dotacji organizacjom, które musiały utrzymać potencjał instytucjonalny i kadrowy sprzed pandemii, a także

dostosować działalność do nowych warunków. W miarę znoszenia obostrzeń pandemicznych, działania Funduszu służyły wspieraniu organizacji pozarządowych w minimalizowaniu skutków pandemii.

Doświadczenia PAFW, jej partnerów i innych NGOs pokazały, że pandemia szczególnie negatywnie wpłynęła na edukację i rozwój dzieci i młodzieży, zwłaszcza pochodzących z mniejszych miejscowości oraz ze środowisk

FAKTY I LICZBY

8,9 miliona złotych wyniosła łączna kwota dotacji. Otrzymało je **245 organizacji** pozarządowych z całej Polski.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

2.837.208 USD

w tym 256.047 USD w 2023 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:

Fundacja Edukacja dla Demokracji

WIĘCEJ INFORMACJI:

fed.org.pl/fundusz-pomocowy/

zagrożonych wykluczeniem społecznym. Dlatego też priorytetem nowej edycji programu, realizowanej w latach 2022-2023, było przede wszystkim wsparcie inicjatywy na rzecz zmniejszania strat edukacyjnych, zapewnienia bezpieczeństwa oraz poprawy zdrowia psychicznego i fizycznego dzieci i młodzieży oraz przeciwdziałania ich społecznemu osamotnieniu. W drugiej edycji programu przyznano 85 dotacji, głównie małym, lokalnym organizacjom.

W 2022 roku wsparcie otrzymało również 8 projektów, których uczestnicy wypracowali szczególnie wartościowe

metody i narzędzia służące wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych pandemią.

Oprócz grantów, ramach w programie organizowane były webinaria informacyjne, spotkania sieciujące organizacje realizujące projekty dofinansowane w ramach Funduszu, prowadzono działania doradcze służące podnoszeniu jakości realizowanych projektów a także wydano publikację prezentującą przykłady dobrych praktyk edukacyjnych budujących odporność psychiczną dzieci i młodzieży. ●

PROGRAM ROZWOJU BIBLIOTEK

Realizowany od 2008 roku program ma na celu wspieranie bibliotek publicznych w całej Polsce w pełnieniu funkcji nowoczesnych, lokalnych miejsc dostępu do informacji, kultury, edukacji i aktywności społecznej. Istotną częścią jest też wzmacnianie kompetencji i prestiżu zawodowego bibliotekarzy.

Dotychczas, w pięciu rundach programu, wsparcie otrzymało 4221 placówek bibliotecznych z 1385 gmin, co stanowi 70 procent grupy docelowej. W działania zaangażowanych było ponad 12 tysięcy bibliotekarek i bibliotekarzy.

Do 2015 przedsięwzięcie było prowadzone w partnerstwie Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności oraz Fundacji Billa i Melindy Gatesów w ramach szerszej inicjatywy Fundacji Gatesów „Global Librarians” obejmującej kilkanaście krajów. W Polsce od początku realizowane było przez utworzoną przez PAFW w 2008

roku Fundację Społeczeństwa Informacyjnego. Na realizację programu Fundacja Gatesów przekazała PAFW grant w wysokości 31 milionów dolarów.

W latach 2008-2015 program objął 3808 bibliotek publicznych z 1256 gmin do 20 tysięcy mieszkańców (blisko 60 procent grupy docelowej), które dołączyły do niego w trzech rundach naboru. 10 tysięcy bibliotekarzy otrzymało wsparcie merytoryczne poprzez doradztwo i szkolenia, a do placówek bibliotecznych dostarczono blisko 8 tysięcy komputerów, tabletek, drukarek, projektorów multimedialnych i innych urządzeń. Dodatkowo Microsoft

FAKTY I LICZBY

4221 placówek bibliotecznych z całej Polski otrzymało wsparcie w ramach programu. Istotną częścią programu jest wzmacnianie kompetencji i prestiżu zawodowego bibliotekarzy.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

7.126.349 USD

w tym 511.836 USD w 2023 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:

Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego

WIĘCEJ INFORMACJI:

biblioteki.org

bezpłatnie przekazał bibliotekom oprogramowanie o wartości 18 milionów dolarów. 450 bibliotek otrzymało małe granty na wzbogacenie oferty aktywizującej mieszkańców. Bibliotekarki i bibliotekarze otrzymali też wsparcie na organizację 1000 wizyt studyjnych oraz brali udział w forach wymiany doświadczeń, takich jak coroczny Kongres Bibliotek.

Program Rozwoju Bibliotek przyczynił się do podjęcia wielu inicjatyw na rzecz wzmocnienia całego systemu bibliotecznego. Dzięki prowadzonym działaniom komunikacyjnym i rzeczniczym m.in. zawiązało się Krajowe Partnerstwo na Rzecz Rozwoju Bibliotek z udziałem ponad 100 przedstawicieli różnych środowisk, 16 partnerstw regionalnych z władzami wojewódzkimi mających na celu promocję modernizacji bibliotek publicznych w małych miejscowościach oraz partnerstwa lokalne na rzecz rozwoju bibliotek w ponad 300 gminach.

W 2008 roku PAFW podpisała Porozumienie o Współpracy z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, które uruchomiło wieloletni program „Biblioteka+” realizowany przez Instytut Książki. Cele obydwu przedsięwzięć były zbliżone – Fundacja oraz MKiDN tak kształtowały podejmowane działania, aby mogły się one wzajemnie wzmacniać i uzupełniać. Podpisane zostało także porozumienie z Ministerstwem Administracji i Cyfryzacji oraz firmą Orange, które umożliwiło bezpłatny dostęp do Internetu dla wszystkich bibliotek publicznych w Polsce w latach 2009-2015. Wspólne działania prowadzone były również z Biblioteką Narodową, wojewódzkimi bibliotekami publicznymi, ze Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Polskich oraz licznymi organizacjami pozarządowymi.

W 2012 roku, za realizację Programu Rozwoju Bibliotek, Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego otrzymała E-Inclusion Award przyznaną przez Komisję Europejską w konkursie promującym dobre praktyki w korzystaniu z nowoczesnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych oraz przeciwdziałaniu wykluczeniu cyfrowemu.

Od 2016 roku wsparcie dla bibliotek na terenach wiejskich i w małych miastach kontynuowane było ze środków własnych PAFW poprzez liczne szkolenia i kursy e-learningowe dla pracowników bibliotek oraz ich lokalnych partnerów, granty na poszerzanie możliwości technologicznych wybranych placówek biblioteczných, sieciowanie i wspieranie współpracy służącej rozwojowi społeczności lokalnych, a także tworzenie i rozwijanie inkubatorów innowacji bazujących na infrastrukturze bibliotek. Rozwijana jest także inicjatywa LABiB z udziałem sieci bibliotekarzy-innowatorów, którzy za pośrednictwem portalu społecznościowego LABiB.pl upowszechniają dobre praktyki działań podejmowanych przez biblioteki.

W latach 2021-2022 czwarta runda programu objęła dotychczasową sieć bibliotek oraz 247 nowych placówek, które wzięły udział w szkoleniach, zapewniono im także doradztwo i sprzęt oraz liczne możliwości wymiany doświadczeń.

W 2023 roku, w ramach trwającej obecnie piątej rundy, dołączyło do programu kolejne 166 placówek z gmin wiejskich, wiejsko-miejskich i miejscowości do 50 tysięcy mieszkańców. Otrzymują one wsparcie między innymi w przygotowaniu oferty integracji uchodźców z Ukrainy z lokalnymi społecznościami, edukacji nieformalnej mieszkańców na temat zmian klimatycznych i ochrony środowiska naturalnego w ramach komponentu „Biblioteki dla Klimatu” oraz edukacji cyfrowej połączonej z doskonaleniem umiejętności krytycznego korzystania z mediów.

W bibliotekach upowszechniane są rozmaite działania pobudzające do aktywności społecznej oraz różne formy konsultacji społecznych i angażowania mieszkańców w ważne dla nich sprawy. Biblioteki elastycznie reagują na zmieniające się potrzeby i wyzwania. Od początku agresji Rosji na Ukrainę w 2022 roku wspierają uchodźców i tak kształtują ofertę, żeby mogli oni stać się częścią lokalnej społeczności. ●

LOKALNE PARTNERSTWA PAFW

Celem przedsięwzięcia jest inicjowanie i rozwój współpracy między uczestnikami różnych programów PAFW na rzecz tworzenia partnerstw mających realizować projekty ważne dla lokalnych społeczności. W podejmowanych działaniach wykorzystywana jest metoda animacji społeczności lokalnych służąca budowaniu dobra wspólnego w oparciu o przeprowadzoną wcześniej diagnozę społeczną.

Dzięki różnorodnej ofercie programowej PAFW w wielu gminach w Polsce przeprowadzono projekty, których uczestnicy zdobyli doświadczenia i wypracowali zasoby stwarzające szansę na wyzwolenie dodatkowej energii obywatelskiej. Program oferuje be-

neficjentom takich projektów możliwość podejmowania wspólnych, partnerskich przedsięwzięć wykorzystujących nagromadzony potencjał w działaniach na rzecz całych lokalnych społeczności. Jednocześnie przyczynia się do umacniania lokalnego kapitału społecznego

FAKTY I LICZBY

58 Lokalnych Partnerstw PAFW
oraz **17 partnerskich start-upów**,
które swoim zasięgiem obejmują **121 gmin**
i prowadzą działania z zaangażowaniem
1200 partnerów, zawiązało się w ośmiu
edycjach programu.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

3.548.325 USD

w tym 193.567 USD w 2023 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:

Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce

WIĘCEJ INFORMACJI:

www.lokalnepartnerstwa.org.pl

poprzez synergię doświadczeń i rezultatów różnych inicjatyw. Powstają partnerstwa składające się z uczestników kilku programów PAFW – tworzą oni Grupę Inicjatywną stanowiącą trzon lokalnej koalicji. Dołączają do niej samorządy, firmy, lokalne media oraz organizacje pozarządowe i instytucje, które dotychczas nie brały udziału w programach Fundacji. Liderami partnerstw mogą być organizacje uczestniczące w jednym z następujących programów PAFW: „Działaj Lokalnie”, „English Teaching”, „Równać Szanse”, „Szkoła Ucząca Się” (SUS), „Liderzy PAFW”, Program Rozwoju Bibliotek, „Przemiany w Regionie” (RITA), „Seniorzy w Akcji”, a także „Zielony Lider”. W realizację projektów zaangażowani są liczni mieszkańcy gmin i wolontariusze.

Dotychczas w ośmiu edycjach programu, realizowanych od 2009 roku, zawiązało się 58 Lokalnych Partnerstw PAFW oraz 17 partnerskich start-upów, które swoim zasięgiem obejmują 121 gmin i prowadzą działania z zaangażowaniem ponad 1200 partnerów.

Dzięki zrealizowanym projektom partnerskim udało się, między innymi, zmienić regulacje prawne w celu zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza w Żywcu, utworzyć lokalną internetową telewizję obywatelską w Grodzisku Mazowieckim, czy też zagospodarować publiczny park w Biłgoraju. W Dębicy powstało powiatowe centrum wolontariatu, w Płużnicy uruchomiono „Współdzielnię” – przyjazne i nowoczesne miejsce edukacji nieformalnej dla mieszkańców, a w Orniecie – Centrum Integracji Lokalnej. Efekty projektów to również promocja lokalnych produktów – w Dolinie Baryczy powstał „Szlak karpia” – natomiast w okolicach Warki utworzono „Szlak jabłkowy”. Powstała Sieć Miejsc Przyjaznych Młodzieży na Podkarpaciu, a także Centrum Aktywności „Wul-

kan” w Złotorzy, gdzie stawia się na działania z udziałem młodych ludzi, zaś w Niemcach utworzono Młodzieżową Straż Leśną, która dba o czystość i piękno Lasów Kozłowieckich, promując postawy proekologiczne. W Niepołomicach udało się zintegrować mieszkańców wokół działań na rzecz nieuczęszczanej przez nich wcześniej Puszczy Niepołomickiej. W Gołdapi postawiono na wielokulturowość regionu, a w Dragaczu i Mosinie działania partnerskie skupiły się na pielęgnowaniu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. Dzięki zaangażowaniu partnerów i mieszkańców, nieistniejąca już, pierwsza w Polsce fabryka lokomotyw „Fablok” SA, stała się wizytówką Chrzanowa, a w Krotoszynie zaniedbany skwer obok publicznej biblioteki zaczął tętnić życiem.

W ramach ósmej edycji programu, trwającej od stycznia 2022 roku do grudnia 2023 roku, zawiązanym zostało 8 partnerstw oraz 6 start-upów, w tym dla samozwiązujących się partnerstw realizujących projekty na mniejszą skalę. Wśród partnerskich projektów znalazły się między innymi budowa „Bibliogrodu” w Nowym Tomysłu oraz ekomuzeum w Birczy, rewitalizacja historycznego parku w Drawsku Pomorskim, stworzenie przestrzeni edukacji nieformalnej w Obornikach Śląskich i w Łubianach czy też kultywowanie tradycji wytwarzania porcelany w Ćmielowie, a także powstanie polsko-ukraińskiego generatora przedsiębiorczości w Wojkowicach. W styczniu 2024 roku rozpoczęła się dziewiąta edycja, w której przewidziane jest zawiązanie kolejnych 7 partnerstw lokalnych.

Program popularyzuje metodę animacji społeczności lokalnych, która wypracowana została we współpracy z Pracownią Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia”. Metodę zaprezentowano w publikacjach „Jak budować

dobro wspólne? Poradnik dla działających lokalnie”, „Jak lokalnie budować partnerstwa?” oraz w wydanej w 2021 roku publikacji naukowej „Metoda animacji społeczności lokalnych na rzecz dobra wspólnego. Teoria i praktyka” zawierającej wnioski z badania przeprowadzonego przez zespół badawczy Uniwersytetu Warszawskiego pod kierownictwem prof. Anny Gizy. Przeprowadzone badanie potwierdziło skuteczność i użyteczność metody w praktyce, tzn. że służy ona aktywizacji społeczności lokalnych, a efekty jej stosowania odpowiadają na potrzeby i oczekiwania mieszkańców.

Do absolwentów programu skierowana jest oferta Pracowni Dobra Wspólnego, która służy wzmocnieniu trwałości dotychczas zawiązanych partnerstw. Dodatkowe wsparcie finansowe PAFW umożliwia kontynuację podjętych już działań oraz motywuje do opracowania strate-

gii utrwalania rezultatów realizowanych przedsięwzięć. W 2022 roku zrealizowanych zostało 10 partnerskich projektów na rzecz uchodźców z Ukrainy. Były to między innymi spotkania adaptacyjno-integrujące dla polskich i ukraińskich rodzin, warsztaty terapeutyczne dla dzieci i młodzieży, kursy języka polskiego oraz wsparcie prawne i psychologiczne. W ramach Pracowni Dobra Wspólnego oferowane jest także wsparcie eksperckie oraz dostęp do bazy materiałów, odbywają się regularne zjazdy absolwentów, szkolenia, warsztaty regionalne, seminaria oraz webinaria. Najbardziej aktywni uczestnicy tworzą „Społeczność Animatorów”, którzy pracują nad rozwijaniem narzędzi aktywizacji społeczności lokalnych oraz wspierają proces powstawania nowych partnerstw w miejscach dotychczas nieobjętych programem. ●

Dzielimy się doświadczeniem polskiej transformacji

› STYPENDIA IM. LANE'A KIRKLANDA	34
› PRZEMIANY W REGIONIE (RITA)	35
› STUDY TOURS TO POLAND (STP)	36
› WSPIERAMY UKRAINĘ	38

STYPENDIA IM. LANE'A KIRKLANDA

Program, rozpoczęty w 2000 roku, ma na celu przekazywanie polskich doświadczeń w zakresie transformacji ustrojowej oraz integracji europejskiej przedstawicielom krajów Europy Wschodniej, a także Kaukazu Południowego i Azji Centralnej poprzez dwusemestralne studia uzupełniające na polskich uczelniach. Obecnie program jest skierowany do kandydatów z Armenii, Azerbejdżanu, Białorusi, Gruzji, Kazachstanu, Kirgistanu, Mołdawii, Tadżykistanu, Ukrainy i Uzbekistanu.

W ramach indywidualnych programów stypendyści studiuje wybrane aspekty ekonomii i zarządzania, administracji publicznej i biznesu, prawa, nauk społecznych i politycznych, dziennikarstwa, kierowania NGO, czy zarządzania w kulturze.

Stypendium rozpoczyna się kursem przygotowawczym, którego celem jest przekazanie i usystematyzowanie wiedzy z zakresu historii, sytuacji politycznej i społecznej Polski. Następnie stypendyści realizują swoje indywidualne programy na uczelniach Warszawy, Krakowa, Poznania, Wrocławia i Lublina, przygotowując pod kierunkiem opiekunów naukowych prace semestralne i dyplomowe. Organizowane są zjazdy integracyjno-merytoryczne, a także staże w instytucjach państwowych (np. w Sądzie Najwyższym, Narodowym Banku Polskim czy urzędach marszałkowskich), w pozarządowych oraz prywatnych. Dodatkowo program umożliwia jego uczestnikom udział w zajęciach z przygotowania i realizacji projektów społecznych oraz pracy zespołowej.

W 2016 roku uruchomiono Kirkland Research Program. Jest to oferta jednosemestralnych staży badawczo-naukowych dla osób z ugruntowaną pozycją akademicką z krajów objętych programem. W efekcie indywidualnej

pracy pod kierunkiem opiekuna naukowego stażysta przygotowuje artykuł naukowy.

Rokrocznie w programie uczestniczy około 45 stypendystów. W latach 2000-2023 program ukończyły 1033 osoby z 13 krajów (986 stypendystów Programu Kirklanda oraz 47 stypendystów Kirkland Research), w tym: 560 z Ukrainy, z Białorusi – 180, z Gruzji – 67, z Rosji – 69, Armenii – 38, Kazachstanu – 30, Mołdawii – 25, z Kirgistanu – 17, Azerbejdżanu – 15, Litwy – 12, Słowacji – 10, a także z Uzbekistanu – 5 i z Tadżykistanu – 5 osób.

Najpopularniejszym kierunkiem wśród stypendystów są ekonomia i zarządzanie oraz prawo. Dużym zainteresowaniem cieszą się także nauki społeczne, dziennikarstwo, nauki polityczne i stosunki międzynarodowe. Najliczniejszą grupę zawodową stanowili pracownicy wyższych uczelni oraz urzędnicy i eksperci. Od roku akademickiego 2023/24 zakres tematyczny stypendium został poszerzony o tematy związane z odbudową terenów objętych wojną w Ukrainie, np. urbanistykę, inżynierię lądową czy kryminalistykę.

Po zakończeniu programu z jego absolwentami utrzymywany jest regularny kontakt, między innymi dzięki

FAKTY I LICZBY

1033 osoby z 13 krajów ukończyły Program Kirklanda w latach 2000-2023. Rokrocznie uczestniczy w nim około 45 stypendystów.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

17.644.042 USD

w tym 820.552 USD w 2023 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:

Fundacja Liderzy Przemian

WIĘCEJ INFORMACJI:

kirkland.edu.pl

biuletynowi, zjazdom absolwentów oraz poprzez stronę internetową. Zjazdy absolwentów, odbywające się co 4-5 lat, służą podtrzymywaniu więzi ich uczestników z Polską oraz między sobą, a także nawiązywaniu nowych kontaktów. Są również okazją do pogłębienia wiedzy Kirklandystów o Polsce, Unii Europejskiej oraz do dyskusji na temat możliwych kierunków przemian w krajach regionu. Byli stypendyści korzystają ze wsparcia Koordynatora Projektów Poststypendialnych, którego rolą jest pomoc absolwentom w utrzymywaniu kontaktów z Polską, a także w podejmowaniu przez nich wspólnych przedsięwzięć, takich jak krajowe stowarzyszenia absolwentów.

Od początku wojny w Ukrainie rozpoczętej agresją Rosji w lutym 2022 roku przebywającym w Polsce stypendystom Programu Kirklanda udzielane jest wsparcie informacyjne i organizacyjne, zaoferowano im także pomoc w sprowadzeniu ich rodzin do Polski. Zespół Programu starał się również odpowiadać na indywidualne i zbiorowe potrzeby zgłaszane przez absolwentów programu przebywających w Ukrainie, m.in. w zakresie zapotrzebowania na lekarstwa, sprzęt medyczny, czy żywność. W tym celu, w ramach budżetu Programu Kirklanda w ciągu kilku tygodni przekierowano blisko 100 tysięcy złotych na pomoc humanitarną dla ludności cywilnej i koordynację działań pomocowych w Ukrainie.

Ponadto, dzięki zbiórce finansowej i rzeczowej Fundacji Liderzy Przemian przeprowadzonej we współpracy z absolwentami Programu Kirklanda, wyposażono 3 karetki medyczne, które dostarczyli na Ukrainę mieszkający obecnie w Polsce absolwenci programu.

Wielu byłych uczestników Programu Kirklanda odgrywa ważne role w ukraińskiej administracji publicznej, samorządowej, w środowiskach akademickich, instytucjach kultury, w organizacjach pozarządowych, w biznesie oraz mediach. Do grona absolwentów Programu Kirklanda należy m.in. Iryna Wereszczuk, Wicepremier Ukrainy i Minister ds. Terytoriów Czasowo Okupowanych, która w latach 2015-2016 studiowała w Krajowej Szkole Administracji Publicznej w Warszawie.

W latach 2001-2013 Realizatorem Programu była Polsko-Amerykańska Komisja Fulbrighta. Następnie, do roku 2016, program był realizowany przez Fundację Edukacja dla Demokracji.

Od roku 2017 część stypendiów w ramach Programu Kirklanda jest finansowanych ze środków Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej. ●

PRZEMIANY W REGIONIE (RITA)

Rozpoczęty w 2000 roku program jest skierowany do organizacji pozarządowych, które chcą dzielić się polskimi doświadczeniami w zakresie przemian społeczno-gospodarczych z partnerami w krajach Europy Wschodniej, a także Kaukazu Południowego i Azji Centralnej.

Poprócz otwarte konkursy grantowe, polskie organizacje pozarządowe otrzymują dotacje na projekty mające na celu przekazywanie swoich doświadczeń, zwłaszcza w dziedzinie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, pomocy społecznej, przekształceń w samorządzie terytorialnym, reformy edukacji oraz funkcjonowania wolnych mediów. Maksymalna wysokość dotacji wynosi 60 tysięcy złotych. Rocznie przyznawanych jest około 30 grantów.

W ramach programu organizacje mogą również ubiegać się o małe granty wyjazdowe na konsultację projektu z partnerem zagranicznym przed złożeniem zasadniczego wniosku, wzmocnienie współpracy z organizacją partnerską, czy też ewaluację zrealizowanego już projektu. Natomiast dzięki specjalnej ścieżce grantowej dotacje z programu „RITA” mogą stanowić dofinansowanie większego przedsięwzięcia, na które organizacja otrzyma dotację z innych źródeł – polskich lub zagranicznych. Projekty te muszą być zbieżne pod względem obszaru

geograficznego i tematycznego z celami i zakresem programu „RITA”.

Główny konkurs grantowy jest ogłaszany dwa razy w roku. Aplikacje można składać do połowy marca oraz do połowy października. Z kolei wnioski na granty wyjazdowe oraz o dofinansowanie większych projektów przyjmowane są na bieżąco, do wyczerpania środków.

Ponadto, od 2021 roku w konkursie „RITA – partnerstwo do potęgi” doświadczone organizacje pozarządowe – realizatorzy projektów w programie „RITA” – mogą otrzymać dotację do 100 tysięcy złotych na ich kontynuację.

Polskim organizacjom pozarządowym i szkołom oferowane są również szkolenia oraz wsparcie eksperckie, a także pomoc w ustanawianiu kontaktów i rozwoju współpracy z zagranicznymi partnerami. Co dwa lata pod hasłem „Ambasadorzy Przemian w Regionie” odbywa się spotkanie grantobiorców programu „RITA”.

FAKTY I LICZBY

1189 projektów służących przekazywaniu polskich doświadczeń, zwłaszcza w dziedzinie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, działań społecznych, przekształceń w samorządzie terytorialnym, reformy edukacji oraz funkcjonowania wolnych mediów dofinansowano w programie „RITA” w latach 2000-2023.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

17.951.604 USD

w tym 593.758 USD w 2023 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:

Fundacja Edukacja dla Demokracji

WIĘCEJ INFORMACJI:

programrita.org

Wymianie informacji między organizacjami i liderami społecznymi służy także portal społecznościowy civicportal.org. W jego ramach działa platforma e-learningowa, na której oferowane są szkolenia dla polskich i zagranicznych NGOs.

W latach 2000-2023 w programie „RITA” finansowe wsparcie otrzymały 1189 projektów.

W pierwszych dniach marca 2022 roku, w odpowiedzi na rosyjską inwazję na Ukrainę oraz natychmiastowe

działania pomocowe ze strony polskich organizacji pozarządowych, w ramach konkursu grantowego programu „RITA” ogłoszono interwencyjną „ścieżkę ukraińską”. Przeznaczono na nią dostępne wówczas zasoby organizacyjne i finansowe programu „RITA”. Wraz z utworzeniem odrębnego programu „Wspieramy Ukrainę” stała się ona jego częścią. Dzięki temu na projekty interwencyjne przyznano dofinansowanie w łącznej kwocie 1,7 miliona złotych. ●

STUDY TOURS TO POLAND (STP)

Uruchomiony w 2004 roku program wizyt studyjnych do Polski skierowany jest do aktywnych studentów i profesjonalistów z Europy Wschodniej oraz innych krajów postkomunistycznych. Cel programu to przybliżenie realiów Polski, a także Unii Europejskiej, a jednocześnie rozwój i wzmocnienie zawodowych i osobistych kontaktów pomiędzy młodymi liderami ze Wschodu a ich polskimi gospodarzami.

Oferta dla studentów obejmuje kilkunastodniowe wizyty studyjne w Polsce. Mogą w nich brać udział osoby w wieku od 18 do 22 lat z Białorusi, Mołdawii i Ukrainy, które chcą poznać polskie środowiska akademickie, organizacje obywatelskie, spotkać się z liderami życia publicznego, wziąć udział w wykładach, warsztatach, seminariach i imprezach kulturalnych. Studenci aplikują do udziału w programie indywidualnie. Wizyty odbywają się w kilkunastoosobowych grupach uczestników z różnych państw, dwa razy do roku – wiosną i jesienią. Są prowadzone przez doświadczonych polskich

organizacje pozarządowe, wyłaniane w drodze otwartego konkursu. Koordynatorem wizyt studenckich jest Fundacja „Borussia”.

Oferta dla profesjonalistów jest skierowana do przedstawicieli samorządów lokalnych, administracji rządowej, centralnych instytucji państwowych, organizacji pozarządowych, mediów, sektora edukacji oraz innych grup zawodowych z Europy Wschodniej, a także z krajów Kaukazu Południowego i Azji Centralnej. Wizyty, których profilem jest na dzieleniu się polskim doświadczeniem

FAKTY I LICZBY

10 931 osób, w tym studenci i profesjonaliści reprezentujący różne środowiska, uczestniczyło w wizytach studyjnych w latach 2004-2023.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

8.351.955 USD

w tym 333.523 USD w 2023 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:

Fundacja Liderzy Przemian

WIĘCEJ INFORMACJI:

studytours.pl

w zakresie transformacji oraz integracji europejskiej, prowadzone są we współpracy z polskimi organizacjami pozarządowymi oraz jednostkami administracji centralnej i samorządowej.

Od 2014 roku, po wydarzeniach na Majdanie, w kontaktach z Ukrainą szczególnie nacisk był położony na przekazywanie doświadczeń osobom biorącym aktywny udział we wdrażaniu reformy samorządowej, a także w działaniach związanych z integracją Ukrainy ze strukturami europejskimi. W latach 2004-2023 w wizytach studyjnych do Polski wzięło udział 7007 obywateli Ukrainy: 4772 profesjonalistów i 2235 studentów.

Rekrutacja uczestników wizyt studyjnych dla profesjonalistów poprzedzona jest listem intencyjnym kierowanym do biura programu „STP” w Warszawie od zainteresowanych instytucji i organizacji partnerskich z krajów regionu lub od polskich organizacji pozarządowych i innych instytucji.

Łącznie, w latach 2004-2023, w wizytach studyjnych uczestniczyło 10 931 osób, w tym 3728 studentów i 7203 profesjonalistów reprezentujących różne środowiska. Przed wybuchem pandemii COVID-19, corocznie Polskę odwiedzało ponad 300 profesjonalistów i ponad 200 studentów.

W 2022 roku, w związku z rosyjską agresją na Ukrainę, PAFW uruchomiła inicjatywę „STP dla Ukrainy” z budżetem 900 tysięcy złotych. Polskie organizacje pozarządowe, które gościły w Polsce grupy liderów studenckich i profesjonalistów, przekazały za pośrednictwem absolwentów programu wsparcie rzeczowe i finansowe osobom poszkodowanym przez wojnę. Pomoc ta została skierowana do większości z 24 obwodów w Ukrainie, m.in. do obwodu kijowskiego i Kijowa, lwowskiego,

tarnopolskiego i dnipropietrowskiego, a także charkowskiego oraz sumskiego i ługańskiego.

Absolwenci „Study Tours to Poland” z Tarnopola Khrystyna Bilinska (urzędniczka i aktywistka społeczna) oraz Mykhailo Syrotyuk (radny miasta) – twórcy Centrum Nauki w Tarnopolu – zorganizowali dużą grupę wolontariuszy i angażują się we wsparcie dla uchodźców, m.in. poprzez pomoc rzeczową. Centrum Nauki w Tarnopolu zostało przekształcone w lokalny ośrodek pomocy humanitarnej.

W ramach programu Fundacja jest zaangażowana w Warszawską Letnią Akademię Euro-Atlantycką (WEASA) – inicjatywę, będącą wspólnym przedsięwzięciem PAFW, The German Marshall Fund of the United States oraz Fundacji Centrum Europejskie Natolin.

Oferta zajęć Akademii – prowadzonych w oparciu o kampus natoliński – skierowana jest do ekspertów z krajów Partnerstwa Wschodniego, takich jak analitycy, doradcy polityczni i rządowi, pracownicy think tanków i NGOs, urzędnicy służby cywilnej, czy dziennikarze. Zakres tematyczny Akademii obejmuje transformację systemową, integrację europejską i relacje transatlantyckie, a od 2017 roku tematem wiodącym WEASA są wyzwania cyfrowe, zwłaszcza bezpieczeństwo w cyberprzestrzeni. Dziesiąta edycja WEASA, zatytułowana „Wojna informacyjna a nowa rzeczywistość geopolityczna”, koncentrowała się głównie wokół tematyki wojny Rosji z Ukrainą i jej konsekwencjach dla Regionu, Europy i reszty świata.

Łącznie, w jedenastu edycjach WEASA (2013-2023), wzięło udział 490 uczestników z krajów Partnerstwa Wschodniego, a także (od 2017 roku) z Bałkanów Zachodnich, w tym: 47 osoby z Armenii, 36 z Azerbejdżanu, 44 z Białorusi, 87 z Gruzji, 42 z Mołdawii, 135 z Ukrainy. ●

WSPIERAMY UKRAINĘ

To specjalny program grantowy, uruchomiony przez Polsko-Amerykańską Fundację Wolności w odpowiedzi na wojnę w Ukrainie, skierowany do polskich organizacji pozarządowych niosących pomoc ludności cywilnej w Ukrainie, a także uchodźcom wojennym trafiającym do Polski. Na program Fundacja przeznaczyła dotąd ponad 8 milionów złotych.

Priorytetem jest wspieranie organizacji, które mają ugruntowaną współpracę z partnerami w Ukrainie, a także działających w małych miejscowościach Polski, gdzie znaleźli się ukraińscy uchodźcy.

Środki z programu mogą być też przeznaczone na koordynację działań polskich NGOs na rzecz Ukrainy i przybyłych z niej uchodźców – również we współpracy z innymi instytucjami czy środowiskami.

W ramach programu, w otwartych konkursach grantowych, można otrzymać dofinansowanie na projekty służące m.in. wsparciu edukacji ukraińskich dzieci i młodzieży w Polsce oraz w Ukrainie; wsparciu uchodźców z Ukrainy poprzez doradztwo prawne, obywatelskie, zawodowe, z zakresu usług publicznych, jak i pomoc psychologiczną, czy też zapobieganiu dyskryminacji i nieprzyjaznym aktom na jakie mogą być narażeni ukraińscy uchodźcy, a także przeciwdziałaniu dezinformacji oraz zapewnianiu rzetelnej informacji o społeczności uchodźców z Ukrainy w Polsce i wydarzeniach w Ukrainie.

Program „Wspieramy Ukrainę” stanowi rozwinięcie specjalnej inicjatywy, jaka została uruchomiona w programie „Przemiany w Regionie” (RITA). W pierwszych dniach marca 2022 roku, w odpowiedzi na rosyjską inwazję na Ukrainę, w ramach konkursu grantowego programu

„RITA” ogłoszono interwencyjną „ścieżkę ukraińską”. Przeznaczono na nią dostępne wówczas zasoby organizacyjne i finansowe programu RITA. Wraz z utworzeniem odrębnego programu „Wspieramy Ukrainę”, „ścieżka ukraińska” stała się jego częścią. W marcu 2022 roku do konkursu grantowego na projekty o charakterze interwencyjnym zgłoszone zostały 422 inicjatywy polskich organizacji pozarządowych. Komisja Grantowa przyznała dofinansowanie 59 projektom; 44 realizowanym w 14 województwach w Polsce oraz 15 prowadzonym w Ukrainie. Wsparcie obejmowało działania służące ochronie zdrowia i życia ludności cywilnej w Ukrainie, które dotyczyły m.in. jej ewakuacji zarówno wewnątrz kraju jak i poza jego granice; zaopatrzenia w środki medyczne oraz ochrony osobistej, kierowanego również do pracowników humanitarnych, medyków i dziennikarzy; wyposażenia i dostosowania miejsc pozwalających na funkcjonowanie w warunkach wojennych (zakup łóżek polowych, koców, sprzętu telekomunikacyjnego, generatorów itp.), a także na działania wspierające uchodźców w Polsce, m.in. na zapewnienie im zakwaterowania, utrzymania i wyżywienia, transportu, pomocy informacyjnej, psychologicznej, prawnej.

Ogłoszony jesienią 2022 roku drugi konkurs grantowy na projekty interwencyjne skierowany został do

FAKTY I LICZBY

8 milionów złotych na wsparcie działań polskich organizacji pozarządowych podejmowanych we współpracy z partnerami w Ukrainie, a także realizowanych w Polsce na rzecz uchodźców z Ukrainy.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

2.354.091 USD

w tym 735.515 USD w 2023 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:

Fundacja Edukacja dla Demokracji

WIĘCEJ INFORMACJI:

fed.org.pl/wspieramy-ukraine

polskich organizacji pozarządowych prowadzących działania zwiększające dostęp do edukacji szkolnej oraz pozaszkolnej dla dzieci i młodzieży z Ukrainy przebywającej w Polsce, a także w samej Ukrainie. Wpłynęło 96 zgłoszeń, spośród których sfinansowano 24 projekty – ich celem było m.in. organizowanie wsparcia psychologicznego i pedagogicznego; zatrudnianie asystentów międzykulturowych w szkołach; umożliwianie uczniom uczestniczącym w polskim systemie edukacji uczenia się przedmiotów ojczyźtych (język i literatura ukraińska, historia Ukrainy, itp.); zapewnianie im zajęć wyrównawczych; a także wsparcie uchodźców wewnętrznych z terenów zachodnio-południowych Ukrainy (dwa projekty w Ukrainie).

Druga ścieżka programu to wsparcie projektów długofalowych. Do konkursu na tego typu działania w czerwcu 2022 roku zgłoszonych zostało 246 projektów, spośród których Komisja Grantowa wybrała 33 inicjatywy; były one realizowane w 14 województwach, zaś 8 projektów w Ukrainie. Działania trwające do lipca 2023 obejmowały m.in. naukę języka polskiego, wsparcie psychologiczne dla uchodźców w Polsce oraz uchodźców wewnętrznych w Ukrainie, wsparcie zawodowe osób z niepełnosprawnościami przesiedlonych wewnętrznie,

a także przygotowanie asystentów międzykulturowych w polskich szkołach.

W roku 2023 przeprowadzone zostały dwa konkursy. Pierwszy został rozstrzygnięty w kwietniu; złożono 215 projektów, z których 29 otrzymało dofinansowanie. 19 projektów realizowano w Polsce, 10 w Ukrainie. We wrześniu ogłoszono kolejny nabór. Spośród 130 nadesłanych wniosków, Komisja Grantowa wybrała 22 projekty. 15 projektów realizowanych jest w Polsce, a 7 w Ukrainie. Ich cel to pomoc dla uchodźców wojennych z Ukrainy poprzez zapewnienie im doradztwa w kwestiach prawnych, związanych z usługami publicznymi, organizowanie wsparcia psychologicznego, pomoc ukraińskim dzieciom i młodzieży w zakresie formalnej i nieformalnej edukacji, a także wsparcie lokalnych społeczności w Ukrainie, zwłaszcza tych, które przyjęły znaczną liczbę osób wewnętrznie przesiedlonych. W kilku projektach idzie o przeciwdziałanie dyskryminacji i nieprzyjaznym aktom, na które uchodźcy mogą być narażeni w Polsce, a celem jednego z projektów jest przeciwdziałanie dezinformacji i dostarczanie rzetelnych informacji na temat społeczności ukraińskich uchodźców w Polsce oraz wydarzeń w Ukrainie. ●

MONITORING, EWALUACJE, ANALIZY (MEVA)

Program o charakterze ewaluacyjno-badawczym, mający na celu prowadzenie stałych prac analitycznych służących maksymalizowaniu efektywności programów PAFW, a także przedsięwzięć innych organizacji pozarządowych.

Prace te pomagają w ustalaniu, na ile zdefiniowane wcześniej w fundacyjnych programach cele, podjęte działania i osiągnięte rezultaty odpowiadają na społeczne potrzeby i problemy, zwłaszcza lokalnych społeczności. Wyniki badań służą zarówno do projektowania nowych działań programowych, jak i modyfikacji tych istniejących.

Prowadzone analizy pomagają m.in. w określeniu, na ile zdefiniowane wcześniej w programach PAFW cele, podjęte działania i osiągnięte rezultaty odpowiadają na istniejące potrzeby i problemy, zwłaszcza w odniesieniu do lokalnych społeczności, a także w zakresie równania szans edukacyjnych.

Wyniki badań ewaluacyjnych programów PAFW, takich jak „Działaj Lokalnie”, „Uniwersytety Trzeciego Wieku”, czy „Szkoła Edukacji PAFW i UW”, służą Fundacji zarówno do określania przyszłych inicjatyw programowych, jak i modyfikacji tych istniejących. Jednym z założeń programu „MEVA” jest monitorowanie zakończonych przez PAFW przedsięwzięć pod kątem trwałości osiągniętych rezultatów.

Potencjalne działania PAFW są rozpatrywane w kontekście istniejących i przewidywanych potrzeb społecznych. W tym celu prowadzi się badania określonych grup społecznych – np. młodzieży, bibliotekarzy, czy pracowników organizacji pozarządowych – i testuje nowe

inicjatywy. Przykładem może być badanie kluczowych trendów oddziałujących na aktywność społeczną mieszkańców małych miast i wsi oraz ich wpływu na sposób sprawowania lokalnego przywództwa, przeprowadzone w 2019 roku w ramach programu „Liderzy PAFW”, czy też analiza wpływu Programu Rozwoju Bibliotek na jego uczestników w porównaniu z bibliotekami i społecznościami, które w tym programie nie uczestniczyły.

W latach 2022-2023 część analiz i ewaluacji, między innymi w „Działaj Lokalnie” i Programie Rozwoju Bibliotek, ukierunkowana została na identyfikację wyzwań, z jakimi musiały zmierzyć się organizacje w związku z napływem uchodźców z Ukrainy, tak aby dostosować działania w ramach tych przedsięwzięć. Podobnie w latach wcześniejszych na podstawie analiz i badań wprowadzane były modyfikacje w programach, aby odpowiadały one na do zmieniające się uwarunkowania zewnętrzne – na przykład podczas pandemii. Ponadto przeprowadzono prace analityczne pod kątem możliwości włączenia się PAFW oraz organizacji z nią współpracujących w działania edukacyjne oraz animujące lokalne społeczności na rzecz ochrony środowiska i klimatu. Między innymi w ich efekcie powstał program „Zielony Lider”.

W ramach programu „MEVA” analizowane są także wzajemnie się uzupełniające i wzmacniające komponenty bieżących programów PAFW w celu podniesienia jakości

FAKTY I LICZBY

W latach 2022-2023 część analiz i ewaluacji ukierunkowana została na identyfikację wyzwań, z jakimi musiały zmierzyć się organizacje w związku z napływem uchodźców z Ukrainy.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

2.829.827 USD

w tym 152.328 USD w 2023 roku.

oraz efektywności fundacyjnych działań. Do takich projektów należy m.in. „Ewaluacja do kwadratu”, inicjatywa służąca rozwojowi kultury ewaluacji w środowisku organizacji współpracujących z PAFW, w ramach której powstał poradnik „Ewaluacja – jak to się robi?”. Odbývają się również cykliczne seminaria dotyczące badań ewaluacyjnych. Projekt szczególny stanowi badanie „Oddziaływanie na kapitał społeczny w społecznościach PAFW” (tzw. „BOX”), dzięki któremu stworzono i przetestowa-

no zestaw metod i technik badawczych, pozwalających na określenie zmian w poziomie kapitału społecznego w wyniku oddziaływania fundacyjnych programów na małe społeczności.

Poprzez program „MEVA” Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności wspiera Fundację „Stocznia”, której jest jednym ze współzałożycieli. Jednocześnie „Stocznia” pełni rolę Realizatora istotnej części programu „MEVA”. ●

Ludzie, projekty, inicjatywy

RÓWNAĆ SZANSE	
› Nagroda im. Janusza Korczaka dla programu „Równać Szanse”	42
<hr/>	
SZKOŁA UCZĄCA SIĘ (SUS)	
› Letnia Szkoła Dyrektorów „SUS”	43
<hr/>	
SZKOŁA EDUKACJI PAFW I UW	
› Rada Dyrektorów PAFW z wizytą w Szkole Edukacji	44
<hr/>	
PROJEKTOR – WOLONTARIAT STUDENCKI	
› Krytycznego myślenia można (na)uczyć się od dziecka	45
<hr/>	
UNIwersytety TRZECIEGO WIEKU – SENIORZY W AKCJI	
› „Crazy Babki” zarażają śpiewem	46
<hr/>	
DZIAŁAJ LOKALNIE	
› „Skarb” Olgi Tokarczuk. Premiera filmu dofinansowanego w „Działaj Lokalnie”.	47
<hr/>	
LIDERZY PAFW	
› Monika Horna-Cieślak: Liderka PAFW Rzeczniczką Praw Dziecka	48
<hr/>	
PROGRAM ROZWOJU BIBLIOTEK	
› Jak pomagają biblioteki? XIV Ogólnopolski Kongres Bibliotek	49
<hr/>	
LOKALNE PARTNERSTWA PAFW	
› W.P.A.R.K., czyli Wojcieszowska Przestrzeń Aktywności, Rekreacji i Kultury	50
<hr/>	
SEKTOR 3.0	
› Stowarzyszenie mali bracia Ubogich z Nagrodą Sektor 3.0	51
<hr/>	
PRO PUBLICO BONO	
› Alicja Molenda. Dlaczego „Media Forum. Rozwój Lokalny”?	52
<hr/>	
FUNDUSZ POMOCOWY	
› „Przyjazny numer”. Telefon zaufania dla dzieci i rodzin	53
<hr/>	
STYPENDIA IM. LANE’A KIRKLANDA	
› Od pomysłu do światowego dziedzictwa. Kirklandyści tłumaczą historię Kościoła Pokoju	54
<hr/>	
PRZEMIANY W REGIONIE (RITA)	
› Wsparcie rozwoju nowoczesnej edukacji fizjoterapeutycznej w Gruzji	55
<hr/>	
STUDY TOURS TO POLAND (STP)	
› Wizyta studyjna strażaków z Ukrainy w Polsce	56
<hr/>	
WSPIERAMY UKRAINĘ	
› „Akademicki Punkt Niezwycięzonych” w Charkowie	57

RÓWNAĆ SZANSE

NAGRODA IM. JANUSZA KORCZAKA
DLA PROGRAMU „RÓWNAĆ SZANSE”

„Nagroda im. Janusza Korczaka jest nam szczególnie bliska, bo promuje idee, które są dla nas: wspieranie podmiotowości i praw młodych ludzi oraz tworzenie środowisk przyjaznych ich rozwojowi” – powiedział Paweł Walecki, Dyrektor Programu „Równać Szanse” podczas gali, która odbyła się 19 maja 2023 roku w Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN.

Celem Nagrody jest promowanie idei Janusza Korczaka oraz wspieranie zmian w edukacji poprzez nagradzanie instytucji i osób, które kierują się wartościami korczakowskimi i wdrażają je w życie, tworzą nowoczesne i odważne rozwiązania edukacyjne, konsekwentnie wspierają podmiotowość i prawa dziecka oraz dbają o ochronę tych praw, wspierają dzieci i rodziny w trudnych sytuacjach albo tworzą środowiska przyjazne szczęśliwemu dzieciństwu.

Program „Równać Szanse” został laureatem Nagrody w kategorii „Instytucje i organizacje” 2023 roku.

„To nagroda, która docenia wspaniałe inicjatywy edukacyjne w korczakowskim duchu, premiuje instytucje i lokalnych liderów, integruje i wzmacnia korczakowskie idee i środowiska” – wskazuje prof. Barbara Smolińska-Theiss, Przewodnicząca Kapituły Nagrody.

Nagroda jest przyznawana przez Kapitułę w trzech kategoriach: dla organizacji i instytucji kierujących się korczakowskimi wartościami, dla osób – lokalnych liderów stosujących korczakowskie idee w praktyce, dla osób publicznych działających na rzecz dzieci i młodzieży.

„Wierzymy, że młodym ludziom trzeba zaufać, że w młodych ludzi trzeba wierzyć. To wielkie wyróżnienie dla całej naszej społeczności, dla której program ‘Równać Szanse’ definiuje sposób myślenia o młodzieży, świecie, o roli osób dorosłych w przygotowaniu młodych ludzi do dorosłości” – mówi Paweł Walecki.

Organizatorem Nagrody im. Janusza Korczaka – wyjątkowego wyróżnienia, wręczanego instytucjom i osobom, które zmieniają oblicze edukacji i dbają o prawa dzieci i młodzieży – jest Uczelnia Korczaka – Akademia Nauk Stosowanych.

Nagroda im. Janusza Korczaka jest nam szczególnie bliska, bo promuje idee, które są dla nas: wspieranie podmiotowości i praw młodych ludzi oraz tworzenie środowisk przyjaznych ich rozwojowi.

—
Paweł Walecki
Dyrektor Programu „Równać Szanse”

SZKOŁA UCZĄCA SIĘ (SUS)

LETNIA SZKOŁA DYREKTORÓW „SUS”

Podczas gdy uczniowie korzystają z wakacji, a nauczyciele przebywają na urloпах, dyrektorzy, jak co roku, spotkali się na Letniej Szkole Dyrektorów zorganizowanej w pierwszych dniach lipca przez Centrum Edukacji Obywatelskiej w ramach programu „Szkoła Ucząca Się” (SUS).

W spotkaniu udział wzięło 130 osób. Było ono okazją do wymiany doświadczeń i prezentacji działań realizowanych w szkołach. Tematem wiodącym była szeroko rozumiana empatia. Uczestnicy wzięli udział w sesjach warsztatowych poświęconych empatycznemu przywództwu w swojej szkole. Zastanawiali się, jak postawę empatii promować wśród uczniów, wprowadzać w zarządzaniu zespołem nauczycielskim, a także w kontaktach z rodzicami.

Gospodarzami wydarzenia byli: Aleksandra Cupok-Kokoszka, wicedyrektorka Szkoły Podstawowej nr 2 w Świętochłowicach, Sylwia Żmijewską-Kwiręg, Szefowa programu „Szkoła Ucząca Się” oraz Jędrzej Witkowski, Prezes Centrum Edukacji Obywatelskiej.

Wykład inauguracyjny „Jak wspierać uczniów i uczennice w radzeniu sobie ze stresem” poprowadził prof. Jon-Håkon Schultz z Norweskiego Centrum Badań nad Przemocą i Stresem Traumatycznym. Powołując się na wnioski z badań naukowych, przedstawił sytuację dzieci będących w kryzysie, a także wskazał, jak ważną rolę pełni dorośli w redukowaniu lęków i stresów dzieci.

O zmianach wprowadzanych w szkołach opowiadali uczestnicy panelu „Szkoła możliwości” moderowanym

przez Aleksandrę Kluj, koordynatorkę studiów dla dyrektorów. Dyrektorzy wyjaśniali, jak organizować trójstronne spotkania uczniów, nauczycieli i rodziców, zamiast tradycyjnych wywiadówek, dlaczego warto doceniać uczniów, przekonywali, że szkoła może istnieć bez dzwonków, a zmiany należy wprowadzać, pomimo, że nie zawsze są witane z otwartymi ramionami.

Konferencję zakończył wykład profesora Marcina Napiórkowskiego, w którym wyjaśniał, że szkoła nie będzie skutecznie odpowiadać na wyzwania współczesnego świata, bez lepszych opowieści o edukacji. „Dawno nic nie dało mi tyle nadziei i optymizmu w temacie edukacji, niż ten widok dyrektorów i dyrektorek szkół pełnych pomysłów, eksperymentujących, odważnych, otwarcie rozmawiających i o swoich sukcesach, i o porażkach” zakończył swoje wystąpienie.

Spotkanie podsumowała Marianna Hajdukiewicz, Dyrektor Programowa PAFW, która podziękowała uczestnikom za cały rok wytężonej pracy, a także za inspirującą wymianę doświadczeń na temat wyzwań, z jakimi mierzą się szkoły i ich dyrektorzy.

Dawno nic nie dało mi tyle nadziei i optymizmu w temacie edukacji, niż ten widok dyrektorów i dyrektorek szkół pełnych pomysłów, eksperymentujących, odważnych, otwarcie rozmawiających i o swoich sukcesach, i o porażkach.

prof. Marcin Napiórkowski
Uniwersytet Warszawski

SZKOŁA EDUKACJI PAFW I UW

RADA DYREKTORÓW PAFW Z WIZYTĄ W SZKOLE EDUKACJI

19 maja 2023 roku Szkoła Edukacji, wspólne przedsięwzięcie Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności i Uniwersytetu Warszawskiego, gościła Radę Dyrektorów PAFW. Spotkanie, w którym uczestniczył Rektor UW prof. Alojzy Nowak, było okazją do zaprezentowania unikalnego programu Szkoły.

„Zapraszamy Państwa do założenia ‘edukacyjnych okularów’ i spojrzenia na szkołę, uczniów, nauczycieli, rodziców naszymi oczami. Chcielibyśmy dziś pokazać, jak w Szkole Edukacji myślimy o dobrym kształceniu nauczycieli i jak to myślenie wdrażamy w praktyce” – powiedziała Dyrektor Szkoły Edukacji prof. Jolanta Sujecka-Zajac witając gości spotkania. Z kolei Rektor UW prof. Alojzy Nowak podkreślił, że program ten pokazuje otwartość UW na międzynarodową współpracę i daje nauczycielom szansę na zapoznanie się z nowoczesnymi metodami nauczania.

Andrew Nagorski, Przewodniczący Rady Dyrektorów PAFW, podkreślił szczególną rolę szkoły i nauczycieli oraz znaczenie dobrej edukacji w sytuacji, kiedy dzieci i młodzież mierzą się z trudnymi doświadczeniami pandemii, zdalnej edukacji oraz wojny w Ukrainie.

Szkoła Edukacji PAFW i UW współpracuje z wieloma szkołami praktyk. Jedną z nich jest Szkoła Podstawowa nr 1 w Piastowie, której dyrektorka, Urszula Skrzypczak, podkreśliła, jak ważne dla nauczycieli było wsparcie ze strony Szkoły Edukacji w czasach pandemii i wojny. „W tych trudnych momentach kontakt ze Szkołą Edukacji okazał się szczególnie rozwijający dla naszych nauczycieli. Dał im nowe metody, np. Myślącą Klase, a także wsparcie w nauczaniu zdalnym. Nieocenione były stworzone przez kadrę Szkoły Edukacji poradniki dotyczące podstawy programowej w Ukrainie” – podkreśliła dyrektor Skrzypczak.

Szkoła Edukacji PAFW i UW daje swoim studentom czas na naukę pod czujnym okiem praktyków i teoretyków. Absolwent ścieżki polonistycznej Kamil Kasprzak podkreślił, że Szkoła Edukacji oferuje mu narzędzia, konkretne procedury oraz sposoby wspierania uczniów i uczennic.

Pochodząca z Białorusi studentka ścieżki matematycznej Olga Stepanova opowiedziała o tym, jak nauka w Szkole Edukacji pomogła jej wspierać dzieci uchodźcze. W swojej fundacji stosuje poznane metody dydaktyczne, zawiera z uczniami kontrakty, wprowadza rytuały, wykorzystuje nowe techniki uczenia matematyki.

W kolejnej części spotkania przedstawiciele kadry Szkoły Edukacji opowiedzieli o największych wyzwaniach, jakie stawia przed nami polska oświata. Dlaczego dzieci tak szybko przestają lubić matematykę? W jaki sposób poruszany jest problem katastrofy klimatycznej? Jak w dobie sztucznej inteligencji uczyć krytycznego myślenia i przeciwdziałania dezinformacji? Jak znaleźć równowagę między uczeniem historii i kształtowaniem określonych postaw obywatelskich? I wreszcie: jak szkoła może pozytywnie wpływać na zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży? Te kwestie budziły żywe zainteresowanie Członków Rady Dyrektorów PAFW, którzy zwracali uwagę na ich uniwersalność – podobne pytania zadają sobie bowiem nauczyciele i akademicy także w USA.

Zapraszamy Państwa do założenia „edukacyjnych okularów” i spojrzenia na szkołę, uczniów, nauczycieli, rodziców naszymi oczami. Chcielibyśmy dziś pokazać, jak w Szkole Edukacji myślimy o dobrym kształceniu nauczycieli i jak to myślenie wdrażamy w praktyce.

—
prof. Jolanta Sujecka-Zajac
dyrektor Szkoły Edukacji PAFW i UW

PROJEKTOR-WOLONTARIAT STUDENCKI

KRYTYCZNEGO MYŚLENIA MOŻNA
(NA)UCZYĆ SIĘ OD DZIECKA

Klucz do przyszłości leży w krytycznym myśleniu – to główne przesłanie pierwszej edycji kongresu „Uczysz się od Dziecka”, współorganizowanego w maju 2023 roku przez program „PROJEKTOR” i projekt „Świat i MY(ślimy krytycznie)”. Wydarzenie było objęte patronatem honorowym Prezydenta Miasta Lublina.

Kształtowanie krytycznego myślenia od najmłodszych lat staje się coraz cenniejsze w miarę rozwoju człowieka. Umożliwia analizę, kwestionowanie i weryfikację informacji, co jest niezbędne w dzisiejszym świecie pełnym informacji. Kształtowane od dzieciństwa, staje się coraz cenniejsze w miarę naszego rozwoju, umożliwiając analizę, kwestionowanie i weryfikację informacji. To proces ewoluujący z doświadczeniem, uczący nas świadomości kontekstu i źródeł informacji. W dzisiejszym świecie pełnym informacji, umiejętność ta umożliwia skuteczniejsze podejmowanie decyzji, wyzwalając naszą samodzielność myślenia i zdolność do konfrontacji różnych perspektyw, kluczową w codziennym życiu oraz dynamicznym środowisku zawodowym.

Kongres zgromadził 32 ekspertów i 18 partnerów. Obecni także przedstawiciele Drużyny „PROJEKTORA”, w skład której wchodzi nauczyciele, studenci-wolontariusze oraz eksperci od edukacji, a także blisko 800 dzieci ze szkół w całej Polsce, które wzięły udział w kongresie w formule online.

Uczestnicy skupili się na krytycznym myśleniu, ale również na edukacji partycypacyjnej. Podsumowano dwuletnie działania w ramach projektu Akademia Krytycznego Myślenia, opowiadając o wnioskach, które wyciągnięto z przeprowadzonych warsztatów oraz przygotowanego modelu edukacyjnego.

„Nasza komunikacja jest pełna ukrytych założeń. Dlatego najpierw zdejmijmy klapki z oczu, a potem zacznijmy zbawiać świat” – powiedział Przemysław Staroń, nauczyciel i wykładowca, laureat konkursu Nauczyciel Roku 2018 i ekspert programu „PROJEKTOR”. Przemysław Staroń zachęcał by zadawać sobie pytanie na zakończenie każdego dnia. „Jakie ukryte założenie przyjąłeś dzisiaj z tego co usłyszałeś od różnych osób?”. „Czas zacząć od siebie i sprawdzić w jakie pułapki myślowe wchodzimy. Zwracajmy uwagę na uzasadnienia swoich przekonań czy usłyszanych założeń” – wskazywał Przemysław Staroń.

Nasza komunikacja jest pełna ukrytych założeń. Dlatego najpierw zdejmijmy klapki z oczu, a potem zacznijmy zbawiać świat.

Przemysław Staroń
nauczyciel i wykładowca, ekspert
programu „PROJEKTOR

UNIwersytety Trzeciego Wieku – Seniorzy w Akcji

„Crazy Babki” ZARAŻAJĄ ŚPIEWEM

W małej miejscowości Orla, położonej na Podlasiu, grupa senierek o nazwie „Crazy Babki” zaraża swoją pasją do śpiewu. Ten amatorski zespół artystyczny, wspierany przez Fundację na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz integracji społecznej „Futurum”, zainicjował projekt mający na celu integrację i wzmocnienie zespołu poprzez zajęcia z profesjonalnymi instruktorami.

Animatorkami projektu są Walentyna Suszcz, członkini Klubu Seniora i zespołu Koderek – programistek 60+, które działają przy bibliotece gminnej w Orli oraz Liderka PAFW Karina Jaroszewicz, dyrektorka instytucji kultury i aktywistka społeczna. Obie wierzą, że muzyka łączy obyczaje i pokolenia.

Dzięki wsparciu profesjonalnych instruktorów, zespół „Crazy Babki” mógł się rozwinąć i częściej koncertować. W ramach projektu zorganizowano koncerty w domu dziecka, lokalnych Domach Pomocy Społecznej, a także indywidualne występy dla seniorów zależnych, którzy z powodu swojego stanu zdrowia nie uczestniczą w kulturze lokalnej.

„Crazy Babki” założyły ‘pogotowie muzyczne’ – dla osób, które nie są w stanie uczestniczyć w wydarzeniach kulturalnych. Dla tych osób robimy specjalne koncerty prywatne: pod oknem, na ławce... Śpiewamy i rozweselamy

lamy, dajemy im radość” – wyjaśnia Karina Jaroszewicz, kierowniczka artystyczna zespołu.

„Crazy Babki” udowodniły, że seniorki są aktywne, mają pasję i potrafią się nią dzielić z lokalną społecznością. Oprócz koncertów, odbyły się także warsztaty wokalne dla seniorów i dzieci, spotkania z rozmowami o lokalnych tradycjach śpiewaczych połączone ze spisaniami dawnych pieśni i przyśpiewek oraz nauką współczesnych utworów.

Projekt „Crazy Babki śpiewem zarażają”, zrealizowany w 2023 roku ramach konkursu grantowego „Seniorzy w Akcji”, to dowód na to, że muzyka nie zna granic wieku. To inspirująca historia o tym, jak pasja do śpiewu może przekształcić społeczność i zainspirować innych do odkrywania własnych talentów. Bez względu na wiek, każdy ma coś do zaoferowania a „Crazy Babki” są doskonałym przykładem, że wiek to tylko liczba.

„Crazy Babki” założyły „pogotowie muzyczne” – dla osób, które nie są w stanie uczestniczyć w wydarzeniach kulturalnych. Dla nich robimy specjalne koncerty prywatne: pod oknem, na ławce... Śpiewamy i rozweselamy, dajemy im radość.

Karina Jaroszewicz

kierowniczka artystyczna zespołu

DZIAŁAJ LOKALNIE

„SKARB” OLGI TOKARCZUK. PREMIERA FILMU DOFINANSOWANEGO W „DZIAŁAJ LOKALNIE”.

W styczniu 2023 roku, w wałbrzyskim kinie Apollo, odbyła się uroczysta premiera filmu „Skarb” z udziałem Olgi Tokarczuk. Noblistka bardzo pozytywnie oceniła filmową adaptację swojej sztuki z 1999 roku.

Film został zrealizowany przez grupę amatorskiego Teatru Lokomotywa ze Świdnika. Jego reżyserem jest Andrzej Łagoda, założyciel teatru, który wraz z Michałem Łagodą napisał też scenariusz.

Realizacja filmu była możliwa dzięki dofinansowaniu z programu PAFW „Działaj Lokalnie”, realizowanego przez Akademię Rozwoju Filantropii w Polsce. Grupa pasjonatów z Teatru Lokomotywa otrzymała na swój projekt 6 tysięcy złotych w konkursie „Działaj Lokalnie 2021” organizowanym przez Ośrodek Działaj Lokalnie – Stowarzyszenie Granica z Lubawki. Do wsparcia inicjatywy udało się również zaangażować lokalnych darczyńców, między innymi Gminę Marciszów oraz Edytę i Aloizego Gillmaierów.

Akcja powieści „Skarb” rozgrywa się w latach 60. w Nowej Rudzie, a w filmie została przeniesiona do współczesności. Główna bohaterka, Krysia Popłoch, to miejscowa eleganka i urzędniczka bankowa, której ojciec poszukuje poniemieckich skarbów. Krysia marzy o dalekich podróżach i znalezieniu miłości swojego życia.

Teatr Lokomotywa miał już doświadczenie w adaptacji twórczości noblistki. W 2020 roku, dzięki dotacji z „Działaj Lokalnie”, udało mu się wystawić spektakl „Żurek” oparty na motywach jej powieści. Początkowo „Skarb” również miał być sztuką, ale plany pokrzyżowała pandemia i zdecydowano, że powstanie film.

W wydarzeniu wzięli udział przedstawiciele Stowarzyszenia Granica, wolontariusze pracujący przy realizacji filmu i partnerzy przedsięwzięcia oraz Akademii Rozwoju Filantropii w Polsce. „Dzieła Olgi Tokarczuk w dużej mierze oparte są na lokalności – na lokalnych historiach, bohaterach widzianych z jej perspektywy i z jej niezwykłą wrażliwością. Reżyser, a jednocześnie lider lokalnej organizacji, pan Andrzej Łagoda konsekwentnie podąża tym tropem” – powiedział Paweł Łukasiak, Prezes ARFP.

Film „Skarb” jest przykładem, że lokalne społeczności mogą tworzyć wartościowe dzieła artystyczne, które mają szansę dotrzeć do szerszej publiczności. To inspirowana historia o sile społeczności, pasji do sztuki i możliwościach, jakie daje lokalne działanie.

Dzieła Olgi Tokarczuk w dużej mierze oparte są na lokalności – na lokalnych historiach, bohaterach widzianych z jej perspektywy i z jej niezwykłą wrażliwością.

—
Paweł Łukasiak
Prezes Akademii Rozwoju Filantropii
w Polsce

LIDERZY PAFW

MONIKA HORNA-CIEŚLAK: LIDERKA PAFW RZECZNICZKĄ PRAW DZIECKA

Sejm i Senat RP przegłosowały wybór Moniki Hornej-Cieślak na Rzecznikę Praw Dziecka. Nowo powołana Rzeczniczka, absolwentka programu „Liderzy PAFW”, od 19 roku życia zajmuje się ochroną praw dzieci. To jej życiowa misja oraz pasja.

Adwokatka, która sama o sobie mówi: „aktywistka i działaczka społeczna”, udziela pomocy prawnej osobom młodym doświadczającym przemocy psychicznej, fizycznej, seksualnej, a także w innych dziedzinach praw dziecka, jak prawa edukacyjne, równościowe, czy dostęp do pomocy psychologicznej.

Jest członkinią Komisji Praw Człowieka przy Naczelnej Radzie Adwokackiej, przewodniczącą Sekcji Praw Dziecka oraz członkinią Komisji ds. współpracy z sądami przy Okręgowej Radzie Adwokackiej w Warszawie. Jest także tutorką programu HELP Rady Europy.

Monika Horna-Cieślak jest współautorką wielu istotnych aktów prawnych dotyczących praw dzieci, w szczególności ustawy o ochronie małoletnich (tzw. Ustawa Kamila z Częstochowy) oraz ustawy zwiększającej dostęp do psychologa osobom młodym bez zgody opiekuna prawnego. Wszystkie te projekty współtworzyła z młodzieżą.

To właśnie młodzi ludzie, uważając ją za ekspertkę od praw dzieci, zainicjowali i poparli jej kandydaturę na

urząd Rzecznika Praw Dziecka, w tym organizacje młodzieżowe, takie jak: Fundacja Autism Team, Klub Świądomej Młodzieży przy Fundacji Autism Team, Nastoletni Azyl, Fundacja Pro Aperte, Przyszłość dla Młodych. Kandydaturę Moniki Hornej-Cieślak rekomendowała i poparła również Naczelna Rada Adwokacka.

„Monika to osoba, która całe swoje serce i większość życia oddała najmłodszym. Dzięki niej powstała ustawa, która da przestrzeń młodym ludziom do tego, aby mogły uzyskać pomoc psychologiczną przed 18. rokiem życia bez zgody opiekuna prawnego. To dokument, który Monika nieraz pisała dla nas po nocach” – mówi Angelika, jedna z liderek Nastoletniego Azylu, grupy wsparcia dla młodzieży w kryzysie psychicznym.

Jak oceniła w rozmowie z Polsat News: „Osoby młode kompletnie się zmieniły – są uświadomione społecznie, chcą być aktywnymi obywatelkami i obywatelami naszej polskiej społeczności”. Nowo wybrana Rzeczniczka Praw Dziecka chce, by biuro RPD stało się miejscem „dialogu, spotykania się i rozwiązywania problemów”.

Osoby młode kompletnie się zmieniły – są uświadomione społecznie, chcą być aktywnymi obywatelkami i obywatelami naszej polskiej społeczności.

—
Monika Horna-Cieślak
Rzeczniczka Praw Dziecka, Liderka PAFW

PROGRAM ROZWOJU BIBLIOTEK

JAK POMAGAJĄ BIBLIOTEKI? XIV OGÓLNOPOLSKI KONGRES BIBLIOTEK

W listopadzie 2023 roku odbył się XIV Ogólnopolski Kongres Bibliotek pod hasłem „W czym mogę pomóc?”. Wydarzenie, które zgromadziło blisko 600 osób, miało formułę hybrydową i stacjonarnie gościło w Bibliotece Publicznej w Piasecznie.

Wydarzenie otworzyli Joanna Lempart, Dyrektor Programowa Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności oraz Jacek Królikowski, Prezes Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. Podkreślali, że bibliotekom w ostatnich latach udało się nie tylko wyspecjalizować w rozmaitych działaniach pomocowych, ale także, że są inicjatorami wielu z nich.

Rozmowę w studio „Jak pomagać mądrze i dobrze?” z profesorem Pawłem Łukowem z Uniwersytetu Warszawskiego oraz ekspertką ds. kulturowych Oksaną Liubenko, uczestniczką projektu „Uniwersytet Warszawski dla Ukrainy”, poprowadziła dziennikarka Aga Kozak. Wspólnie zastanawiali się jak udzielać pomocy i organizować wsparcie zgodnie z dobrymi praktykami i szacunkiem, czy istnieje kodeks dobrego pomagania, ale też jak pomoc przyjmować.

Z laureatkami konkursu dla bibliotekarek im. Olgi Rok, inicjatorkami nieszablonowych działań w bibliotekach rozmawiała jej wnuczka Anna Rok. W kategorii „Placówka biblioteczna większa” nagrodę główną zdobyła Magdalena Boczkowska z Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Gustawa Daniłowskiego – Zagłębiowska Mediateka

w Sosnowcu. Nagrodę główną, w kategorii „Placówka biblioteczna mniejsza” zdobyła Beata Rogalska z Gminnej Biblioteki Publicznej w Krypnie Kościelnym.

Goście kongresu wzięli także udział w warsztatach poświęconych działaniom pomocowym w bibliotekach. W części stacjonarnej warsztat „Jak zadbać o siebie, gdy pomagasz innym?” poprowadziła Katarzyna Dąbrowska. Równolegle uczestnicy online mieli możliwość wysłuchania rozmów z gośćmi prowadzonych przez Filipa Jędrucha z programu „Sektor 3.0”.

W podsumowaniu kongresu Aga Kozak przeprowadziła rozmowę z Moniką Zuber, pastorką i teolożką, poruszając zagadnienia motywacji oraz mądrego wspierania.

„Biblioteki odgrywają ogromną rolę w organizowaniu pomocy, odpowiadając na zmieniające się potrzeby, dlatego podczas kongresu dyskutowaliśmy nie tylko na temat różnych form wspierania innych, ale także przeciwdziałania wypaleniu w pomaganiu. Cieszę się także, że mogliśmy uhonorować laureatki konkursu dla bibliotekarek im. Olgi Rok, które odważnie zmieniają swoje społeczności” – powiedziała Joanna Lempart, Dyrektor Programowa PAFW.

Biblioteki odgrywają ogromną rolę w organizowaniu pomocy, odpowiadając na zmieniające się potrzeby, dlatego podczas kongresu dyskutowaliśmy nie tylko na temat różnych form wspierania innych, ale także przeciwdziałania wypaleniu w pomaganiu.

—
Joanna Lempart
Dyrektor Programowa PAFW

LOKALNE PARTNERSTWA PAFW

W.P.A.R.K., CZYLI WOJCIESZKOWSKA PRZESTRZEŃ AKTYWNOŚCI, REKREACJI I KULTURY

Gmina Wojcieszków w województwie lubelskim, znana ze swojej bogatej historii – wakacje spędzał w niej Henryk Sienkiewicz – w 2023 roku otworzyła nowy rozdział. Dzięki działaniom Lokalnego Partnerstwa PAFW miejscowy park został przekształcony w Wojcieszkowską Przestrzeń Aktywności, Rekreacji i Kultury (W.P.A.R.K.).

W ramach tego partnerskiego przedsięwzięcia postanowiono przywrócić mieszkańcom park z bogatą tradycją, po którym w przeszłości przechadzały się rody Suchodolskich i Platerów.

„Nigdy w Wojcieszkowie nie było takiej sytuacji, żeby 20 partnerów włączyło się w jedną inicjatywę i poświęciło jej swój cenny czas” – twierdzi Kamil Zbietka, koordynator projektu, przyznając jednocześnie, że nie spodziewał się, że współpraca będzie tak udana i sprawna.

Członkowie Partnerstwa w Wojcieszkowie wspólnie opracowali koncepcję obejmującą szereg działań i inwestycji. Należą do nich m.in. utwardzenie alejek w parku, ustawienie koszy na śmieci i montaż oświetlenia. Przy alejkach powstały ścieżki edukacyjne, zamontowano osiem drewnianych tablic edukacyjnych i historycznych oraz 12 ławek, nawiązujących do dworskiego charakteru

okolicy. Powstały także cztery gry terenowe. Na jednej ze ścian Zespołu Szkół w Wojcieszkowie namalowano mural ukazujący historię tego miejsca. Kolejnym elementem było stworzenie miejsca integracji – pergoli wraz z paleniskiem.

W działania chętnie włączyli się liczni partnerzy na czele z Gminną Biblioteką Publiczną i Zespołem Szkół oraz mieszkańcy Wojcieszkowa.

Dzięki działaniom partnerstwa i mieszkańców Wojcieszkowa, utworzono atrakcyjne miejsce do spędzania wolnego czasu, zarówno dla młodszych jak i starszych osób. Dotychczas zaniedbany, zniszczony i niechętnie odwiedzany park odzyskał blask i stał się wizytówką Wojcieszkowa. Miejscowość zyskała atrakcję turystyczną i przestrzeń do organizowania przeróżnych wydarzeń sportowych, kulturalnych i integracyjnych.

Nigdy w Wojcieszkowie nie było takiej sytuacji, żeby 20 partnerów włączyło się w jedną inicjatywę i poświęciło jej swój cenny czas.

—
Kamil Zbietka
koordynator projektu

SEKTOR 3.0

STOWARZYSZENIE MALI BRACIA UBOGICH Z NAGRODĄ SEKTOR 3.0

Stowarzyszenie mali bracia Ubogich, działające w Polsce od 2002 roku, zostało laureatem Nagrody Sektor 3.0. Nagroda ta jest przyznawana od dziesięciu lat polskim organizacjom społecznym, które efektywnie wykorzystują technologie informacyjno-komunikacyjne w swojej działalności.

„Jej celem jest upowszechnianie i wspieranie dobrych przykładów praktycznego zastosowania narzędzi cyfrowych oraz nowych mediów w działaniach organizacji pozarządowych” – wyjaśnia Radosław Jasiński, Dyrektor Programowy PAFW i Przewodniczący Kapituły Nagrody Sektora 3.0.

Laureat otrzymał wsparcie finansowe w wysokości 40 tysięcy zł na działalność statutową oraz wsparcie promocyjne działań kierowanych do społeczności trzeciego sektora w skali ogólnopolskiej.

Stowarzyszenie mali bracia Ubogich, które ma swoje oddziały w Warszawie, Poznaniu, Lublinie, Wrocławiu, Krakowie, Łodzi, Pruszkowie, Świdniku, Gnieźnie, Tarnowie i Legionowie, prowadzi program OBECNOŚĆ, w ramach którego wolontariusze regularnie odwiedzają seniorów, dzięki czemu tworzą się wyjątkowe relacje wolontariusza z samotnymi osobami starszymi.

W realizacji tego programu Stowarzyszenie wykorzystuje nowoczesne technologie i narzędzia cyfrowe. Na szczególną uwagę zasługują: Aplikacja Strefa mbU, która służy do komunikacji aktywności wolontariuszy, Chatbot na Facebook Messenger, który obsługuje odpowiedzi na pytania dotyczące działalności Stowarzyszenia, CiviCRM, baza danych CRM, która zbiera kontakty do wszystkich interesariuszy organizacji oraz Dysk wspólny mbU, który umożliwia bezpieczne przechowywanie dokumentów.

W poprzednich latach Nagrodę Sektor 3.0 otrzymały następujące organizacje: Fundacja Widzialni (2013), Fundacja Itaka (2014), Fundacja Katarynka (2015), Fundacja TUS (2016), Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę (2017), Stowarzyszenie Inicjatyw Możliwych Rzeczjasna (2018), Sieć Obywatelska Watchdog Polska (2019), Fundacja Virtual Dream (2020), Stowarzyszenie Demagog (2021), Stowarzyszenie Homo Faber (2022).

Celem Nagrody jest upowszechnianie i wspieranie dobrych przykładów praktycznego zastosowania narzędzi cyfrowych oraz nowych mediów w działaniach organizacji pozarządowych.

Radosław Jasiński

Dyrektor Programowy PAFW, Przewodniczący Kapituły Nagrody Sektora 3.0

PRO PUBLICO BONO

ALICJA MOLENDĄ. DLACZEGO „MEDIA FORUM. ROZWÓJ LOKALNY”?

„Magnesem do udziału był przede wszystkim dobrze przemyślany program szkolenia z udziałem znanych, ekspertów, takich jak dziennikarki Ewa Ewart i Magdalena Rigamonti. Z uwagą przysłuchiwałam się dyskusjom młodych radiowców i podcasterów. Trafiłam na zaangażowaną i kreatywną grupę uczestników, pozostajemy w kontakcie do dziś” – mówi Alicja Molenda, uczestniczka i obecnie wykładowczyni w programie „Media Forum. Rozwój Lokalny”.

„Media Forum. Rozwój Lokalny” to część programu „Pro Publico Bono” Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, realizowany przez Fundację Media Forum. Jego celem jest rozwój zawodowy dziennikarzy mediów lokalnych poprzez podnoszenie ich kompetencji w ramach szkoleń prowadzonych przez doświadczonych dziennikarzy mediów ogólnopolskich i lokalnych oraz innych ekspertów.

Alicja Molenda jest twórczynią, wydawcą tygodnika „Przełom” oraz portalu przelom.pl. Ukończyła filologię słowiańską na Uniwersytecie Jagiellońskim i studia podyplomowe z zakresu prawa prasowego i własności intelektualnej na tej samej uczelni.

Dzięki bogatemu doświadczeniu zawodowemu od wielu lat wspiera środowisko dziennikarskie i rozwój mediów w Polsce i zagranicą. Pracowała w Ukrainie, Białorusi i Gruzji

oraz Mołdawii, a także w Kirgistanie i Tadżykistanie jako trenerka i ekspertka w projektach dziennikarskich realizowanych przez Wschodnioeuropejskie Centrum Demokratyczne, Towarzystwo Demokratyczne Wschód, Instytut Lecha Wałęsy i Stowarzyszenie Gazet Lokalnych.

Wróciła ponownie na warsztaty organizowane w ramach programu „Media Forum. Rozwój Lokalny”, tym razem jednak w roli wykładowczyni. Dzieliła się z uczestnikami wiedzą i doświadczeniem na temat synergii print-net, sposobami zabiegania o odbiorcę w Internecie i poznawania jego zachowań. Podczas zajęć zachęcała uczestników do korzystania ze sztucznej inteligencji w zakresie przyspieszenia procesu planowania i ilustrowania materiału prasowego. „Dyskutujemy o tym, jaką rolę ma SEO, jak działają algorytmy, jakie znaczenie w pracy redakcji odgrywają media społecznościowe” – wyjaśnia Alicja Molenda.

Magnesem do udziału był przede wszystkim dobrze przemyślany program szkolenia z udziałem znanych, ekspertów, takich jak dziennikarki Ewa Ewart i Magdalena Rigamonti.

—
Alicja Molenda
dziennikarka

FUNDUSZ POMOCOWY

„PRZYJAZNY NUMER”. TELEFON ZAUFANIA
DLA DZIECI I RODZIN

Towarzystwo Przyjaciół Dzieci w Elblągu zainicjowało projekt „Przyjazny numer” – telefon zaufania, mający na celu wsparcie dzieci i ich rodzin. Organizacja ta skupia się na ochronie praw dzieci, a także na wielowymiarowej pomocy dzieciom i ich rodzinom, szczególnie tym mieszkającym na terenach wiejskich i społecznie zmarginalizowanych.

Projekt, zrealizowany w ramach „Funduszu Pomocowego” PAFW, służy osobom, które potrzebują wsparcia w rozwiązaniu problemów związanych z funkcjonowaniem dziecka w rodzinie, w środowisku rówieśniczym i szkolnym. Tworzy miejsce, do którego można się zwrócić w przypadku konfliktów, problemów z uzależnieniem, kryzysów utrudniających codzienne funkcjonowanie, a także będąc ofiarą lub świadkiem przemocy. Każdy zgłaszający się jest traktowany z szacunkiem i zrozumieniem.

Specjalistyczne wsparcie telefoniczne jest niezwykle potrzebne w sytuacjach kryzysowych, takich jakie przyniosła pandemia COVID-19. Dzięki telefonowi zaufania, specjaliści świadczą fachową pomoc, przywracając równowagę w życiu wielu osób. Jest ona skierowana nie tylko do tych, którzy doświadczają trudności, ale także do osób funkcjonujących prawidłowo na co dzień, rodzin, które nie wymagają pomocy długoterminowej.

„Powodem większości rozmów jest brak umiejętności podejmowania decyzji, brak asertywności i samotność w trudnych sytuacjach” – tłumaczy Tomasz Kozieja, psycholog pełniący telefoniczne dyżury.

Kluczową rolę w funkcjonowaniu telefonu zaufania odgrywa wykwalifikowany i dyspozycyjny zespół, gotowy pracować również bez wynagrodzenia, w ramach wolontariatu. Dla kandydatów przygotowano pięciomodułowy kurs, którego tematyka bezpośrednio wiązała się z konsultacjami udzielanymi wcześniej w ramach telefonu zaufania.

Bardzo ważnym aspektem okazała się również znajomość lokalnego rynku usług społecznych, wiedza na temat instytucji świadczących pomoc oraz stworzenie sieci połączeń blisko współpracujących ze sobą podmiotów. Dzięki temu, specjaliści mogą skuteczniej docierać z pomocą do osób szczególnie jej potrzebujących.

Powodem większości rozmów jest brak umiejętności podejmowania decyzji, brak asertywności i samotność w trudnych sytuacjach.

—
Tomasz Kozieja
psycholog

STYPENDIA IM. LANE'A KIRKLANDA

OD POMYSŁU DO ŚWIATOWEGO DZIEDZICTWA.
KIRKLANDYŚCI TŁUMACZĄ HISTORIĘ KOŚCIOŁA POKOJU

Z przyjemnością prezentujemy kolejne osiągnięcie absolwentów Programu Kirklanda. Wrocławska grupa Kirklandystów, wraz z absolwentką Iriną Tkeshelashvili, przygotowała i nagrała tłumaczenia tekstu o Kościele Pokoju pw. Św. Trójcy w Świdnicy, wpisanego na listę światowego dziedzictwa UNESCO, w językach azerskim, białoruskim, gruzińskim i ukraińskim.

Autorzy tłumaczeń: Tatsiana Haiduk, Irina Tkeshelashvili, Arsen Yatsenko i Suliddin Baghirov, otrzymali tytuł „Ambasadora Kościoła Pokoju”. To wyjątkowe wyróżnienie podkreśla ich wkład w promowanie dziedzictwa kulturowego i historycznego Kościoła Pokoju.

Dzięki ich pracy, turyści z Azerbejdżanu, Białorusi, Gruzji i Ukrainy odwiedzający świątynię będą mogli zapoznać się z historią Kościoła opowiedzianą w ich ojczystym języku. Kościół Pokoju, wpisany od 2001 roku na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, jest co roku odwiedzany przez wielu turystów. Odbývają się tu także liczne wydarzenia kulturalne, koncerty oraz spektakle.

Uroczyste przekazanie tłumaczonych tekstów oraz nagrań do Kościoła Pokoju pw. Św. Trójcy w Świdnicy miało miej-

sce w lipcu 2023 roku, w obecności Prezydenta Świdnicy Beaty Moskal-Słaniewskiej, Zastępcy Prezydenta Świdnicy Szymona Chojnowskiego, Ks. Bp. Waldemara Pytla, proboszcza parafii ewangelicko-augsburskiej w Świdnicy, Konsula Generalnego Ukrainy we Wrocławiu, Jurii Tokara, Konsula Azerbejdżanu, Kamrana Mammadova oraz przedstawicielki Fundacji Liderzy Przemian Urszuli Sobieckiej, Dyrektorki Programu Kirklanda oraz Joanny Pietrzak, Koordynatorki Programu Kirklanda.

„Z dumą obserwujemy, jak energia i pomysłowość naszych absolwentów przyczynia się do rozwoju światowego dziedzictwa kultury. To potwierdza, że Program Kirklanda nie tylko kształci liderów, ale również inspirowa do zaangażowania na rzecz społeczności i dziedzictwa kulturowego” – mówi Agnieszka Mazur, Dyrektor Programowa PAFW.

Program Kirklanda nie tylko kształci liderów, ale również inspirowa do zaangażowania na rzecz społeczności i dziedzictwa kulturowego.

—
Agnieszka Mazur
Dyrektor Programowa PAFW

PRZEMIANY W REGIONIE (RITA)

WSPARCIE ROZWOJU NOWOCZESNEJ EDUKACJI
FIZJOTERAPEUTYCZNEJ W GRUZJI

Fundacja Spine, we współpracy z Zakonem Braci Kamilianów, zrealizowała w 2023 roku w ramach programu „Przemiany w Regionie” (RITA), projekt wsparcia rozwoju nowoczesnej edukacji fizjoterapeutycznej w Gruzji.

Jego celem było wsparcie osób niepełnosprawnych w Gruzji poprzez przekazanie wiedzy i doświadczenia polskich fizjoterapeutów i trenerów.

Działania prowadzone były w Tbilisi, w Centrum Lecznico-Rehabilitacyjnym Kamilianów, oraz we wsi Udabno, gdzie świadczone bezpośrednio, bezpłatną pomoc fizjoterapeutyczną.

Dzięki realizacji projektu nawiązano nowe partnerstwo z Fundacją Udabno.org. Przeszkolono 12 fizjoterapeutów, przeprowadzono konsultacje dla 12 pacjentów Ośrodka Kamilianów oraz kurs anatomii palpacyjnej. Ośrodek otrzymał skrypt szkoleniowy, modele anatomiczne, a także sprzęt do pracy z pacjentem zakupiony ze środków projektu.

Szkolenia planowane są jako część wieloetapowego postępowania edukacyjnego. Fundacja Spine, korzystając

z doświadczeń z poprzedniej wizyty w Ośrodku oraz zrealizowanej pierwszej edycji szkoleń, ułożyła spójny plan szkoleń, uwzględniający specyfikę Ośrodka, potrzeby pacjentów, preferencje fizjoterapeutów oraz gruzińską obyczajowość.

„Długotrwałe rezultaty projektu już są odczuwalne w postaci podniesienia jakości pracy fizjoterapeutów Centrum, w poprawie stanu zdrowia pacjentów podlegających ich opiece oraz funkcjonowania osób opiekujących się niepełnosprawnymi członkami rodziny” – wyjaśnia Agnieszka Świeczka, Członkini Zarządu Fundacji Edukacja dla Demokracji realizującej program „Przemiany w Regionie” (RITA).

Projekt będzie kontynuowany w filii Ośrodka Braci Kamilianów w Ahalcyhe. W kontynuacji projektu wezmą udział fizjoterapeuci z tego ośrodka, którzy będą mogli podnieść swoje kompetencje.

Długotrwałe rezultaty projektu już są odczuwalne w postaci podniesienia jakości pracy fizjoterapeutów Centrum, w poprawie stanu zdrowia pacjentów podlegających ich opiece oraz funkcjonowania osób opiekujących się niepełnosprawnymi członkami rodziny.

Agnieszka Świeczka

Członkini Zarządu Fundacji Edukacja dla Demokracji

STUDY TOURS TO POLAND (STP)

WIZYTA STUDYJNA STRAŻAKÓW
Z UKRAINY W POLSCE

Od wielu lat Polska dzieli się swoim doświadczeniem z ruchem strażaków-ochotników na Ukrainie. W obliczu rosyjskiej agresji, bezpieczeństwo ukraińskich gmin – gromad – nie może opierać się wyłącznie na strukturach zawodowej straży pożarnej i policji. Potrzeba zaangażowania ochotników staje się coraz bardziej oczywista.

Ochotnicze Straże Pożarne (OSP) w Polsce to największa i najlepiej zorganizowana sieć organizacji pozarządowych, skupiająca ponad 800 tysięcy strażaków w 16 tysiącach jednostek. OSP mają długą historię, z niektórymi jednostkami szczytującymi się ponad 150-letnią działalnością. Dzisiaj są to znakomicie zorganizowane grupy wyszkolonych ochotników, wyposażone w najnowocześniejszy sprzęt, gotowe do działania w razie klęsk żywiołowych, pożarów czy innych sytuacji kryzysowych.

W Ukrainie powstała Asocjacja Strażaków – Ratowników Ukrainy, której celem jest inicjowanie i wspieranie ruchu OSP w tym kraju. Z inicjatywy tej organizacji oraz ze wsparciem Państwowej Służby Sytuacji Nadzwyczajnych Ukrainy, w ramach programu „Study Tours to Poland”, grupa 12 członków Asocjacji Strażaków z Ukrainy gościła w Polsce w lutym 2023 roku. Program wizyty obejmował prezentacje działań polskich OSP, a także omówie-

nie kwestii takich jak organizacja OSP, ich finansowanie, regulacje prawne, szkolenia strażaków, zakresy zadań i kompetencji OSP, zaangażowanie społeczne i rola OSP w życiu gmin i środowisk lokalnych, ich wyposażenie oraz współdziałanie w systemie Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

Podczas wizyty grupa odwiedziła OSP w Zielonce, Wesołej, Niepokalanowie, Ożarowie Mazowieckim, Grodzisku, Żelechowie, Skułach, Mińsku Mazowieckim i Nadarzynie. „Każda z tych OSP ma swoją specyfikę, ale wszystkie razem tworzą obraz tego, jak ważnym i potrzebnym jest ruch strażaków-ochotników w Polsce i jak może być on przydatny w Ukrainie w czasie wojny i po jej zakończeniu. Ta wizyta studyjna pokazała, jak ważna jest wymiana doświadczeń i współpraca międzynarodowa w dziedzinie bezpieczeństwa i ratownictwa” – wyjaśnia Mirosław Skórka, Dyrektor Programu „Study Tours to Poland”.

Każda z tych OSP ma swoją specyfikę, ale wszystkie razem tworzą obraz tego, jak ważnym i potrzebnym jest ruch strażaków-ochotników w Polsce i jak może być on przydatny w Ukrainie w czasie wojny i po jej zakończeniu.

—
Mirosław Skórka
Dyrektor Programu „Study Tours to Poland”

WSPIERAMY UKRAINĘ

„AKADEMICKI PUNKT NIEZWYCIĘŻONYCH” W CHARKOWIE

Bombardowanie Charkowa, miasta zamieszanego przez 1,5 miliona ludzi, rozpoczęło się 24 lutego 2022 roku, wraz z rosyjską inwazją na Ukrainę. „Mieszkańcy Charkowa stanęli w obliczu fali nieustannych ataków bombowych, bez rozróżniania celu” – mówi Donatella Rovera, starsza doradczyni Amnesty International ds. reagowania kryzysowego.

„Akademicki Punkt Niezwyciężonych” to schron, który powstał w 2023 roku w Charkowskiej Państwowej Akademii Kultury Fizycznej, w ramach programu „Wspieramy Ukrainę”, dzięki współpracy Stowarzyszenia AZS Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy i Akademii w Charkowie.

Projekt zakładał dostosowanie pomieszczeń Charkowskiej Akademii Kultury Fizycznej do celów bezpiecznego prowadzenia zajęć ze studentami w czasie zagrożenia atakami powietrznymi. Akademia posiada własne pomieszczenia piwniczne, które wykorzystywane są jako schron podczas nalotu, zarówno dla studentów, pracowników naukowych Akademii, jak i dla mieszkańców Charkowa.

Pomieszczenie nie tylko zostało solidnie wyremontowane, ale także wyposażone w meble, pomoce nauko-

we oraz łącze internetowe umożliwiające prowadzenie zajęć w trakcie alarmu przeciwlotniczego.

„To znaczy dla nas więcej niż remont i sprzęt. To dla nas znak, dowód na to, że świat, Polska i wy przyjaciele, nie zapomnieliście o Charkowie, że nie zostaliśmy w naszej walce sami” – powiedział prof. Viacheslav Mulyk, Rektor Charkowskiej Akademii Kultury Fizycznej

W grudniu 2023 roku, w otwarciu schronu wzięli udział Martyna Bogaczyk, Prezes Zarządu Fundacji Edukacja dla Demokracji, realizującej program „Wspieramy Ukrainę” oraz Rektor Viacheslav Mulyk. „Nie ograniczamy się do chronienia życia naszych studentów, które jest oczywiście wartością najwyższą, ale dzięki wam możemy także zapewnić im szansę na rozwój” – wskazuje Kateryna Melnyk, koordynatorka projektu w Ukrainie.

To znaczy dla nas więcej niż remont i sprzęt. To dla nas znak, dowód na to, że świat, Polska i wy przyjaciele, nie zapomnieliście o Charkowie, że nie zostaliśmy w naszej walce sami.

—
prof. Viacheslav Mulyk
Rektor Charkowskiej Akademii
Kultury Fizycznej

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe

› SPRAWOZDANIE NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA	58
› SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE SPORZĄDZONE NA DZIEŃ I ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2023 R.	61
› INFORMACJA DODATKOWA (NOTY) DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO SPORZĄDZONEGO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2023 R.	64

Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe
sporządzone na dzień i za rok zakończony
dnia 31 grudnia 2023 r. oraz raport niezależnego
biegłego rewidenta**

Deloitte Assurance Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k.
(poprzednia nazwa: Deloitte Assurance sp. z o.o.)
al. Jana Pawła II 22
00-133 Warszawa
Polska

Tel.: +48 22 511 08 11
Fax: +48 22 511 08 13
www.deloitte.com/pl

RAPORT NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA

Dla Rady Dyrektorów Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności

Opinia

Przeprowadziliśmy badanie rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności (zwanej dalej „Korporacją”), z siedzibą w Stanach Zjednoczonych Ameryki, na które składają się: skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2023 roku, skonsolidowane sprawozdanie z działalności i skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych za rok zakończony w tym dniu wraz z informacją dodatkową do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, zawierające streszczenie przyjętych kluczowych zasad rachunkowości („Skonsolidowane sprawozdanie finansowe”).

Naszym zdaniem, załączone Skonsolidowane sprawozdanie finansowe przedstawia rzetelnie i we wszystkich istotnych aspektach, skonsolidowaną sytuację finansową Korporacji na dzień 31 grudnia 2023 r. oraz jej skonsolidowany wynik finansowy i skonsolidowane przepływy pieniężne za okres zakończony w tym dniu zgodnie z zasadami rachunkowości powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki oraz przyjętymi zasadami rachunkowości.

Podstawa opinii

Nasze badanie przeprowadziliśmy zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Badania (ISAs). Nasza odpowiedzialność zgodnie z tymi standardami została dalej opisana w sekcji naszego sprawozdania *Odpowiedzialność biegłego rewidenta za badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego*.

Jesteśmy niezależni od spółek Korporacji zgodnie z zasadami etyki zawodowej określonymi w Kodeksie etyki zawodowych księgowych (w tym Międzynarodowe standardy niezależności) („Kodeks etyki”) opracowanym i zatwierdzonym przez Radę Międzynarodowych Standardów Etycznych dla Księgowych. Wypełniliśmy nasze inne obowiązki etyczne zgodnie z Kodeksem etyki.

Uważamy, że dowody badania, które uzyskaliśmy są wystarczające i odpowiednie, aby stanowić podstawę dla naszej opinii.

Inne sprawy

Sprawozdanie finansowe Korporacji za rok zakończony 31 grudnia 2022 r. zostało zbadane przez działającego w imieniu innej firmy audytorskiej biegłego rewidenta, który wyraził opinię bez zastrzeżeń na temat tego sprawozdania w dniu 28 kwietnia 2023 r.

Odpowiedzialność Kierownictwa za Skonsolidowane sprawozdanie finansowe

Kierownictwo jest odpowiedzialne za sporządzenie i rzetelną prezentację Skonsolidowanego sprawozdania finansowego, zgodnie z zasadami rachunkowości powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki oraz za kontrolę wewnętrzną, którą Kierownictwo uznaje za niezbędną, aby umożliwić sporządzenie Skonsolidowanego sprawozdania finansowego niezawierającego istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem.

Sporządzając Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Kierownictwo jest odpowiedzialne za ocenę zdolności Korporacji do kontynuowania działalności, ujawnienie, jeżeli ma to zastosowanie, spraw związanych z kontynuacją działalności oraz za przyjęcie zasady kontynuacji działalności jako podstawy rachunkowości, z wyjątkiem sytuacji kiedy Kierownictwo albo zamierza dokonać likwidacji Korporacji, albo zaniechać prowadzenia działalności, albo nie ma żadnej realnej alternatywy dla likwidacji lub zaniechania działalności.

Osoby sprawujące nadzór są odpowiedzialne za nadzorowanie procesu sprawozdawczości finansowej Korporacji.

1

Nazwa Deloitte odnosi się do jednej lub kilku jednostek Deloitte Touche Tohmatsu Limited, prywatnego podmiotu prawa brytyjskiego z ograniczoną odpowiedzialnością i jego firm członkowskich, które stanowią oddzielne i niezależne podmioty prawne. Dokładny opis struktury prawnej Deloitte Touche Tohmatsu Limited oraz jego firm członkowskich można znaleźć na stronie www.deloitte.com/pl/onas
Member of Deloitte Touche Tohmatsu Limited
Sąd Rejonowy m. st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, KRS 0001090371, NIP: 679-318-56-05, REGON: 38357050000000

Deloitte.

Odpowiedzialność biegłego rewidenta za badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Naszymi celami są uzyskanie racjonalnej pewności czy Skonsolidowane sprawozdanie finansowe jako całość nie zawiera istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem oraz wydanie sprawozdania z badania zawierającego naszą opinię. Racjonalna pewność jest wysokim poziomem pewności ale nie gwarantuje, że badanie przeprowadzone zgodnie z ISAs zawsze wykryje istniejące istotne zniekształcenie. Zniekształcenia mogą powstawać na skutek oszustwa lub błędu i są uważane za istotne, jeżeli można racjonalnie oczekiwać, że pojedynczo lub łącznie mogłyby wpłynąć na decyzje gospodarcze użytkowników podjęte na podstawie tego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Podczas badania zgodnego z ISAs stosujemy zawodowy osąd i zachowujemy zawodowy sceptycyzm, a także:

- identyfikujemy i oceniamy ryzyka istotnego zniekształcenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego spowodowanego oszustwem lub błędem, projektujemy i przeprowadzamy procedury badania odpowiadające tym ryzykom i uzyskujemy dowody badania, które są wystarczające i odpowiednie, aby stanowić podstawę dla naszej opinii. Ryzyko niewykrycia istotnego zniekształcenia wynikającego z oszustwa jest większe niż tego wynikającego z błędem, ponieważ oszustwo może dotyczyć zmywu, fałszerstwa, celowych pominięć, wprowadzenia w błąd lub obejścia kontroli wewnętrznej;
- uzyskujemy zrozumienie kontroli wewnętrznej stosownej dla badania w celu zaprojektowania procedur badania, które są odpowiednie w danych okolicznościach, ale nie w celu wyrażenia opinii na temat skuteczności kontroli wewnętrznej Korporacji;
- oceniamy odpowiedniość zastosowanych zasad (polityki) rachunkowości oraz zasadność szacunków księgowych przez Kierownictwo;
- wyciągamy wniosek na temat odpowiedniości zastosowania przez Kierownictwo zasady kontynuacji działalności jako podstawy rachunkowości oraz, na podstawie uzyskanych dowodów badania, czy istnieje istotna niepewność związana ze zdarzeniami lub warunkami, która może poddawać w znaczącą wątpliwość zdolność Korporacji do kontynuacji działalności. Jeżeli dochodzimy do wniosku, że istnieje istotna niepewność, wymagane jest od nas zwrócenie uwagi w naszym sprawozdaniu biegłego rewidenta na powiązane ujawnienia w Skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym lub, jeżeli takie ujawnienia są nieadekwatne, modyfikujemy naszą opinię. Nasze wnioski są oparte na dowodach badania uzyskanych do dnia sporządzenia naszego sprawozdania biegłego rewidenta, jednakże przyszłe zdarzenia lub warunki mogą spowodować, że Korporacja zaprzestanie kontynuacji działalności;
- oceniamy ogólną prezentację, strukturę i zawartość Skonsolidowanego sprawozdania finansowego, w tym ujawnienia oraz czy skonsolidowane sprawozdanie finansowe przedstawia będące ich podstawą transakcje i zdarzenia w sposób zapewniający rzetelną prezentację;
- uzyskujemy wystarczające odpowiednie dowody badania odnośnie do informacji finansowych jednostek lub działalności gospodarczych wewnątrz Korporacji w celu wyrażenia opinii na temat Skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Jesteśmy odpowiedzialni za kierowanie, nadzór i przeprowadzenie badania Korporacji i pozostajemy wyłącznie odpowiedzialni za naszą opinię z badania.

Przekazujemy osobom sprawującym nadzór informacje o, między innymi, planowanym zakresie i czasie przeprowadzenia badania oraz znaczących ustaleniach badania, w tym wszelkich znaczących słabościach kontroli wewnętrznej, które zidentyfikujemy podczas badania.

Deloitte Assurance Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k. (dawniej: Deloitte Assurance sp. z o.o.)

Warszawa, 29 kwietnia 2024 r.

Niniejszy dokument jest obcojęzyczną wersją oryginalnego raportu niezależnego audytora wydanego w angielskiej wersji językowej i wiążąca jest tylko wersja oryginalna. W przypadku rozbieżności między wersją polską i angielską, wersja angielska będzie rozstrzygająca.

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ
NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2023 R.

AKTYWA

AKTYWA:

Inwestycje wykazywane w wartości godziwej (Noty 3 i 6):	
Akcje zwykłe i uprzywilejowane	USD 17 658 223
Fundusz indeksowy typu exchange-traded fund – indeks giełdowy S&P500	23 521 044
Publiczny fundusz inwestycyjny – dochód stały	16 958 935
Inwestycje alternatywne	177 598 748
Prywatny fundusz inwestycyjny – jednostki uczestnictwa	23 826 588
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty (Noty 3 i 5)	14 217 156
Należności z tytułu wykupu inwestycji	8 310 654
Grunty i środki trwałe netto (Nota 7)	3 975 325
Pożyczki pomniejszone o odpis aktualizujący wartość udzielonych pożyczek (Nota 9)	4 918 775
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów i pozostałe aktywa	9 566 817
Aktywa razem	USD 300 552 265

ZOBOWIĄZANIA I AKTYWA NETTO

ZOBOWIĄZANIA:

Zobowiązania z tytułu dotacji (Nota 3)	USD 8 634 059
Zobowiązania i bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów	248 378
Zobowiązania razem	8 882 437
AKTYWA NETTO (Nota 2):	
Niepodlegające warunkom narzuconym przez fundatorów	291 669 827
Razem zobowiązania i aktywa netto	USD 300 552 265

Załączone noty (informacje dodatkowe) stanowią integralną część niniejszego Skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
ZA ROK ZAKOŃCZONY W DNIU 31 GRUDNIA 2023 R.

	Niepodlegające warunkom narzuconym przez fundatorów	Podlegające warunkom narzuconym przez fundatorów	Razem
Zmiany aktywów netto:			
Wzrost aktywów netto:			
Przychody z tytułu odsetek i dywidend	USD 2 076 454	USD -	USD 2 076 454
Spadek aktywów netto:			
Wynagrodzenia i świadczenia pracownicze	1 636 473	-	1 636 473
Koszty działalności operacyjnej	801 493	-	801 493
Koszty biura	169 428	-	169 428
Amortyzacja	127 758	-	127 758
Razem spadek aktywów netto	2 735 152	-	2 735 152
Dotacje (Nota 3)	(12 250 317)	(16 404)	(12 266 721)
Dotacje i spadek aktywów netto niepodlegających i podlegających warunkom narzuconym przez fundatorów	(12 909 015)	(16 404)	(12 925 419)
Zrealizowany zysk netto z tytułu inwestycji (Nota 6)	20 831 924	-	20 831 924
Niezrealizowany zysk netto z tytułu wzrostu wartości inwestycji (Nota 6)	18 264 875	-	18 264 875
Zysk netto z tytułu różnic kursowych (Nota 3)	1 123 734	-	1 123 734
Razem wzrost/(spadek) aktywów netto	27 311 518	(16 404)	27 295 114
Aktywa netto, początek roku	264 358 309	16 404	264 374 713
Aktywa netto, koniec roku	USD 291 669 827	USD -	USD 291 669 827

Załączone noty (informacje dodatkowe) stanowią integralną część niniejszego Skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH
ZA ROK ZAKOŃCZONY W DNIU 31 GRUDNIA 2023 R.

	Niepodlegające warunkom narzuconym przez fundatorów	Podlegające warunkom narzuconym przez fundatorów	Razem
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej:			
Wzrost/(Spadek) aktywów netto	USD 27 311 518	USD (16 404)	USD 27 295 114
Korekty w celu uzgodnienia wzrostu/(spadku) wartości aktywów netto ze środkami pieniężnymi netto pochodzącymi z/(wykorzystywanymi w) działalności operacyjnej:			
Zrealizowany zysk netto z tytułu inwestycji	(20 831 924)	-	(20 831 924)
Niezrealizowany zysk netto z tytułu wzrostu wartości inwestycji	(18 264 875)	-	(18 264 875)
Zysk netto z tytułu różnic kursowych	(1 123 734)	-	(1 123 734)
Odpisy aktualizujące wartość udzielonych pożyczek	98 000	-	98 000
Amortyzacja	127 758	-	127 758
Zwiększenie odsetek naliczonych od pożyczek	(15 153)	-	(15 153)
Zwiększenie odsetek naliczonych od inwestycji	(2 883)	-	(2 883)
Zwiększenie należności z tytułu umorzenia inwestycji	(8 310 655)	-	(8 310 655)
Wzrost stanu czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów i pozostałych aktywów	(9 495 070)	-	(9 495 070)
Wzrost stanu zobowiązań i biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów	39 848	-	39 848
Spadek stanu zobowiązań z tytułu dotacji	(459 771)	-	(459 771)
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	<u>(30 926 941)</u>	<u>(16 404)</u>	<u>(30 943 345)</u>
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej:			
Wpływy ze sprzedaży/wykupu inwestycji	57 919 384	-	57 919 384
Wydatki na nabycie inwestycji	(30 021 004)	-	(30 021 004)
Udzielone pożyczki	(4 478 654)	-	(4 478 654)
Wpływy ze spłaty udzielonych pożyczek	4 259 402	-	4 259 402
Wydatki na nabycie środków trwałych	(35 502)	-	(35 502)
Wpływy netto z działalności inwestycyjnej	<u>27 643 626</u>	<u>-</u>	<u>27 643 626</u>
Wpływ zmiany kursu wymiany walut na środki pieniężne i ich ekwiwalenty	<u>1 670 541</u>	<u>-</u>	<u>1 670 541</u>
Zmniejszenie netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	(1 612 774)	(16 404)	(1 629 178)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek roku	<u>15 829 930</u>	<u>16 404</u>	<u>15 846 334</u>
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec roku	<u>USD 14 217 156</u>	<u>USD -</u>	<u>USD 14 217 156</u>

Załączone noty (informacje dodatkowe) stanowią integralną część niniejszego Skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI

INFORMACJA DODATKOWA (NOTY) DO SKONSOLIDOWANEGO

SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

NA DZIEŃ 31 grudnia 2023 R.

1. ORGANIZACJA FUNDACJI

Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności (zwana dalej „Fundacją, a wspólnie ze swoją jednostką zależną, „Korporacją”) to amerykańska organizacja non-profit, założona w dniu 11 sierpnia 1999 r. Fundacja została założona przez Polsko-Amerykański Fundusz Przedsiębiorczości (zwany dalej „Funduszem”) w celu realizacji zadań określonych w Ustawie z 1989 r. o wspieraniu demokracji w Europie Wschodniej („Support for East European Democracy Act of 1989”) poprzez rozwijanie skutecznych programów pomocowych i sprawdzonych w praktyce działań Funduszu, a także podejmowanie innych inicjatyw rozwojowych sprzyjających demokratyzacji polskiej polityki i urynkowaniu polskiej gospodarki.

Działania Fundacji koncentrują się na trzech głównych obszarach: (i) inicjatywach w zakresie edukacji, (ii) rozwoju społeczności lokalnych oraz (iii) upowszechnianiu polskich doświadczeń związanych z transformacją. Do realizacji zadań związanych z indywidualnymi dotacjami Fundacja wyszukuje organizację zewnętrzną, której powierza zarządzanie danym programem (za-zwyczaj dobrze funkcjonującą polską organizacją pozarządową), co pozwala na optymalne wykorzystanie zasobów Fundacji. Fundacja nie posiada udziałów ani nie sprawuje kontroli w organizacjach zewnętrznych zarządzających programami.

Za zgodą Ministra Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej Fundacja otworzyła w Polsce swoje przedstawicielstwo (zwane dalej „Przedstawicielstwem”), którego celem jest promowanie Fundacji, udzielanie informacji oraz doradzanie Fundacji w związku z realizacją jej zadań.

Polsko-Amerykański Fundusz Pożyczkowy Inicjatyw Obywatelskich Sp. z o.o. („PAFPIO”) jest osobno zarządzaną jednostką zależną Fundacji, zajmującą się udzielaniem pożyczek organizacjom pozarządowym, stowarzyszeniom i innym inicjatywom non-profit w Polsce. W dniu 31 maja 2011 r. Fundusz przekazał Fundacji 100% udziałów PAFPIO w formie dotacji. PAFPIO jest niezależnym i odrębnym od Fundacji podmiotem gospodarczym. Zważywszy, że Fundacja posiada wszystkie pozostające w obrocie udziały tego podmiotu, PAFPIO jest włączany do sprawozdań Fundacji zgodnie z zasadami rachunkowości powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki („US GAAP”).

2. PODSTAWA PREZENTACJI SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Zgodnie z zasadami rachunkowości powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki (US GAAP), Korporacja jest zobowiązana do prezentacji skonsolidowanych informacji o swojej sytuacji finansowej i działalności w podziale na dwie grupy aktywów netto: (i) aktywa netto niepodlegające warunkom narzuconym przez fundatorów, które mogą być wydatkowane na dowolny cel, oraz (ii) aktywa netto podlegające warunkom narzuconym przez fundatorów, które mogą być wydatkowane wyłącznie zgodnie z określonymi przez fundatorów zastrzeżeniami. Na dzień 31 grudnia 2023 r. saldo aktywów netto w całości zaklasyfikowano jako aktywa netto nieograniczone warunkami narzuconymi przez fundatorów; Korporacja nie posiadała aktywów netto wskazanych przez Radę Dyrektorów jako zastrzeżone.

3. PODSUMOWANIE ISTOTNYCH ZASAD RACHUNKOWOŚCI

Zasady konsolidacji

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest przygotowane zgodnie z zasadami rachunkowości powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych i zawiera dane finansowe Fundacji oraz PAFPIO, jedynej jednostki zależnej Fundacji. Przy konsolidacji wyeliminowano wszystkie salda rozliczeń wzajemnych i transakcji zawartych między tymi jednostkami.

Szacunki

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI INFORMACJA DODATKOWA (NOTY) DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2023 R.

Sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z zasadami rachunkowości powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki wymaga od kierownictwa dokonania szacunków i przyjęcia założeń, które wpływają na wartość wykazywanych aktywów i pasywów, na (i) aktywa i zobowiązania warunkowe ujawnione na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego, jak również na (ii) przychody i koszty wykazywane w okresie sprawozdawczym. Faktycznie osiągnięte wyniki mogą różnić się od wartości szacunkowych.

Inwestycje według wartości godziwej

Korporacja ujmuje transakcje inwestycyjne w dniu ich zawarcia. Przychody z tytułu odsetek i dywidend, niezrealizowane i zrealizowane zyski i straty wykazuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności. Inwestycje Korporacji wchodziły w skład aktywów Fundacji. Korporacja korzysta z usług profesjonalnych firm inwestycyjnych i doradców, którzy zarządzają inwestycjami i nadzorują ich stan. Szczegółowy opis inwestycji Korporacji wykazanych w wartości godziwej znajduje się w Nocie 6. Inwestycje wyceniane w wartości godziwej klasyfikowane są zgodnie z „Hierarchią wartości godziwej” lub wyceniane w „Wartości netto aktywów (NAV)”. Szczegółowy opis stosowanych metod przedstawiono poniżej.

Inwestycje wyceniane w wartości godziwej, klasyfikowane zgodnie z hierarchią wartości godziwej

Inwestycje Korporacji sklasyfikowane jako wyceniane zgodnie z „Hierarchią wartości godziwej” są wyceniane w wartości godziwej i ujawniane zgodnie z „hierarchią wartości godziwej” przedstawioną w standardzie „Kodyfikacja standardów rachunkowości” (Accounting Standards Codification, ASC) temat 820, „Ujawnianie i wycena wartości godziwej” opracowanego przez Radę Standardów Rachunkowości Finansowej (Financial Accounting Standards Board). Hierarchia wartości godziwej określa wartość godziwą jako cenę możliwą do uzyskania w standardowej transakcji sprzedaży składnika aktywów lub przeniesienia zobowiązania, przeprowadzonej między uczestnikami rynku w dniu wyceny. Klasyfikację inwestycji Korporacji zgodnie z hierarchią wartości godziwej przedstawiono poniżej:

Poziom 1: Ta metoda wykorzystuje jako dane wejściowe notowane, niekorygowane ceny identycznych aktywów lub zobowiązań z aktywnych rynków, do których jednostka ma dostęp na koniec okresu sprawozdawczego.

Poziom 2: Dane wejściowe nie są cenami notowanymi na aktywnych rynkach, można je zaobserwować (bezpośrednio lub pośrednio) na rynku na koniec okresu sprawozdawczego, zaś wartość godziwą można ustalić przy użyciu modeli lub innych metod wyceny.

Poziom 3: Dane wejściowe to informacje, których nie można zaobserwować na rynku, ponieważ dane aktywa lub zobowiązania nie są przedmiotem obrotu (lub obrót ten jest bardzo mały), a jednostka sprawozdawcza wykorzystuje szacunki i założenia dotyczące wyceny danego składnika aktywów lub zobowiązań, w tym założenia dotyczące ryzyka. Dane służące do ustalania wartości godziwej są w dużej mierze oparte na subiektywnej ocenie. Ze względu na istotną niepewność tych szacunków wielkości te mogą znacząco różnić się od wartości wykorzystywanych w przypadku istnienia aktywnego rynku obrotu tymi aktywami i zobowiązaniami.

Poziom klasyfikacji instrumentu finansowego w ramach hierarchii wartości godziwej wyznacza się na podstawie danych wejściowych najniższego szczebla, które mają istotny wpływ na wycenę wartości godziwej. Poniżej przedstawiono opis metod wyceny instrumentów wycenianych w wartości godziwej, z uwzględnieniem ogólnej klasyfikacji tych instrumentów zgodnie z hierarchią wartości godziwej:

Akcje zwykłe i uprzywilejowane, fundusz indeksowy typu exchange-traded fund – indeks giełdowy S&P500, oraz papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu: Inwestycje kapitałowe oraz papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu (papiery wartościowe emitowane przez polski rząd) wycenia się na podstawie kursu zamknięcia podawanego przez najważniejsze giełdy. Akcje zwykłe i uprzywilejowane, fundusz indeksowy typu exchange-traded fund – indeks giełdowy S&P500 oraz

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI

INFORMACJA DODATKOWA (NOTY) DO SKONSOLIDOWANEGO

SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2023 R.

niektóre papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu należą do pierwszego poziomu hierarchii wartości godziwej.

Publiczne fundusze inwestycyjne – jednostki uczestnictwa i papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu: Są to publiczne jednostki inwestycyjne wyceniane na podstawie wartości NAV określonej przez zarządzające nimi podmioty. W przypadku publicznych funduszy inwestycyjnych wartość aktywów netto (NAV) stanowi cena rynkowa, klasyfikowana na pierwszym poziomie hierarchii wartości godziwej.

Inwestycje klasyfikowane jako wyceniane w wartości godziwej, podlegające wycenieniu w wartości aktywów netto

Inwestycje wyceniane w wartości aktywów netto ze względów praktycznych wycenia się na podstawie NAV jednostki inwestycyjnej. NAV wylicza się jako wartość aktywów stanowiących własność tej jednostki inwestycyjnej, pomniejszoną o jej zobowiązania. Wartość godziwa inwestycji wycenianych na podstawie NAV stanowi część NAV przypisaną Korporacji i obejmuje inwestycje alternatywne oraz prywatny fundusz inwestycyjny – jednostki uczestnictwa:

Inwestycje alternatywne: Są to prywatne jednostki inwestycyjne wyceniane metodą NAV określoną przez podmioty nimi zarządzające. Inwestycje uznane przez jednostkę zarządzającą za niemożliwe do upłynnienia i/lub nieposiadające łatwej do sprawdzenia wartości rynkowej wycenia się na podstawie bieżących szacunków dokonanych przez zarządzających jednostkami inwestycyjnymi. Metody wyceny i dane wsadowe ustala zarządzający jednostką inwestycyjną.

Prywatny fundusz inwestycyjny – jednostki uczestnictwa: Inwestycja jest prywatną jednostką inwestycyjną wycenianą metodą NAV określoną przez podmioty nimi zarządzające. NAV prywatnego funduszu inwestycyjnego, o którym mowa powyżej, to cena jego jednostek uczestnictwa, która nie jest ceną notowaną na aktywnym rynku, lecz wyliczaną na podstawie inwestycji pozostających w obrocie na aktywnym rynku. Korporacja może dokonać wykupu inwestycji w dniu jej wyceny lub w krótkim terminie bez żadnych ograniczeń.

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Dla celów skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych Korporacja uznaje za ekwiwalenty środków pieniężnych wszystkie instrumenty finansowe o wysokiej płynności i pierwotnym terminie zapadalności do trzech miesięcy na dzień ich nabycia. Na dzień 31 grudnia 2023 r. Korporacja nie posiadała środków pieniężnych o ograniczonej możliwości dysponowania.

Dotacje i zobowiązania z tytułu dotacji

Dotacje są ujmowane jako koszty dotacji w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności oraz zobowiązania z tytułu dotacji w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej z chwilą zatwierdzenia zgodnie z zasadami ustalonymi przez Radę Dyrektorów, zakończenia negocjacji z beneficjentem oraz podpisania umowy dotacji przez strony.

Otrzymane granty

Jeżeli darczyńca nie ustanowił żadnych warunków lub w przypadku, gdy warunki zostały nałożone, ale prawdopodobieństwo, że Korporacja ich nie spełni, jest niewielkie, otrzymane granty są wykazywane w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności jako przychód (i) w okresie otrzymania grantu, lub (ii) w okresie, w którym została zawarta umowa grantu pomiędzy Korporacją a darczyńcą. W 2023 r. nie otrzymano żadnych grantów.

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI INFORMACJA DODATKOWA (NOTY) DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2023 R.

Przychody z tytułu odsetek i dywidend

Przychody z tytułu odsetek ujmuje się metodą memoriałową. Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w okresie, w którym ogłoszona została wypłata dywidendy, jeżeli Korporacja była w posiadaniu danego papieru wartościowego na dzień ustalenia prawa do dywidendy.

Waluta obca

Walutą funkcjonalną i sprawozdawczą Korporacji jest dolar amerykański (USD). Walutą funkcjonalną Przedstawicielstwa Fundacji i PAFPIO jest polski złoty (PLN). Przychody i koszty denominowane w PLN przeliczane są na USD w ciągu roku po aktualnych kursach wymiany. Aktywa i zobowiązania denominowane w PLN przelicza się po kursie spot obowiązującym na koniec roku. Korekty z przeszacowania i przeliczenia ujmuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności jako zysk (strata) netto z tytułu różnic kursowych.

Usługi świadczone bezpłatnie

Członkowie Rady Dyrektorów Korporacji nie otrzymują żadnego wynagrodzenia z tytułu pełnienia swoich obowiązków. Osoby te poświęcają Korporacji znaczną ilość czasu. W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym nie uwzględniono kosztów z tytułu takich nieodpłatnych usług ze względu na brak obiektywnej podstawy do ich wyceny. Przewodniczący Rady Dyrektorów Korporacji („Przewodniczący”) otrzymuje honorarium z tytułu pełnienia swojej funkcji. Polscy członkowie Rady Dyrektorów Korporacji, niebędący członkami Zarządu Fundacji, otrzymują wynagrodzenie za konsultacje wspierające programy Fundacji w Polsce. W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2023 r. łączne wynagrodzenie polskich członków Rady Dyrektorów oraz Przewodniczącego wyniosło 99 078 USD.

Amortyzacja

Grunty i środki trwałe są początkowo wykazywane w cenie nabycia. Wszelkie środki trwałe oprócz gruntów, które nie podlegają amortyzacji, amortyzowane są metodą liniową w szacowanym okresie użytkowania w następujący sposób: podniesienie wartości gruntu – 15 lat, budynki – 39 lat, sprzęt komputerowy, oprogramowanie, meble i samochody – od 3 do 5 lat.

Koszty działalności operacyjnej

Usługi specjalistyczne, koszty posiedzeń Rady Dyrektorów, honoraria wypłacane polskim członkom Rady Dyrektorów i Przewodniczącemu, koszty podróży, zakwaterowania i wyżywienia, koszty administracyjne oraz podatek VAT i podatek dochodowy płacony przez PAFPIO, a także odpisy PAFPIO aktualizujące wartość udzielanych pożyczek klasyfikowane są jako koszty działalności operacyjnej.

Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe to możliwość poniesienia straty z powodu niedotrzymania warunków umowy przez kontrahenta. O ile odpowiednie dokumenty nie stanowią inaczej, Korporacja nie wymaga zabezpieczenia instrumentów finansowych ani kredytów, z którymi wiąże się ryzyko kredytowe. Na dzień 31 grudnia 2023 r. w Korporacji występowała ekspozycja kredytowa wynikająca głównie z instrumentów dłużnych wchodzących w skład jej portfela inwestycyjnego oraz z pożyczek udzielonych przez PAFPIO. Maksymalny poziom ryzyka poniesienia strat na tych aktywach odzwierciedlają odpowiednie kwoty przedstawione w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI INFORMACJA DODATKOWA (NOTY) DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2023 R.

4. DOTACJA Z POLSKO-AMERYKAŃSKIEGO FUNDUSZU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Zgodnie z umową podpisaną w 1999 r. pomiędzy Funduszem a Rządem Stanów Zjednoczonych oraz w porozumieniu z Rządem Rzeczypospolitej Polskiej, Fundusz zwrócił 120 mln USD ze swoich aktywów Departamentowi Skarbu Stanów Zjednoczonych i wniósł pozostałe aktywa do Fundacji zgodnie z umową dotacji podpisaną między Funduszem a Fundacją (z późniejszymi zmianami, „Umowa dotacji”). Łączna kwota przekazana przez Fundusz Fundacji wyniosła 255,3 mln USD i została zaksięgowana jako aktywa netto niepodlegające ograniczeniom. Od 2018 r., gdy Korporacja wdrożyła aktualizację standardów rachunkowości FASB 2016-14 zatytułowaną „Presentation of Financial Statement of Not-for-Profit Entities”, kwota ujmowana jest jako aktywa netto nieograniczone warunkami narzuconymi przez fundatorów. Zgodnie z ostatnim aneksem do Umowy dotacji, została ona rozwiązana wraz z likwidacją Funduszu w dniu 27 grudnia 2011 r., z wyjątkiem pewnych postanowień, które pozostały w mocy po jej rozwiązaniu, w tym postanowienia, zgodnie z którym Rząd Stanów Zjednoczonych ma prawo zażądać od Fundacji zwrotu aktywów otrzymanych od Funduszu, łącznie z osiągniętym na nich zyskiem, do Skarbu Państwa USA, jeżeli uzna, że Fundacja dotowała lub w inny sposób finansowała działalność niezgodną z prawem.

5. ZARZADZENIE ZASOBAMI PŁYNNYMI

Fundacja polega na zwrotach ze swojego portfela inwestycyjnego („Portfel”), a PAFPIO opiera się na dochodach z tytułu odsetek z pożyczek udzielonych na wydatki operacyjne, które stanowią koszty poniesione w celu realizacji misji Fundacji i misji PAFPIO. Fundacja przyjęła politykę inwestycyjną regulującą zarządzanie Portfelem, która obejmuje politykę wydatków przewidującą, że roczne wydatki, obejmujące dotacje, koszty działalności operacyjnej i wydatki inwestycyjne, powinny opierać się na około 5,0% średniej wartości Portfela na koniec kwartału za ostatnie dwanaście kwartałów. W celu zaspokojenia zapotrzebowania na środki pieniężne związane z działalnością operacyjną w ciągu jednego roku od dnia bilansowego, Korporacja dysponowała zasobami płynnymi w wysokości 14,2 mln USD w gotówce („Środki pieniężne na koniec roku”). Około 95% wydatków Fundacji to wydatki w polskich złotych. Środki pieniężne na koniec roku obejmują około 7 miesięcy wydatków w złotych. Ponadto, dzienna płynność wynosi 58,1 mln USD inwestycji Korporacji według wartości godziwej.

6. INWESTYCJE WYKAZYWANE W WARTOŚCI GODZIWEJ

Opis metodologii i założeń przyjętych do określania wartości godziwej Inwestycji Korporacji znajduje się powyżej w Nocie 3 „Inwestycje wykazywane w wartości godziwej”. Koszt, wartość godziwą i skumulowane niezrealizowane zyski z inwestycji na dzień 31 grudnia 2023 r. przedstawia poniższa tabela.

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI
INFORMACJA DODATKOWA (NOTY) DO SKONSOLIDOWANEGO
SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO
NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2023 R.

	Koszt	Wartość godziwa	Skumulowany Niezmierzony wzrost (spadek)
Inwestycje klasyfikowane według hierarchii wartości godziwej:			
Akcje zwykłe i uprzywilejowane	USD 11 228 487	USD 17 658 223	USD 6 429 736
Fundusz indeksowy typu exchange-traded fund – indeks giełdowy S&P500	18 188 962	23 521 044	5 332 082
Publiczny fundusz inwestycyjny – dochód stały	16 863 334	16 958 935	95 601
Inwestycje wyceniane w wartości aktywów netto (NAV):			
Inwestycje alternatywne	125 987 094	177 598 748	51 611 654
Prywatny fundusz inwestycyjny – jednostki uczestnictwa	9 752 993	23 826 588	14 073 595
	USD 182 020 870	USD 259 563 538	USD 77 542 668

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI
INFORMACJA DODATKOWA (NOTY) DO SKONSOLIDOWANEGO
SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO
NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2023 R.

W poniższej tabeli przedstawiono niezrealizowany i zrealizowany zysk (stratę) netto z inwestycji za rok zakończony dnia 31 grudnia 2023 r.:

	Niezrealizowany zysk (strata) netto	Zrealizowany zysk / (strata) netto
Inwestycje klasyfikowane według hierarchii wartości godziwej:		
Akcje zwykłe i uprzywilejowane	USD (3 588 584)	USD 8 918 703
Fundusz indeksowy typu exchange-traded fund – indeks giełdowy S&P500	4 559 952	-
Publiczny fundusz inwestycyjny – dochód stały	754 437	(431 123)
Papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu	5 537	-
Inwestycje wyceniane w wartości aktywów netto (NAV):		
Inwestycje alternatywne	12 499 256	12 344 344
Prywatny fundusz inwestycyjny – jednostki uczestnictwa	4 034 277	-
	USD 18 264 875	USD 20 831 924

W poniższej tabeli przedstawiono inwestycje Korporacji na dzień 31 grudnia 2023 roku, wykazywane w wartości godziwej w poszczególnych okresach rozliczeniowych według poziomów hierarchii opisanych w Nocie 3:

	Ceny identycznych aktywów notowane na aktywach rynkach (Poziom 1)	Wyceniane w wartości aktywów netto (NAV)	Razem
Inwestycje klasyfikowane według hierarchii wartości godziwej:			
Akcje zwykłe i uprzywilejowane	USD 17 658 223	USD -	USD 17 658 223
Fundusz indeksowy typu exchange-traded fund – indeks giełdowy S&P500	23 521 044	-	23 521 044
Publiczny fundusz inwestycyjny – dochód stały	16 958 935	-	16 958 935
Inwestycje wyceniane w wartości aktywów netto (NAV):			
Inwestycje alternatywne	-	177 598 748	177 598 748
Prywatny fundusz inwestycyjny – jednostki uczestnictwa	-	23 826 588	23 826 588
	USD 58 138 202	USD 201 425 336	USD 259 563 538
% całkowitej kwoty	22,4%	77,6%	100,0%

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2023 r. inwestycje Fundacji, po potrąceniu zewnętrznych i bezpośrednich wewnętrznych kosztów inwestycji, charakteryzowały się roczną stopą zwrotu wynoszącą 15,72%.

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI INFORMACJA DODATKOWA (NOTY) DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2023 R.

W pozostałych aktywach na dzień 31 grudnia 2023 r. ujęto także 9,5 mln USD środków finansowych Korporacji przechowywanych na koncie subskrypcji jednej z istniejących alternatywnych inwestycji Korporacji do chwili zatwierdzenia przez każdy z funduszy, co nastąpiło dnia 1 stycznia 2024 r. Przedmiotowy fundusz realizuje strategię ukierunkowaną wyłącznie na long equity, inwestując w spółki z siedzibą w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej, na rynkach międzynarodowych i wschodzących. Wykup funduszu jest możliwy co kwartał, przy zachowaniu 30-dniowego okresu powiadomienia o wykupie. Inwestycja jest wyceniana na podstawie wartości NAV określonej przez jej podmiot zarządzający i klasyfikowana na trzecim poziomie hierarchii wartości godziwej.

W poniższej tabeli przedstawiono uzgodnienie bilansów otwarcia z bilansami zamknięcia dla aktywów klasyfikowanych na trzecim poziomie hierarchii wartości godziwej:

	Inwestycje alternatywne	Prywatny fundusz inwestycyjny – jednostki uczestnictwa	Razem
Bilans otwarcia	USD 173 512 292	USD 19 792 311	USD 193 304 603
Przesunięcia do Poziomu 3	-	-	-
Przesunięcia z Poziomu 3	-	-	-
Zysk netto za okres (razem) uwzględniony we wzroście aktywów netto niepodlegających warunkom narzuconym przez fundatorów (razem)	24 843 600	4 034 277	28 877 877
Zakupy	2 036 385	-	2 036 385
Sprzedaż	(22 793 529)	-	(22 793 529)
Bilans zamknięcia	USD 177 598 748	USD 23 826 588	USD 201 425 336

W poniższej tabeli przedstawiono informacje o inwestycjach Korporacji wycenianych ze względów praktycznych metodą wartości aktywów netto funduszy inwestycyjnych, sklasyfikowanych według strategii inwestycyjnej, na dzień 31 grudnia 2023 roku:

	Wartość godziwa	Częstotliwość wykupu	Okres od powiadomienia do wykupu	
<u>Inwestycje alternatywne:</u>				
Multi-strategy	USD 37 427 401	Co kwartał / w ciągu czterech kwartałów	65–75 dni 15 dni	(a)
Rynki wschodzące	10 490 894	Raz w miesiącu	roboczych	(b)
Fundusze long/short	24 273 677	Zob. nota.	45–90 dni	(c)
Tylko fundusze long	82 127 560	Zob. nota.	Zob. nota.	(d)
Private equity	23 279 215	Niepodlegające możliwości wykupu	Nie dotyczy	(e)
	177 598 748			
<u>Prywatny fundusz inwestycyjny – jednostki uczestnictwa:</u>				
Międzynarodowe	23 826 588	Raz w miesiącu	10 dni roboczych	(f)
	USD 201 425 336			

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI

INFORMACJA DODATKOWA (NOTY) DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2023 R.

Poza ujawnionymi w notcie (e) poniżej zobowiązaniami wynoszącymi łącznie 9,6 mln USD Korporacja nie posiada niewykonanych zobowiązań inwestycyjnych. Kwota uzyskana ostatecznie z potencjalnej sprzedaży inwestycji wycenianych w NAV różniłaby się prawdopodobnie od wartości godziwej tych inwestycji na dzień 31 grudnia 2023 r.

- a) **Multi-strategy:** Do tej kategorii należą alternatywne fundusze inwestycyjne, które realizują różnorodne strategie inwestowania, w tym long/short equity, event-driven, kredytowe, merger arbitrage, aktywa zagrożone i transakcje prywatne, przede wszystkim w Stanach Zjednoczonych i krajach należących do Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju. Wykupu dokonywać można co kwartał oraz w ciągu czterech kwartałów według stawki 25% NAV co kwartał, dla odpowiednio 70% i 25% przedmiotowej kategorii.
- b) **Rynki wschodzące:** Kategoria ta obejmuje jeden alternatywny fundusz inwestycyjny, który realizuje wyłącznie strategię long equity na rynkach wschodzących. Fundusz inwestuje głównie w spółki zlokalizowane w krajach objętych indeksem rynków wschodzących MSCI oraz indeksem rynków granicznych MSCI. Wykupu dokonywać można co miesiąc.
- c) **Fundusze long/short equity:** Kategoria obejmuje dwa alternatywne fundusze inwestycyjne, które realizują strategię long/short equity, ukierunkowane na inwestycje w globalne technologie, media i telekomunikację (25% i 75% tej kategorii). Fundusze podlegają kwartalnemu i rocznemu wykupowi, dla odpowiednio 25% i 75% przedmiotowej kategorii.
- d) **Long Only:** Kategoria ta obejmuje siedem inwestycji, które realizują poniższe strategie inwestowania:
 - I. trzy fundusze ukierunkowane są na inwestycje w sektorze opieki zdrowotnej, przemysłu i dóbr luksusowych,
 - II. jeden fundusz inwestuje głównie w equity amerykańskie,
 - III. jeden fundusz inwestuje w spółki z siedzibą w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej, na rynkach międzynarodowych i wschodzących,
 - IV. jeden fundusz inwestuje w międzynarodowe spółki large cap, oraz
 - V. jeden fundusz inwestuje w spółki small cap.

Fundusze podlegają kwartalnemu i rocznemu wykupowi, dla odpowiednio 42% i 46% przedmiotowej kategorii. Dla 12% tej kategorii wykup jest możliwy w dniu 31 grudnia 2025 r. za 150-dniowym uprzednim powiadomieniem, a następnie po upływie okresów 36-miesięcznych za 150-dniowym uprzednim powiadomieniem.

- e) **Private equity:** Korporacja zainwestowała w trzynaście funduszy private equity. Fundusze te nie kwalifikują się do wykupu, ponieważ oczekuje się podziału zysku po sprzedaży aktywów przez fundusze. Nie ma możliwości oszacowania okresu, w którym aktywa te zostaną sprzedane. Zgodnie z dokumentami funduszy podział zysku powinien nastąpić przed datą zakończenia każdej inwestycji, którą można przesunąć. Kategoria ta obejmuje:
 - I. dwie inwestycje w fundusze private equity, inwestujące w północnoamerykańskim sektorze energetycznym, Korporacja zobowiązała się zainwestować w te fundusze 9,0 mln USD, po 4,5 mln USD w każdy. Na dzień 31 grudnia 2023 roku, wartość pozostałego zobowiązania Korporacji wobec tych funduszy wynosiła 0,4 mln USD. Daty zakończenia pierwszego i drugiego funduszu przypadają odpowiednio na 2024 i 2025 r.,
 - II. inwestycje w cztery fundusze private equity, inwestujące w rozwój i ekspansję jednostek z sektora opieki zdrowotnej, przede wszystkim w specjalistyczne środki farmaceutyczne, świadczenia terapeutyczne/farmakologiczne, technologie medyczne i sektory usług

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI
INFORMACJA DODATKOWA (NOTY) DO SKONSOLIDOWANEGO
SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO
NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2023 R.

zdrowotnych; Korporacja zobowiązała się zainwestować 14,0 mln USD w te fundusze. Na dzień 31 grudnia 2023 roku, wartość jej zobowiązania wobec tych funduszy wynosiła 5,7 mln USD. Daty zakończenia inwestycji przypadają odpowiednio na 2025, 2029, 2032 i 2032 r.,

- III. inwestycja w dwa kryzysowe fundusze private equity specjalizujące się w inwestycjach w okresach kryzysu rynkowego. Fundusze są ukierunkowane na zakup papierów wartościowych firm na krawędzi bankructwa, przede wszystkim w USA i w krajach OECD; Korporacja zobowiązała się zainwestować w ten fundusz 10,0 mln USD. Na dzień 31 grudnia 2023 roku jej zobowiązanie wobec tego funduszu wynosiło 2,5 mln USD. Daty zakończenia pierwszego i drugiego funduszu przypadają odpowiednio na 2024 i 2028 r.,
- IV. inwestycja w globalnie zdywersyfikowany portfel funduszy venture capital, która jest ukierunkowana także na możliwości współinwestowania; Korporacja zobowiązała się zainwestować 1,5 mln USD w ten fundusz oraz, na dzień 31 grudnia 2023 r., wartość jej zobowiązania wobec tego funduszu wynosiła 0,5 mln USD. Data zakończenia tego funduszu przypada na rok 2031,
- V. inwestycja w fundusz funduszy dążący do stworzenia skoncentrowanego portfela zobowiązań pierwotnych i wtórnych wobec renomowanych i dobrze się zapowiadających funduszy venture capital, a także inwestycje bezpośrednie w spółki w fazie wzrostowej; Korporacja zobowiązała się zainwestować 1,5 mln USD w ten fundusz oraz, na dzień 31 grudnia 2023 r., wartość jej zobowiązania wobec tego funduszu wynosiła 0,2 mln USD. Data zakończenia tego funduszu przypada na rok 2035,
- VI. inwestycja w fundusz private equity inwestujący w spółki w najwcześniejszym etapie wzrostu i spółki o trwałym wzroście na rynkach prywatnych. Korporacja zobowiązała się zainwestować 0,5 mln USD w ten fundusz oraz, na dzień 31 grudnia 2023 r., wartość jej zobowiązania wobec tego funduszu wynosiła 0,3 mln USD. Data zakończenia tego funduszu przypada na rok 2031, oraz
- VII. inwestycja w dwa kryzysowe fundusze private equity inwestujące w spółki z siedzibami głównie w USA, Chinach i Indiach, które są dynamicznie rozwijającymi się liderami rynkowymi specjalizującymi się w technologicznych innowacjach w usługach finansowych i internetowych, oprogramowaniach dla przedsiębiorstw oraz branży konsumenckiej. Korporacja zobowiązała się zainwestować 3,5 mln USD w ten fundusz oraz, na dzień 31 grudnia 2023 r., wartość jej zobowiązania wobec tego funduszu wynosiła 0,2 mln USD. Daty zakończenia tego funduszu przypadają na rok 2031.

- f) Międzynarodowe: Kategoria ta obejmuje jeden fundusz inwestycyjny, którego celem jest osiągnięcie długoterminowego wzrostu przede wszystkim poprzez inwestowanie w zdywersyfikowany portfel papierów wartościowych spółek mających siedzibę w dowolnym kraju poza Stanami Zjednoczonymi. Fundusz inwestuje przede wszystkim na ustabilizowanych rynkach międzynarodowych, jednak część aktywów funduszu może być inwestowana na rynkach wschodzących. Wykupu dokonywać można co miesiąc.

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI
INFORMACJA DODATKOWA (NOTY) DO SKONSOLIDOWANEGO
SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO
NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2023 R.

7. GRUNTY I ŚRODKI TRWAŁE

Na dzień 31 grudnia 2023 r. grunty i środki trwałe obejmowały:

Grunty	USD 1 913 359
Podniesienie wartości gruntów	174 158
Budynek	2 769 692
Sprzęt komputerowy i oprogramowanie	135 477
Umeblowanie i wyposażenie	317 789
Samochody	87 908
	<u>5 398 383</u>
Minus umorzenie i amortyzacja	<u>1 423 058</u>
Wartość księgowa netto	<u>USD 3 975 325</u>

8. METODA PORÓWNAWCZA I ALOKACJA WYDATKÓW

Wydatki na działalność Korporacji poniesione w celu realizacji misji Fundacji oraz misji PAFPIO są klasyfikowane jako dotacje i spadek aktywów netto niepodlegające i podlegające warunkom narzuconym przez fundatorów w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności („Spadek aktywów netto niepodlegających i podlegających warunkom narzuconym przez fundatorów i dotacji”), których klasyfikacja według metody porównawczej przedstawia się następująco:

	Spadek aktywów netto:	Programy	Zarządzanie i Ogólne
Spadek aktywów netto niepodlegających warunkom narzuconym przez fundatorów:			
Wynagrodzenia i świadczenia pracownicze	USD 1 636 473	USD 1 107 945	USD 528 528
Koszty działalności operacyjnej	801 493	196 889	604 604
Koszty biura	169 428	106 523	62 905
Amortyzacja	127 758	78 911	48 847
Spadek aktywów netto niepodlegających warunkom narzuconym przez fundatorów razem	<u>2 735 152</u>	<u>1 490 268</u>	<u>1 244 884</u>
Dotacje:			
Niepodlegające warunkom narzuconym przez fundatorów	12 250 317	12 250 317	-
Podlegające warunkom narzuconym przez fundatorów	16 404	16 404	-
Dotacje i spadek aktywów netto	<u>USD 15 001 873</u>	<u>USD 13 756 989</u>	<u>USD 1 244 884</u>

Wydatki na usługi w zakresie programów obejmują usługi świadczone na rzecz beneficjentów wypełniających misję Fundacji oraz misję PAFPIO („Usługi w zakresie programów”). Koszty zarządzania i koszty ogólne obejmują koszty wszystkich innych działań Korporacji, które związane są z Usługami w zakresie programów („Zarządzanie i kwestie ogólne”).

Wydatki przypisywane są do kategorii według metody porównawczej w następujący sposób: (i) wynagrodzenia i świadczenia pracownicze oraz amortyzacja są alokowane do odpowiednich kategorii na pracownika na podstawie szacunkowego czasu i wysiłku według metody porównawczej; (ii) koszty operacyjne są alokowane do stosownych kategorii (a) na pracownika na podstawie szacunkowego czasu

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI INFORMACJA DODATKOWA (NOTY) DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2023 R.

i wysiłku według metody porównawczej lub (b) są przypisywane do kategorii Zarządzanie i ogólne na podstawie faktycznych wydatków poniesionych z powodu kosztów, które nie mają charakteru wydatków programowych; (iii) koszty biura alokowane są do odpowiedniej kategorii na podstawie metrażu i szacunków wycieńczenia pracownika dotyczących włożonych czasu i wysiłku według metody porównawczej, oraz (iv) dotacje klasyfikowane są jako kategoria Usługi w zakresie programów.

9. POŻYCZKI I ODPISY AKTUALIZUJĄCE WARTOŚĆ POŻYCZEK

Pożyczki udzielane są przez Polsko-Amerykański Fundusz Pożyczkowy Inicjatyw Obywatelskich (PAFPIO) i wykazywane w pozostałej do spłaty kwocie kapitału z naliczonymi odsetkami, pomniejszonej o wartość odpisu na wypadek nieściągalności pożyczki. Odsetki od pożyczek ujmują się w przychodach i wlicza na podstawie pozostałych do spłaty kwot kapitału przy zastosowaniu odpowiedniej stawki. Z naliczania odsetek rezygnuje się w momencie wypowiedzenia umowy pożyczki lub powstania wątpliwości co do jej ściągalności.

Odpis aktualizujący wartość pożyczek jest utrzymywany na takim poziomie ustalonym przez kierownictwo PAFPIO, żeby jego wartość wystarczała do pokrycia potencjalnych strat w portfelu pożyczek. Wartość ustala się na podstawie ryzyka straty związanego z sytuacją konkretnego pożyczkobiorcy, w tym z jego sytuacją finansową, historią spłaty zobowiązań i wartością zabezpieczeń, a także innych czynników i szacunków, które podlegają zmianie w miarę upływu czasu. Szacunki ryzyka straty oraz wysokości odpisu od pożyczki mają charakter subiektywny, a ostateczna wysokość strat może się od nich różnić. Wartości szacunkowe podlegają okresowym przeglądom, których dokonuje kierownictwo PAFPIO. Niezbędne korekty ujmują się w okresach, w których kierownictwo otrzymało informację o konieczności ich wprowadzenia. Odpis aktualizujący wartość pożyczek: (i) zwiększa się o kwoty rezerw na wypadek nieściągalności; (ii) zmniejsza się o kwoty pożyczek odzyskanych, na które uprzednio ujęto rezerwę na wypadek nieściągalności; (iii) zmniejsza się o odpisy. Działania windykacyjne kontynuują się po spisaniu pożyczki w straty przez kierownictwo PAFPIO, co umożliwi odzyskanie należnych kwot.

Zmiany stanu odpisu aktualizującego wartość pożyczek ujętego przez PAFPIO za rok zakończony 31 grudnia 2023 roku są następujące:

Bilans otwarcia	USD 142 787
Dodatkowy odpis aktualizujący odniesiony w koszty operacyjne	98 000
Odzyskane pożyczki uprzednio objęte odpisem aktualizacyjnym	(9 358)
Pożyczki spisane	(54 117)
Korekta z tytułu przewalutowania	23 572
Bilans zamknięcia	<u>USD 200 884</u>

10. ZOBOWIĄZANIA BILANSOWE I POZABILANSOWE

Na dzień 31 grudnia 2023 r. Korporacja zatwierdziła 20 programów o łącznej wartości 16,6 mln USD których realizacja była uwarunkowana zakończeniem negocjacji dotyczących dotacji i podpisania umowy dotacji satysfakcjonującej strony. Po dniu 31 grudnia 2023 r. Fundacja podpisała umowy dotacji dotyczące tych programów na łączną kwotę wynoszącą 5,6 mln USD.

Jak ujawniono w nocie nr 6, na dzień 31 grudnia 2023 r. zobowiązania Fundacji wobec funduszy private equity wynosiły 9,6 mln USD. Po dniu 31 grudnia 2023 r. Korporacja sfinansowała przedmiotowe zobowiązania w kwocie 0,2 mln USD.

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI INFORMACJA DODATKOWA (NOTY) DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2023 R.

11. WOJNA W UKRAINIE

Trwający w Ukrainie konflikt zbrojny i nałożone w związku z nim na Federację Rosyjską sankcje mogą wpłynąć na gospodarki Polski, Europy i całego świata. Działania programowe Korporacji obejmują programy realizowane w Polsce, skierowane do przedstawicieli, partnerów, studentów i specjalistów z państw Europy Środkowo-Wschodniej, Kaukazu Południowego, Azji Środkowej, Ukrainy, Białorusi i Rosji. Działania programowe Fundacji finansowane są ze zwrotów z portfela inwestycyjnego („Portfel”), na który sytuacja w Ukrainie, Rosji i Białorusi nie ma istotnego bezpośredniego wpływu. Sytuacja w tych państwach może wpłynąć na światowe rynki finansowe oraz ogólną sytuację gospodarczą, co może wywrzeć wpływ na niektóre założenia i szacunki związane z Portfelem. W rezultacie konieczne mogą okazać się korekty wartości księgowej Portfela w kolejnym roku obrotowym. Na obecnym etapie kierownictwo nie jest w stanie wiarygodnie oszacować możliwego wpływu bieżących zdarzeń, ponieważ sytuacja zmienia się z dnia na dzień. Środki płynne dostępne dla Korporacji z nawiązką zaspokajają potrzeby finansowe w kolejnym roku obrotowym, a obecna sytuacja nie miała negatywnego oddziaływania na działania programowe.

12. STATUS PODATKOWY

Stany Zjednoczone Ameryki

W Stanach Zjednoczonych Ameryki Fundacja jest zwolniona z federalnych podatków dochodowych na podstawie art. 501(c)(4) amerykańskiego Kodeksu Podatkowego (ang. *Internal Revenue Code*). Ponadto Fundacja jest zwolniona z podatków stanowych i lokalnych.

Polska

Polskie Przedstawicielstwo Fundacji nie podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób prawnych w Polsce. PAFPIO jest polską spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, podlegającą opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób prawnych. W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2023 r., podatek dochodowy PAFPIO wyniósł 32 998 USD i został ujęty w kosztach operacyjnych w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności.

13. WYDARZENIA PO ZAKOŃCZENIU OKRESU SPRAWOZDAWCZEGO

Korporacja oceniła wydarzenia po zakończeniu okresu sprawozdawczego do dnia 29 kwietnia 2024 r., czyli daty sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego, i uznała, że nie wystąpiły żadne dodatkowe zdarzenia wymagające uwzględnienia w formie korekt lub ujawnienia w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym sporządzonym na dzień i za rok zakończony dnia 31 grudnia 2023 r.

RADA DYREKTORÓW

* stan na czerwiec 2024

ANDREW NAGORSKI – PRZEWODNICZĄCY

Wielokrotnie nagradzany dziennikarz i pisarz, były korespondent zagraniczny i Szef Redakcji (Senior Editor) Newsweek International

JOSEPH C. BELL

Senior Counsel w Hogan Lovells

ALFRED B. BIEĆ

Były Podsekretarz Stanu w Urzędzie Rady Ministrów, Sekretarz KERM, były Prezes Zarządu Banku PEKAO Nowy Jork i Banku Pocztowego

ANGELA BRAV

Prezes Zarządu Hertz International

ANNA FORNALCZYK

Była Prezes Urzędu Antymonopolowego (obecnie UOKiK)

SARA GAY FORDEN

Uznana pisarka, publicystka i dziennikarka kierująca zespołem reporterów w Bloomberg News

GEOFFREY HOGUET

Członek Zarządu GRH Holdings, LLC

JOHN KASNICKI

Dyrektor Zarządzający ds. Inwestycji, Summit Rock Advisors

KATARZYNA KIELI

Prezes i Dyrektor Zarządzająca Warner Bros. Discovery Poland and CEO TVN

JERZY KOŹMIŃSKI

Były Ambasador RP w USA, Prezes Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności

STEPHEN D. MULL

Prorektor ds. Polityki Zagranicznej Uniwersytetu Virginia, były Ambasador USA w Litwie i Polsce

KRZYSZTOF PAWŁOWSKI

Prezydent Wyższej Szkoły Biznesu – National Louis University w Nowym Sączu, były Senator RP

SYLWIA WILKOS

Producent i reżyser filmowy, Prezes Moondragon Film; wykładowca akademicki nauk humanistycznych

MARK BRZEZINSKI - AMBASADOR USA W POLSCE

Gość Honorowy Rady Dyrektorów

CZŁONKAMI RADY DYREKTORÓW BYLI:

MAREK BELKA – w latach 2000-2010

MICHAŁ BONI – w latach 2000-2008

COLIN G. CAMPBELL – w 2000 roku

CHRISTOPHER R. HILL – w latach 2010-2022

DAVID NIEMIEC – w latach 2011-2020

CARLA H. SKODINSKI – w latach 2009-2022

JOHN P. BIRKELUND † – w latach 2000-2019

FREDERICK M. BOHEN † – w latach 2003-2013

ZBIGNIEW BRZEZIŃSKI † – w latach 2000-2015

JOHN H'DARMS † – w latach 2000-2002

ROBERT G. FARIS † – w latach 2000-2015

ALEKSANDER KOJ † – w latach 2000-2010

NICHOLAS A. REY † – w latach 2000-2009

ZARZĄD I PRACOWNICY

* stan na czerwiec 2024

Prezes Fundacji

JERZY KOŹMIŃSKI

Dyrektor Operacyjny, Dyrektor Przedstawicielstwa w Polsce

GRZEGORZ JĘDRYS

Dyrektorzy Programowi:

RADOSŁAW JASIŃSKI

JOANNA LEMPART

MARIANNA HAJDUKIEWICZ

AGNIESZKA MAZUR

Kierownicy Programowi:

MIROŚLAW CZYŻEWSKI

KATARZYNA ŚWIĄTKIEWICZ

KALINA GRZESZUK-ZAJĄCZKOWSKA

Główna Księgowa

AGNIESZKA KWIATKOWSKA

Kontroler Finansowy Programów

JUSTYNA PODRAZA

Specjalista ds. Public Relations

PRZEMYSŁAW ZAROŃ

Analityk

MACIEJ MAKULSKI

Księgowość

GRAŻYNA SKRZYPIEC

Asystenci / Administracja:

JULIA CHĘCIŃSKA

JULIA SOWA

IZABELA KOPCZYK (*urlop macierzyński*)

TOMASZ WOJCIECHOWSKI

Dyrektor Finansowy

i Sekretarz Rady Dyrektorów

NORMAN E. HASLUN III

Starszy Konsultant

C. DOUGLAS ADES

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI

250 Park Avenue, 7th Floor
New York, NY 10177, USA

PRZEDSTAWICIELSTWO PAFW W POLSCE

ul. Królowej Marysieńki 48
02-954 Warszawa
tel. (48 22) 550-28-00
fax (48 22) 550-28-01
e-mail: paff@pafw.pl
www.pafw.pl